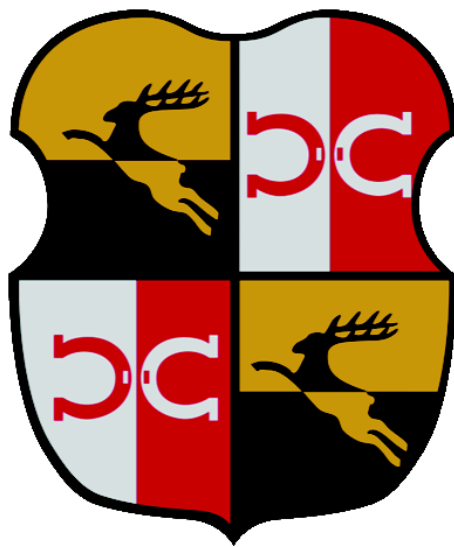

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PRÓSZKÓW

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr IX/58/2019
Rady Miejskiej w Prószkowie
z dnia 27 maja 2019 r.

Prószków 2019

WYKONAWCA:
e-GIS Pracownia Urbanistyczno-Projektowa Sp. z o.o.
ul. Sanocka 24/33, 93-038 Łódź
email. egis.lodz@gmail.com
tel. +48 663-322-405; 508 189 897

I WPROWADZENIE	8
1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PRÓSZKÓW JAKO ELEMENT SYSTEMU PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO.....	8
1.1. Studium jako element krajowego i regionalnego systemu planowania przestrzennego	8
1.2. Studium jako element lokalnego systemu planowania	9
2. CELE ROZWOJU.....	11
II UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	12
1. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA OTOCZENIA	12
1.1. Informacje ogólne	12
1.2. Podstawowe dane statystyczne	13
1.3. Demografia	14
1.4. Potencjał gospodarczy gminy	16
1.5. Podział administracyjny obszaru gminy.....	18
2. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU	19
3. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY	21
4. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	26
4.1. Położenie geograficzne.....	26
4.2. Geologia i geomorfologia	26
4.3. Gleby	28
4.4. Wody powierzchniowe	29
4.5. Fauna obszaru gminy	30
4.6. Flora obszaru gminy	33
4.7. Warunki klimatyczne	43
4.8. Klimat akustyczny i zanieczyszczenia powietrza.....	44
4.9. Rolnicza przestrzeń produkcyjna	45
4.10. Leśna przestrzeń produkcyjna	48
4.11. Inne tereny zieleni.....	49
4.12. Krajobraz kulturowy gminy	50
5. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	51
5.1. Zarys historii rozwoju osadnictwa w obszarze gminy	51
5.1.1. Boguszyce.....	51
5.1.2. Chrząższyce	52
5.1.3. Chrzowice	52
5.1.4. Folwark	52

5.1.5. Górki	52
5.1.6. Jaśkowice.....	52
5.1.7. Ligota Prószkowska	52
5.1.8. Nowa Kuźnia	52
5.1.9. Prószków.....	53
5.1.10. Przysiecz.....	53
5.1.11. Zimnice Małe	53
5.1.12. Zimnice Wielkie	53
5.1.13. Złotniki.....	53
5.1.14. Żlinice.....	53
5.2. Charakterystyka elementów dziedzictwa kulturowego w obszarze miasta	54
5.3. Charakterystyka zasobów dziedzictwa archeologicznego	58
6. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	62
6.1. Oświata.....	62
6.2. Kultura	62
6.3. Sport i rekreacja.....	62
6.4. Ochrona zdrowia.....	63
6.5. Opieka Społeczna.....	63
6.6. Obiekty usług publicznych i administracji	63
6.7. Rynek pracy.....	63
6.8. Jakość życia mieszkańców	64
7. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	66
8. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	67
9. STAN PRAWNY GRUNTÓW	67
10. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH ...	68
10.1 Obszar Chronionego Krajobrazu „Bory Niemodlińskie”	68
10.2. Pomniki przyrody	68
10.3. Rezerваты przyrody	70
10.3.1. Rezerwat częściowy „Jaśkowice”	70
10.3.2. Rezerwat częściowy „Przysiecz”	71
10.3.3. Rezerwat częściowy „Staw Nowokuźnicki”	72
11. OBSZARY NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	73
12. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN ORAZ ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH, TERENY GÓRNICZE WYZNACZONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	73
12.1. Kopaliny, tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych	73
12.2. Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych	74
12.3. Wody gruntowe	78
13. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	79

13.1. Komunikacja drogowa.....	79
13.2. Komunikacja zbiorowa	81
13.3. Komunikacja rowerowa	81
13.5. Zaopatrzenie w wodę.....	82
13.6. Odprowadzanie i unieszkodliwienie ścieków.....	82
13.7. Kanalizacja deszczowa	83
13.8. Zaopatrzenie w ciepło i gaz.....	83
13.9. Elektroenergetyka	85
13.10. Telekomunikacja.....	85
13.11. Gospodarka odpadami.....	86
14. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH....	86
15. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ.....	87
CZĘŚĆ III- KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	88
1. WPROWADZENIE	88
2. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW.....	89
3. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY	90
4. OGRANICZENIA I WYŁĄCZENIA SPOD ZABUDOWY	100
5. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK.....	100
5.1. Obszar Chronionego Krajobrazu "Bory Niemodlińskie"	100
5.2. Użytki ekologiczne	101
5.3. Pomniki przyrody	101
5.4. Rezerваты przyrody	101
5.5. Cenne zbiorowiska oraz chronione gatunki roślin i zwierząt.....	101
5.6. Wody powierzchniowe i podziemne	102
5.7. Ochrona powietrza atmosferycznego.....	103
5.8. Ochrona gleb	104
5.9. Ochrona zasobów leśnych	104
5.10. Ochrona Arboretum w Prószkowie- Pomologii	105
5.11. Ochrona krajobrazu kulturowego	105
6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	106
6.1. Zasady ochrony obiektów i obszarów w systemie stref ochrony konserwatorskiej	106
6.2. Zasady ochrony obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków.....	106
6.3. Zasady ochrony obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków	106
6.4. Zasady ochrony obiektów i obszarów w systemie stref ochrony stanowisk archeologicznych.....	107

7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	107
7.1. Kierunki rozbudowy systemu komunikacji drogowej.....	108
7.2. Kierunki rozwoju komunikacji rowerowej i pieszej	109
7.3. Kierunki rozwoju żeglugi śródlądowej	109
7.4. Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w wodę	109
7.5. Kierunki ochrony przeciwpowodziowej	110
7.6. Kierunki rozwoju systemu odprowadzenia i unieszkodliwienia ścieków.....	110
7.7. Kierunki zarządzania gospodarką odpadami.....	110
7.8. Kierunki rozwoju elektroenergetyki.....	110
7.9. Kierunki wykorzystania odnawialnych źródeł energii	111
7.10. Kierunki rozwoju sieci gazowej	112
7.11. Kierunki rozwoju zaopatrzenia w ciepło.....	112
7.12. Kierunki rozwoju sieci telekomunikacyjnej.....	113
8. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM	114
9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM.....	114
10. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	115
10.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych	115
10.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości	115
10.3. Obszary przestrzeni publicznej	115
11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE	116
11.1. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	116
11.2. Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	117
12. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	117
13. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	118
14. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	118
15. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI	

GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY	118
16. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENÍ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI	118
17. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH	119
18. INNE OBSZARY PROBLEMOWE	119
19. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY	120
20. POLITYKA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA	121
21. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM	122
22. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM	123
23. OBJAŚNIENIE ZMIAN W NOWYM OPRACOWANIU W STOSUNKU DO POPRZEDNIEJ EDYCJI STUDIUM	124
24. SPIS MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH.....	125

I WPROWADZENIE

Studium uchwalone przez Radę Miejską nie jest aktem prawa miejscowego (art. 9 ustawy o planowaniu zagospodarowaniu przestrzennym). Stanowi natomiast podstawę do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z dyspozycją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium określa uwarunkowania i kierunki rozwoju przestrzennego gminy.

Obecną wersję Studium opracowano na podstawie poprzedniej edycji przyjętej uchwałą Rady Miejskiej w Prószkowie Nr III/13/2014 z dnia 18 grudnia 2014 r. Zmiany wprowadzone do dokumentu obejmują:

- dostosowanie jego zakresu do aktualnych wymogów ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- aktualizację uwarunkowań rozwoju gminy;
- korektę ustaleń określających kierunki zagospodarowania przestrzennego wynikająca z nowych uwarunkowań, a także z pozytywnie rozpatrzonych wniosków złożonych w procedurze zmiany studium.

Zmiana studium w ww. zakresie wymagała wprowadzenia uzupełnień i korekt do dotychczas obowiązującego dokumentu, jednak nie zmieniono w niej przyjętej wcześniej konstrukcji układu dokumentu.

Sporządzony został również uaktualniony rysunek studium określający odpowiednio uwarunkowania rozwoju gminy oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

Elementy, z jakich składa się Studium, są ściśle określone w art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. z 2017 r., poz. 1073 z późn. zm.) oraz w § 4 ust.1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r., nr 118, poz. 1233).

Studium składa się z:

- części uwarunkowań (w formie tekstowej i graficznej),
- bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę (w formie tekstowej i graficznej),
- części kierunków (w formie tekstowej i graficznej),

1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PRÓSZKÓW JAKO ELEMENT SYSTEMU PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

1.1. Studium jako element krajowego i regionalnego systemu planowania przestrzennego

Potrzeba koordynacji działań w zarządzaniu gospodarką przestrzenną zarówno na poziomie lokalnym jak i ponadlokalnym wymaga uściślenia roli poszczególnych elementów krajowego systemu planowania przestrzennego i ich wzajemnych powiązań.

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prószków ma obowiązek uwzględnienia zasad określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, uwzględnienia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego oraz strategii rozwoju gminy.

Od treści zarówno strategii jak i polityki krajowej i wojewódzkiej samorząd oczekiwać powinien informacji umożliwiających określenie zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej gminy.

Uwarunkowania te, szczególnie w przypadku, gdy planowane są ponadlokalne inwestycje publiczne, będą miały często decydujące znaczenie dla rozwoju gminy.

1.2. Studium jako element lokalnego systemu planowania

Studium jest wymagane ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. i ma służyć określeniu polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Sporządza je Burmistrz Prószkowska, a uchwała Rada Miejska w Prószkowie. Studium nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz ustalania lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ustalenia tego dokumentu jakkolwiek obowiązują zarówno Radę Miejską, Burmistrza, jak i organy i jednostki podlegające Radzie, nie mają jednak mocy obowiązującej w stosunku do podmiotów samodzielnie gospodarujących na obszarze gminy. Ustalenia Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego:

- nie jest aktem prawa miejscowego;
- jest elementem lokalnego systemu planowania strategicznego, w którym następuje konkretyzacja przestrzenna celów sformułowanych w strategii rozwoju gminy;
- jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążąc organy i jednostki samorządu lokalnego oraz organy, które je uzgodniły i zaopiniowały.

Prace planistyczne nad Studium mają charakter ciągły, a aktualność jego zapisów podlega okresowej ocenie przeprowadzanej co najmniej raz w kadencji samorządu.

Zgodnie z wymaganiami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w Studium uwzględniono uwarunkowania wynikające w szczególności z:

- 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- 2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- 3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
- 4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- 6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniające w szczególności:
 - a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,

- b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka województwa,
 - c) możliwość finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
 - d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- 8) stanu prawnego gruntów;
 - 9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
 - 10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
 - 11) występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
 - 12) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
 - 13) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
 - 14) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
 - 15) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z zapisem ustawy w Studium określono w szczególności:

- 1) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów
- 2) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy,
- 3) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- 4) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- 7) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ;
- 8) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej;
- 9) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- 10) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 11) obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- 12) obiektu lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;

- 13) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady;
- 14) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- 15) obszary zdegradowane
- 16) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- 17) obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.
- 18) rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.
- 19) inne obszary problemowe, wynikające z uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie Prószków;

Studium ma służyć w zarządzaniu rozwojem gminy, w celu maksymalnego wykorzystania instrumentów gospodarki przestrzennej dla realizacji celów społeczno – gospodarczych.

Studium jest jednym z elementów określających strategię gminy. Do dokumentów określających politykę władz miasta zalicza się ponadto Strategię Zrównoważonego Rozwoju Gminy Prószków na lata 2025, Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy wraz z prognozą kwoty długu na lata 2016-2019. Stanowią one pierwszy poziom planowania w gminie.

Drugi poziom systemu planowania w gminie tworzą opracowania o charakterze operacyjnym, a wśród nich mogą znaleźć się między innymi: program ochrony środowiska, programy aktywizacji ekonomicznej obszarów strategicznych, programy promocji gminy itp.

Na trzecim poziomie lokalnego systemu planowania znajdują się akty i opracowania o charakterze regulacyjnym, takie jak plany miejscowe, decyzje administracyjne (decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzje o pozwoleniu na budowę), które pośrednio lub bezpośrednio służą realizacji celów rozwoju i działań określonych w ww. dokumentach o charakterze politycznym i operacyjnym.

Studium jako dokument przyjmowany uchwałą Rady Miejskiej podlega nadzorowi Wojewody, co do zgodności z prawem.

2. CELE ROZWOJU

Zostały one sformułowane w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Prószków na lata 2016 – 2025 (przyjętej uchwałą Nr XXI/151/2016 Rady Miejskiej w Prószkowie z dnia 30 września 2016 r.).

Celem nadrzędnym rozwoju gminy Prószków jest zadbane środowisko przyrodniczo-kulturowe, wysoki poziom życia mieszkańców i nowoczesna gospodarka.

Na cele szczegółowe – elementy realizacji ww. celu nadrzędnego, składają się :

W sferze przyrodniczo-kulturowej:

- ochrona i promocja walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych z rewitalizacją terenów parku i arboretum Pomologia;
- minimalizowanie zagrożeń dla stanu środowiska, powiązane ze wzrostem poziomu świadomości ekologicznej;

W sferze osadniczo- technicznej:

- poprawa poziomu estetycznego zabudowy i ładu przestrzennego z rewitalizacją centrum miasta i zabudowy na terenie Pomologii;
- modernizacja i rozbudowa systemu komunikacyjnego i uzbrojenia technicznego, z poprawą ochrony przeciwpowodziowej;

W sferze społecznej:

- poprawa jakości życia mieszkańców i poziomu ich obsługi, w tym potrzeb osób starszych,
- niepełnosprawnych i najmłodszego pokolenia;
- wzrost poziomu integracji społeczności gminnej oraz współpracy gminy z organizacjami społecznymi;
- wspomaganie działań na rzecz zdrowego stylu życia, kultury fizycznej, rekreacji i sportu;

W sferze gospodarczej:

- rozwój sieci małych przedsiębiorstw i indywidualnej działalności gospodarczej;
- wsparcie dla rozwoju przemysłu i usług, w tym dla rozwoju placówek nauki i turystyki oraz dla poprawy rynku pracy;
- wykorzystanie zaangażowania gminy w rozwój aglomeracji opolskiej.

II UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**1. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA OTOCZENIA****1.1. Informacje ogólne**

Gmina Prószków leży w środkowej części Województwa Opolskiego, w powiecie Opolskim. Obszar gminy graniczy z:

- 1) od północy - miastem Opole
- 2) od południa – z gminami:
 - a) Biała,
 - b) Korfantów,
 - c) Krapkowice,
 - d) Strzeleczyki,
- 3) od zachodu – z gminami:
 - a) Komprachcice,
 - b) Tułowice
- 4) od wschodu - z gminą Tarnów Opolski.

Podstawowymi wyznacznikami położenia geograficznego jest:

- 1) sąsiedztwo doliny Odry, zamykającej obszar gminy od strony wschodniej,
- 2) położenie w ciągu korytarza transportowego o znaczeniu europejskim- autostrady A4, stanowiącej polski odcinek drogi międzynarodowej E40,
- 3) w ciągu drogi krajowej Nr 45, łączącej Opole z granicą państwa,
- 4) w ciągu drogi wojewódzkiej nr 414 relacji Opole - Lubrza,

- 5) w strefie zasięgu mieszkańców aglomeracji Opola w zakresie:
- a) zamieszkiwania i codziennych podróży do pracy
 - b) zainteresowania terenami wypoczynkowymi i rekreacyjnymi, w tym turystyki weekendowej.

Charakterystyczne dla gminy Prószków jest zróżnicowanie struktury użytkowania gruntów. W części północnej i wschodniej gminy dominują grunty orne, gdzie występowanie dobrych gleb było przyczyną wylesiania terenów dla prowadzenia na nich gospodarki rolnej. Natomiast w części południowej duże powierzchnie zajmują lasy - znajduje się tu część kompleksu leśnego Borów Niemodlińskich. Tereny zainwestowane to przede wszystkim zabudowa mieszkaniowa i usługowa oraz zakłady produkcyjne. W ostatnich latach dającym się obserwować zjawiskiem jest rozwój zabudowy mieszkaniowej w miejscowościach północnej części gminy, związany z ciążeniem tej części jej obszaru w kierunku większego ośrodka miejskiego jakim jest Opole.

Pierwotna, głównie rolnicza oraz w drugiej kolejności mieszkaniowa funkcja obszaru gminy zmienia się w ostatnich latach na rzecz innych działalności, związanych przede wszystkim z:

- 1) rozwojem mieszkalnictwa, w szczególności w jej północnej części, związanej funkcjonalnie z aglomeracją Opola,
- 2) rozwojem produkcji i usług, rozwijanych w związku z korzystnym położeniem względem większych ośrodków osadniczych w jej otoczeniu oraz dobrą dostępnością komunikacyjną terenów powiązanych z korytarzami komunikacyjnymi autostrady A4, drogi krajowej Nr 45 i dróg wojewódzkich.

1. 2. Podstawowe dane statystyczne

Podstawowe dane statystyczne dotyczące Gminy Prószków, udostępnione przez Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego na początku 2018 roku przedstawiają się następująco:

Tabela 1. Podstawowe dane statystyczne

Lp.	Cecha	Wartość liczbowa
1.	Powierzchnia gminy ogółem w ha	11 781
2.	Ilość sołectw	13
3.	Ilość miejscowości	14
4.	Ilość miejscowości wiejskich	13
5.	Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania ogółem	9080*
6.	Przyrost naturalny ogółem	3
7.	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	1668
8.	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	6239
9.	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	1886
10.	Pracujący w głównym miejscu pracy	1413
11.	Liczba mężczyzn pracujących	691
12.	Liczba kobiet pracujących	722

13.	Ilość budynków mieszkalnych	2524
14.	Ilość przedszkoli (oddziały)	6
15.	Ilość szkół podstawowych	5
16.	Ilość gimnazjów	3
17.	Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej (w km)	108,0
18.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	173,2

* Liczba ludności nie uwzględnia mieszkańców obrębu Winów - przyłączonego w 2017 r. do miasta Opole.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS 2018

Obszar gminy Prószków zajmuje 7,4% powierzchni powiatu opolskiego (158 663ha) oraz około 1,25% powierzchni województwa opolskiego (941 187ha). Sieć osadniczą gminy tworzy 13 sołectw, są to w porządku alfabetycznym: Boguszyce, Chrzęszczyce, Chrzowice, Folwark, Górki, Jaśkowice, Ligota Prószkowska, Nowa Kuźnia, Przysiecz, Zimnice Małe, Zimnice Wielkie, Złotniki, Żlinice oraz miasto Prószków będące siedzibą gminy miejsko-wiejskiej.

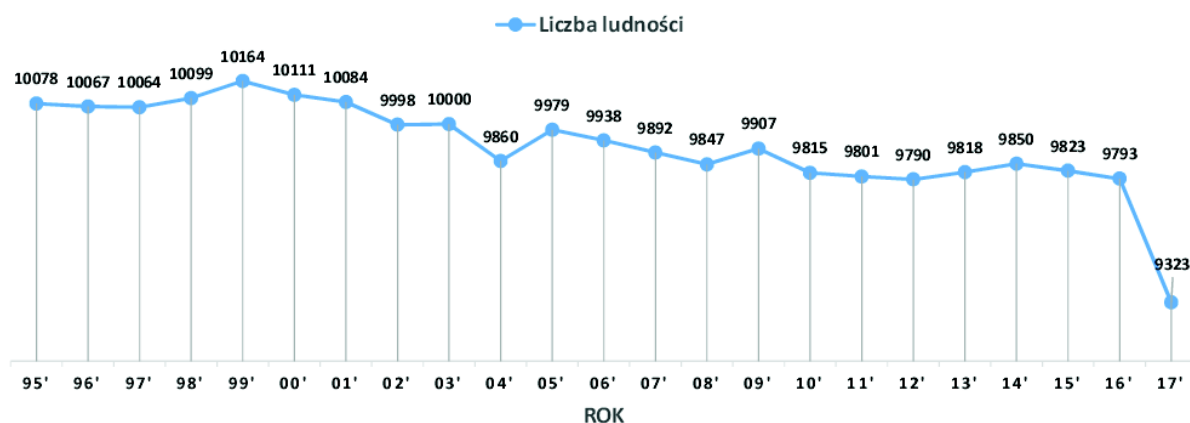
1.3. Demografia

W końcu 2017 r. Gminę Prószków zamieszkiwały 9323 osoby, z czego 2743 osób w mieście, 6580 na wsi. Gęstość zaludnienia o wartości 65 osób na 1km² w gminie oraz 168 w mieście. Kwalifikuje to gminę do gmin miejsko-wiejskich o średnim stopniu zaludnienia. W strukturze wiekowej dominuje ludność w wieku produkcyjnym, która stanowiła w 2016 r. 67,3% ogółu ludności. Kolejną pozycję zajmuje grupa w wieku poprodukcyjnym- nieco ponad 19, 3 % ogółu oraz osoby w wieku przedprodukcyjnym - 13,4 %. Pozytywnym uwarunkowaniem rozwoju przestrzennego gminy jest dość stabilna liczba ludności, wykazująca jednak tendencję spadkową.

Tabela 2. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w mieście i gminie Prószków

Rok	Wiek						Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	przedprodukcyjny		produkcyjny		poprodukcyjny		
	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	
2001	1745	814	6672	3263	1667	1179	33,8
2006	1405	672	6817	3389	1716	1128	31,4
2011	1246	617	6845	3359	1692	1143	30,0
2016	1315	613	6592	3207	1886	1267	32,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2018.

Wykres nr 1. Liczba mieszkańców Gminy Prószków w latach 2004-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2018 oraz danych Urzędu Miejskiego w Prószkowie, 2018

W gminie Prószków od lat rejestrowany był ujemny przyrost naturalny. Według ostatnich dostępnych danych w roku 2016 przyrost naturalny wykazał jednak wartość dodatnią +3. Postępują procesy starzenia się ludności, które będą wpływały z kolei na wzrost współczynnika zgonów. Mimo obecnie niskiego udziału grupy poprodukcyjnej, przewiduje się jej wzrost w przeciągu nadchodzących lat, ponieważ ok. 34 % tej grupy stanowią osoby w przedziale wiekowym 50- 64. Proces starzenia się ludności, na obszarze gminy zachodzi w sposób analogiczny jak w wielu innych ośrodkach regionu. Oznacza to powolny wzrost średniego wieku mieszkańców gminy. Zjawisko to pociąga za sobą nowe potrzeby związane z opieką zdrowotną i społeczną nad osobami starszymi, jak również zmiany w odniesieniu do funkcjonowania systemu oświaty w gminie spowodowane malejącą liczbą uczniów.

Znaczny spadek liczby mieszkańców w 2017r., zaprezentowany na wykresie nr 1 związany jest ze zmianą granic administracyjnych gminy Prószków. Od 1 stycznia 2017 roku obszar obrębu ewidencyjnego Winów, w którym mieszkało 415 osób został przyłączony do miasta Opole.

Tabela 3. Ruch naturalny i migracje ludności w mieście i gminie Prószków

Ruch naturalny				
Rok	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny
		ogółem	w tym niemowląt	
2006	74	88	0	-14
2011	85	95	0	-10
2016	92	89	1	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2018.

Tabela 4. Migracje wewnętrzne na pobyt stały w mieście i gminie Prószków

Migracje wewnętrzne na pobyt stały					
Rok	Napływ	Odływ	Saldo migracji	Napływ z gminy Prószków do miasta	Odływ z miasta do gminy
2006	149	165	-16	52	35
2011	110	114	-4	48	43
2016	97	98	-1	53	32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2018.

Ważnym czynnikiem kształtującym strukturę oraz liczbę ludności gminy pozostaje saldo migracji. Analiza danych zamieszczona w powyższej tabeli pozwala na wysnucie dwóch podstawowych wniosków opisujących sytuację demograficzną obszaru opracowania:

- 1) w ruchu wewnętrznym odnotowuje się dodatnie saldo migracji, co należy wiązać z rozwojem zabudowy mieszkaniowej i zameldowań nowych mieszkańców z poza gminy, w szczególności w miejscowościach położonych w zasięgu oddziaływania ośrodka miejskiego Opola;
- 2) w ruchu zagranicznym notuje się saldo ujemne, co należy wiązać z wyjazdami za granicę w celach zarobkowych ludności gminy, często związanych z decyzją o pozostaniu w kraju przeznaczenia.

Opisane wyżej tendencje zmian w strukturze ludności nie pozostają bez wpływu na strukturę funkcjonalno- przestrzenną obszaru gminy. Dominująca wcześniej rolnicza funkcja obszaru zaczyna ustępować funkcji mieszkaniowej. Odływ ludności gminy w wieku produkcyjnym, związany z wyjazdami za granicę powoduje odchodzenie od tradycji prowadzenia małych, rodzinnych gospodarstw rolnych. Rolnicze funkcje produkcyjne są zdominowane obecnie przez wielkopowierzchniowe gospodarstwa rolne, co jest po części pochodną zmian w strukturze ludności i jej sposobu zatrudnienia, po części zaś wynika to ze zmian na rynku pracy w rolnictwie w związku z prowadzoną przez Unię Europejską polityką rolną. Nowe tereny zabudowy mieszkaniowej zasilają mieszkańcy z obszaru gminy jak i z poza jej obszaru, wykorzystujący położenie w zasięgu oddziaływania aglomeracji opolskiej. Dającym się zauważyć zjawiskiem jest intensywny rozwój tego typu zabudowy w północnej części gminy. W ujęciu długofalowym skutkować to będzie koniecznością obsługi tych terenów w niezbędne usługi oraz elementy uzbrojenia terenu, co będzie miało przełożenie na strukturę wydatków gminy, umożliwi jednak także pozyskanie dodatkowych wpływów z tytułu podatków.

1. 4. Potencjał gospodarczy gminy

Potencjał gospodarczy gminy w oparciu o dane statystyczne z początku w 2018 r. opiera się na funkcjonowaniu 899 podmiotów gospodarczych, wśród których wyraźnie dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Sektor prywatny dominuje nad sektorem publicznym i stanowi prawie 96% wszystkich podmiotów. Strukturę jednostek zarejestrowanych w systemie REGON w 2016 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych

Sektor publiczny	
sektor publiczny - ogółem	33
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	25
sektor publiczny - spółki handlowe	1
Sektor prywatny	
sektor prywatny - ogółem	858
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	698
sektor prywatny - spółki handlowe	69
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	15
sektor prywatny - spółdzielnie	2
sektor prywatny - fundacje	2
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	899

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS 2018

Działalność produkcyjną i usługową na terenie gminy prowadzą między innymi:

- 1) Kopalnia margli kredowych w miejscowości Folwark wydobywająca surowiec na potrzeby cementowni „Góraźdze”, do której dostarczany jest taśmociągiem;
- 2) Spółdzielnia Usług Rolniczych w Prószkowie, działająca na rzecz rolnictwa w gminie jak również wykonująca usługi budowlane;
- 3) Zakłady gastronomiczne;
- 4) Pamet- ślusarstwo;
- 5) Oppelt – mechanika pojazdowa,
- 6) Polbruk – producent kostki brukowej;
- 7) FADOME -produkcja mebli;
- 8) TADEJ - Materiały Budowlane i Przemysłowe;
- 9) Hotel „Arkas”;
- 10) VITRA sp. j. -produkcja okien, drzwi;
- 11) BEWI -produkcja okien, drzwi.

Zestawienie podmiotów gospodarczych według branż przedstawia się następująco:

- 1) rolnictwo, leśnictwo - 42 podmioty,
- 2) górnictwo i wydobywanie – 1,
- 3) przetwórstwo przemysłowe – 92,
- 4) budownictwo – 149,
- 5) handel i naprawy – 183,
- 6) transport i gospodarka magazynowa – 36,
- 7) działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 94,
- 8) działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – 21,
- 9) edukacja – 29,
- 10) administracja publiczna – 8,
- 11) rynek nieruchomości – 33,
- 12) finanse i ubezpieczenia – 24,
- 13) informacja i komunikacja – 24,
- 14) pozostała działalność usługowa – 56.

Bazę noclegową obszaru gminy tworzą głównie gospodarstwa agroturystyczne, pokoje gościnne, takie jak:

- 1) Gospodarstwo Agroturystyczne w Ligocie Prószkowskiej,
- 2) Gospodarstwo Agroturystyczne w Boguszycach,
- 3) Gospodarstwo „Gościenna Zagroda” w Przysieczy,
- 4) Ośrodek turystyczno – rehabilitacyjny „Pod Borem” w Przysieczy.

W Prószkowie prowadzi obecnie działalność hotel „Arkas”, atrakcją gminy jest również gospodarstwo agroturystyczne „Gościenna Zagroda” w Przysieczy.

Prowadzone w obszarze gminy działalności zaspokajają dostęp mieszkańców do podstawowych usług, nie wyczerpują jednak pełnego ich zakresu. Dostęp do szerszego zakresu usług jest możliwy poprzez sąsiedztwo z Opolem, gdzie znajdują się władze powiatowe i wojewódzkie. Opole pozostaje również celem codziennych podróży związanych z zatrudnieniem.

Interesującym zjawiskiem jest wzrost ilości podmiotów gospodarczych, głównie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w roku 2016 w porównaniu do lat ubiegłych. Wzrost ten, mimo że niewielki ilościowo następuje przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców. Wy tłumaczeniem tego stanu rzeczy może być większa aktywność gospodarcza ludzi wkraczających w wiek produkcyjny i przy zachowaniu tej tendencji stanowi pozytywny czynnik rozwoju gminy jako miejsca prowadzenia działalności zarobkowej i zamieszkiwania.

Gmina posiada dobre warunki do rozwoju produkcji i usług, ważną rolę odgrywają tu walory położenia w zasięgu korytarzy komunikacyjnych autostrady A4 oraz drogi krajowej Nr 45. Pozytywnym zjawiskiem związanym z rozwojem działalności gospodarczej jest znaczny odsetek przedsiębiorstw rozwiniętych przez mieszkańców gminy, funkcjonujących jako przedsiębiorstwa rodzinne. Tego typu podmioty przeważają nad przedsiębiorstwami, których właściciele zainwestowali w obszarze gminy, bezpośrednio się stąd nie wywodząc.

1.5. Podział administracyjny obszaru gminy

Obszar gminy, obok miasta Prószków będącego siedzibą władz Gminy tworzy 13 jednostek osadniczych:

- 1) Boguszyce,
- 2) Chrzaszczyce,
- 3) Chrzowice,
- 4) Folwark,
- 5) Górki,
- 6) Jaśkowice,
- 7) Ligota Prószkowska,
- 8) Nowa Kuźnia,
- 9) Przysiecz,
- 10) Zimnice Małe,
- 11) Zimnice Wielkie,
- 12) Żlinice,
- 13) Złotniki.

2. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU

Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu w obszarze gminy opracowania jest pochodną jej kształtowanego historycznie procesu rozwoju przestrzennego. Część obszaru utrzymała pierwotne funkcje terenu, dotyczy to przede wszystkim terenów otwartych (lasów, gruntów wykorzystywanych rolniczo, terenów w dolinie Odry, terenów zieleni urządzonej czy części terenów zabudowy (uksztalowanych historycznie centralnych części obszarów zainwestowanych).

Położone centralnie w obszarze gminy miasto Prószków zajmuje powierzchnię 1 622ha. Jest to najbardziej zainwestowana urbanistycznie miejscowość gminy. Budownictwo mieszkaniowe, usługowe, drobnego przemysłu, rozwijało się wokół rynku, otoczonego zabudową dwu i trzykondygnacyjną z usługami w parterach. Centralną część miasta Prószków wypełnia zabudowa wielorodzinna o niskiej intensywności, w części budynków o tej funkcji, szczególnie w otoczeniu rynku uzupełniają ją usługi wbudowane oraz realizowane w wydzielonych budynkach. Niemniej dominującym typem zabudowy zarówno pod względem ilości obiektów, jak i zajmowanej powierzchni pozostaje zabudowa jednorodzinna.

Pozostałe jednostki osadnicze rozwijały się wzdłuż istniejących dróg i cechuje je skupienie zabudowy wzdłuż głównych, ustalonych historycznie ciągów komunikacyjnych. Przeważa zabudowa niska, zagrodowa i jednorodzinna. Na północ od Prószkowa, w ciągu drogi wojewódzkiej nr 414, znajdują się trzy gminne miejscowości: Złotniki, Chrzaszczyce, oraz Górki. Wschodnią część gminy obejmują tereny miejscowości położonych na skarpie Odry, są to: Chrzowice, Folwark, połączone w jeden system osadniczy Boguszyce i Żłinice oraz Zimnice Małe i Zimnice Wielkie. Tuż przy obszarach leśnych zamykających od południa obszar gminy leżą: Jaśkowice, Ligota Prószkowska i Przysiecz. Inną miejscowością, o dużych walorach turystycznych i rekreacyjnych, jest Nowa Kuźnia. W jej bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się Rezerwat „Staw Nowokuźnicki” i rozległe „Oborskie łąki” - jedno z cenniejszych ekologicznie obszarów gminy.

W północnej części terenów miasta Prószków, na terenach dzielnicy funkcjonującej pod nazwą Pomologii, znajdują się tereny arboretum wraz z otaczającymi je terenami dawnego Zespołu Szkół im. J. Warszawicza, będącego spadkobiercą istniejącej tu wcześniej Królewskiej Akademii Rolniczej a następnie Królewskiego Instytutu Pomologicznego. Od 1871 roku powstawały kolejno: internat, mieszkania dla pracowników, przetwórnia owoców, system wodociągów nawadniających sad, cieplarnie oraz chłodnie. Następnie w 1878 założono park w celach dydaktycznych i ochronnych dla słabo odpornych odmian drzew owocowych. Po drugiej stronie drogi wojewódzkiej znajduje się zabytkowa biblioteka – Księgozbiór Królewskiej Akademii Rolniczej. W latach sześćdziesiątych XX w. zespół rozbudowano o nowy budynek główny oraz internat i tak rozpoczął działalność Zespół Szkół Ogrodniczych im. Józefa Warszawicza. Były PGR, który znajdował się w bezpośrednim sąsiedztwie Pomologii przyłączono do szkoły i powstało Gospodarstwo Pomocnicze przy Zespole Szkół Ogrodniczych im. J. Warszawicza w Prószkowie, które funkcjonowało do lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia. Obecnie szkoła nosi nazwę Zespołu Szkół im. J. Warszawicza i działa przy niej Gimnazjalny Ośrodek Szkolenia Młodzieży w Piłce Nożnej. Szkoła stanowi jeden z elementów zasobów kulturowych o dużym znaczeniu dla Pomologii oraz dla regionu. W ostatnich latach obiekty Pomologii znalazły się w przeważającym udziale we władaniu Starostwa Powiatowego w Opolu, prowadzona jest

dyskusja na temat wykorzystania w przyszłości potencjału tych obiektów. Wśród najważniejszych kierunków rozwoju tego obszaru wskazuje się na utworzenie tu ogrodu botanicznego lub centrum szkoleniowo- badawczego dla potrzeb rolnictwa i przemysłu rolno- spożywczego.

Miasto Prószków pozostaje największym ośrodkiem osadniczym obszaru gminy, posiada znaczne rezerwy terenu pod rozwój zabudowy. Najlepszy w obszarze gminy dostęp do podstawowych usług w porównaniu z innymi miejscowościami w znacznym stopniu przesądza o jego atrakcyjności dla lokalizacji zabudowy i podejmowania decyzji o zamieszkiwaniu.

Odczuwalną tendencją wydaje się koncentracja nowej zabudowy, głównie mieszkaniowej jednorodzinnej w miejscowościach położonych na północy gminy (Chrząszczyce, Górki, Folwark) w związku z położeniem w sąsiedztwie obszaru miasta Opole. Zamieszkiwanie w tym rejonie wydaje się interesującą alternatywą dla osób związanych zawodowo z Opolem, którzy poszukują alternatywy dla zamieszkiwania w obszarze miasta. Do ośrodków osadniczych posiadających wysoki potencjał rozwoju należą również miejscowości położone w ciągu głównych dróg przebiegających przez obszar gminy, należą do nich:

- 1) Boguszyce i Żlinice, stanowiące właściwie jedną jednostkę osadniczą utworzoną poprzez połączenie dwóch odrębnych wcześniej wsi, położone w ciągu drogi krajowej Nr 45,
- 2) Zimnice Wielkie, z pośród miejscowości gminy położone są najbliżej węzła autostradowego Dąbrówka, w ciągu drogi krajowej Nr 45,
- 3) Złotniki, położone w ciągu drogi wojewódzkiej nr 414.

Analiza wydawanych w ostatnich latach pozwoleń na budowę oraz decyzji o warunkach zabudowy pozwala na potwierdzenie opisanych wyżej tendencji rozwoju przestrzennego obszaru gminy. Na jej tle pozostałe miejscowości odgrywają mniejszą rolę jako miejsce zamieszkiwania. Miejscowości te w większym stopniu zachowują swój wiejski charakter, ze znacznym udziałem zabudowy zagrodowej czy obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych.

Do uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego ograniczających w znacznym stopniu rozwój zabudowy należą:

- 1) usytuowanie w granicach gminy kopalni margli kredowych w miejscowości Chrząszczyce w północnej części gminy, znaczny obszar o powierzchni ok. 380 ha ogranicza możliwości lokalizacji zabudowy w północnej części gminy, będącej potencjalnie obszarem atrakcyjnym dla rozwoju zabudowy ze względu na sąsiedztwo dużego ośrodka miejskiego jakim jest Opole; oddziaływanie kopalni, poza niezbędną rezerwą terenu dla zapewnienia jego funkcjonowania w granicach terenu górniczego, oddziałuje również na tereny przyległe w inny sposób: poprzez emisję dźwięku związaną z procesem wydobywczym oraz poprzez efekt leja depresyjnego którego obecność powoduje obniżenie wód gruntowych na terenach przyległych, ta druga uciążliwość jest w znacznym stopniu ograniczona dzięki wyposażeniu terenów zabudowy w sieć wodociągową;
- 2) znaczną część obszaru gminy przecina przebiegający z terenów kopalni w kierunku południowo- wschodnim taśmociąg służący transportowi urobku kopalni do położonej w sąsiedztwie Cementowni Góraźdze. W przeważającej części

przebiega przez tereny wykorzystywane rolniczo, jego oddziaływanie polegające na emisji dźwięku przybiera na znaczeniu w rejonie obszarów zainwestowanych miejscowości Zimnice Małe i Zimnice Wielkie oraz na terenach bezpośrednio przyległych do tych miejscowości;

- 3) w skali gminy największym obszarem ograniczeń w rozwoju zabudowy są tereny zalewowe Doliny Odry; znacząco wpływają na możliwości rozwoju miejscowości: Boguszyce, Chrzowice, Folwark, Zimnice Małe, Zimnice Wielkie, Żłinice,
- 4) struktury wywołujące częściowe lub całkowite wyłączenia spod zabudowy, przy czym ich funkcjonowanie wynika z przepisów odrębnych lub decyzji organów wyższego szczebla:
 - kompleksy gruntów rolnych najwyższych klas bonitacyjnych oraz tereny lasów (wymagana zmiana przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne),
 - korytarze przesyłowe linii elektroenergetycznych i gazociągów,
 - strefy sanitarne cmentarzy,
 - strefy ochronne ujęć wody,

3. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

Gmina dysponuje obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego dla 70% całkowitej jej obszaru. Dokumenty te są wiążące dla inwestorów, ponieważ na podstawie planu mogą oni uzyskać pozwolenia na budowę.

Tabela 6. Zestawienie obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego

Lp	Data uchwalenia	Numer Uchwały	Opis obszaru
Boguszyce i Żłinice			
1.	2012-05-24	XVIII/134/2012	MPZP wsi Boguszyce i Żłinice
Chrząższczyce			
2.	2011-06-30	VIII/64/2011	Obręb Chrząższczyce
Chrzowice			
3.	2004-02-17	XVII/119/2004	Obręb Chrzowice
Teren górniczy „Opole-Folwark I”			
4.	2005-12-07	XXXVIII/322/2005	Opole Folwark I: w zakresie zmiany przebiegu obwodnicy drogowej wsi Chrzowice
5.	2002-06-24	XLI/361/2002	Obręb Opole-Folwark I
Folwark			
6.	2002-06-24	XLI/362/2002	Obręb Folwark
Górki			
8.	2016-10-28	XXII/169/2016	Zmiana miejscowego planu w rejonie ulicy Opolskiej i

			Młyńskiej
9.	2018-02-23	XXXVI/326/2018	Miejscowy plan dla wsi Górki
Jaśkowice			
9.	2002-04-29	XL/349/2002	Obręb Jaśkowice: tereny istniejącego zainwestowania tej miejscowości, tereny przeznaczone pod rozwój zainwestowania oraz tereny użytków rolnych położonych w bezpośrednim otoczeniu.
Ligota Prószkowska			
10.	2002-10-07	XLIII/381/2002	Obręb Ligota Prószkowska
Nowa Kuźnia			
11.	2003-09-01	X/69/2003	Obręb Nowa Kuźnia
Prószków			
12	2015-07-16	IX/61/2015	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla czterech obszarów w mieście Prószków
13.	2008-02-08	XVIII/136/2008	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Prószków - rejon ulicy Daszyńskiego
14.	2007-04-26	VII/63/2007	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Prószków - działka Nr 1443/5, przy ulicy Partyzanckiej
15.	2007-04-26	VII/62/2007	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Prószków- rejon ulicy Rudnickiej i Zielonej
16.	2006-04-27	XLII/360/2006	zmiana w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Prószków
17.	2000-12-27	XXIII/220/2000	Obręb Prószków
Przysiecz			
18.	2000-10-16	XX/199/2000	Obręb Przysiecz
Zimnice Małe			
19.	2011-06-30	VIII/63/2011	Obręb Zimnice Małe

Zimnice Wielkie			
20.	2001-08-30	XXX/276/2001	Obręb Zimnice Wielkie
	2015-09-17	X/70/2015	Zmiana Miejscowego Planu w południowej części obrębu Zimnice Wielkie
Zimnice Małe i Zimnice Wielkie			
21.	2007-05-31	VIII/68/2007	MPZP dla terenów rozwojowych dla działalności produkcyjno - usługowych w obrębie wsi Zimnice Wielkie i Zimnice Małe, gmina Prószków
Złotniki			
22.	2011-09-29	X/71/2011	Obręb Złotniki
Linia elektroenergetyczna Groszowice - Hermanowice			
23.	2012-10-11	XXI/163/2012	miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru, przez który przebiega trasa napowietrznej, dwutorowej linii elektroenergetycznej 110 kV relacji Groszowice - Hermanowice wraz z wcięciem GPZ Gracze na terenie gminy Prószków

Źródło: *Urząd Miejski w Prószkowie*

Powyższe obszary zostały ukazane na mapie Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego (Zał. 1 do uchwały) jako „Granice obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego”.

Obszary objęte zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy obejmują wszystkie miejscowości w granicach ich istniejącego i planowanego zainwestowania. Żadna z miejscowości nie dysponuje natomiast planem miejscowym opracowanym dla całego obrębu geodezyjnego. Wiek opisywanych opracowań jest zróżnicowany. Na 25 obecnie obowiązujących planów:

- 1 uchwalono w 2018 r.
- 1 uchwalono w 2016 r.
- 3 uchwalono w 2015 r.
- 2 uchwalono w 2012 r. ,
- 3 uchwalono w 2011 r. ,
- 1 uchwalono w 2008 r. ,
- 4 uchwalono w 2007 r. ,
- 1 uchwalono w 2006 r. ,
- 1 uchwalono w 2005 r. ,
- 1 uchwalono w 2004 r. ,
- 1 uchwalono w 2003 r. ,
- 4 uchwalono w 2002 r. ,
- 3 uchwalono w 2001 r. ,
- 2 uchwalono w 2000 r. .

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w znacznym stopniu zachowały swoją aktualność. Dla części miejscowości plany opracowane dla całego ich obszaru zachowały swoje zapisy do dnia dzisiejszego, w niektórych z nich zapisy pierwotnych dokumentów podlegały punktowym zmianom. Taka sytuacja miała miejsce w:

- teren górniczy "OPOLE- FOLAWARK I"- 1 zmiana,
- Górkach - 1 zmiana,
- Zimnice Wielkie - 2 zmiany
- Prószków – 6 zmian

Na podstawie analizy wniosków do studium można stwierdzić, że w przeważającej większości miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miejscowości zachowały swoją aktualność. Zmiany wymagają na pewno najstarsze opracowania, których zapisy odbiegają obecnie od obowiązujących przepisów jak i oczekiwań właścicieli gruntów.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru gminy składa się z następujących, głównych komponentów:

- 1) terenów otwartych, w tym:
 - a) obszarów lasów, skoncentrowanych w południowej części gminy, stanowiących część Borów Niemodlińskich,
 - b) obszarów rolniczych,
 - c) obszarów zieleni urządzonej,
- 2) obszarów zabudowy,
- 3) obszarów eksploatacji surowców mineralnych kopalni Folwark, położonych w północnej części gminy.

Obszary otwarte, stanowią trzy odrębne grupy, od lasów na południu gminy, poprzez obszary z przewagą gruntów rolnych na wysoczyźnie, obejmującej przeważającą część powierzchni gminy, skończywszy na terenach doliny Odry we wschodniej części obszaru.

Układ przestrzenny zabudowy miasta Prószków opiera się na historycznie rozplanowanym założeniu rynku w powiązaniu z zamkiem i parkiem zamkowym. Współczesna zabudowa wypełnia tereny, których granice określają historyczne ciągi komunikacyjne. W mieście poza ścisłym centrum dominuje zabudowa o niskiej intensywności, w większości jednorodzinna. Uzupełniają ją pojedyncze obiekty usług, oraz zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Obiekty usług (handlu, oświaty, zdrowia, innych usług publicznych skoncentrowane są w centralnej części miejscowości, wyjątkiem jest położenie siedzib Urzędu Miejskiego i Nadleśnictwa w pewnym oddaleniu od historycznego centrum miasta.

Zabudowa obszaru gminy tworzy zwarte układy przestrzenne, rozwinięte wokół historycznych centrów wsi typu ulicowego i owalnicowego. W północnej części gminy tworzą one ciągi zabudowy wzdłuż osi drogi wojewódzkiej Nr 414 oraz drogi krajowej Nr 45.

Grupa miejscowości Złotniki, Chrzęszczyce i Górki tworzy pasmo zabudowy w północno-zachodniej części gminy. Miejscowości te, osadzone na osi dzisiejszej drogi wojewódzkiej Nr 414, prowadzącej z Prószkowa w kierunku Opola, zachowały historyczne części swojego historycznego rozplanowania. Obecnie rozwinęły się w zespoły zabudowy o przeważającej funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej. Rozwój nowych terenów zabudowy spowodował

zrastanie się odrębnych wcześniej układów przestrzennych w opisywane pasmo zainwestowania, którego powstanie jest związane z bliskością ośrodka miejskiego Opola.

Podobna sytuację można obserwować w przypadku miejscowości Boguszyce i Żlinice, położonych w korytarzu komunikacyjnym drogi krajowej Nr 45. Każda z nich posiada historyczne centrum, usytuowane w otoczeniu głównego skrzyżowania w rejonie ważniejszych obiektów publicznych (kościół, szkoła) w tych częściach zabudowy zachowane zostały cechy ulicowego, historycznego rozplanowania zabudowy. Tereny wokół zajmują współczesne osiedla jednorodzinne.

Odrębny typ zainwestowania utrzymują miejscowości położone peryferyjnie względem miasta Prószków jak i wymienionych, głównych korytarzy komunikacyjnych. Wsie takie jak Jaśkowice, Nowa Kuźnia, w części także Przysiecz i Ligota Prószkowska, zachowały w znacznym stopniu zabudowę w swoim pierwotnym kształcie.

Odrębnym, znaczącym elementem w strukturze przestrzennej gminy pozostają tereny kopalni margli w miejscowości Chrząszczyce. Skala prac wydobywczych miała wpływ na zmianę relacji przestrzennych pomiędzy poszczególnymi miejscowościami w jej otoczeniu. Obszar wyrobiska przecinała pierwotnie część dróg rolniczych, służących do komunikacji między obszarami wschodniej i zachodniej części gminy, ten układ komunikacyjny uległ znaczącym przekształceniom. Niemniej dzięki poczynionym inwestycjom (drogi dojazdowe do kopalni, taśmociąg służący transportowi urobku) udało się uzyskać sytuację, w której obszar kopalni pozostaje w pewnym sensie wyłączony ze struktury przestrzennej gminy.

Podsumowując można stwierdzić że stan ładu przestrzennego obszaru gminy nie budzi większych zastrzeżeń. Taki stan rzeczy udało się osiągnąć dzięki opracowaniu przez gminę miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obowiązujących dla wszystkich miejscowości gminy w granicach ich terenów zabudowanych. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego porządkują układ drogowy obszaru a nowa zabudowa powstaje w nawiązaniu do elementów tego układu.

Do wymogów ochrony ładu przestrzennego obszaru gminy należy zachowanie i ochrona najcenniejszych elementów struktury funkcjonalno- przestrzennej obszaru gminy jakimi są:

- historyczne części obszarów zabudowanych miejscowości, tworzące zwarte, zaplanowane układy zabudowy (rejon rynku w Prószkowie, centra miejscowości w otoczeniu historycznych układów drożnych – owalnic, szczególnie w miejscowościach: Ligota Prószkowska, Chrząszczyce, Zimnice Wielkie oraz układy wiejskiej zabudowy ulicowej w innych miejscowościach)
- zespół zamku Prószkowskiego w otoczeniu parku zamkowego,
- zespoły zieleni cmentarnej w powiązaniu z towarzyszącymi im elementami zabudowy,
- park Arboretum w Prószkowie- Pomologii, wraz z terenami przyległymi, stanowiącymi składowe dawnego Zespołu Szkół Ogrodniczych im. Józefa Warszawicza, takimi jak sady owocowe, grunty rolne, korytarze ekologiczne, mającymi duże znaczenie dla postulowanego utworzenia na tym obszarze ogrodu botanicznego lub centrum szkoleniowo- badawczego dla potrzeb rolnictwa i przemysłu rolno- spożywczego.

4. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

4.1. Położenie geograficzne

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym [Kondracki, 2000], obszar gminy Prószków leży w makroregionie Niziny Śląskiej, w obrębie dwóch mezoregionów:

- 1) Równiny Niemodlińskiej, która zajmuje południowo- zachodnią część gminy i stanowi płaską lub falistą równinę wodnolodowcową, pokrytą warstwą fluwioglacjalnych utworów piaszczysto-żwirowych lub gliniastych moren zwałowych. Większa część terenu, który zajmuje ten mezoregion, pokryta jest zwartym kompleksem leśnym Borów Niemodlińskich.
- 2) Pradoliny Wrocławskiej obejmującej północno-wschodnią część gminy, stanowiącą płaskodenną, rozległą formę dolinną z systemem teras zalewowych z pokrywami madowymi i nadzalewowych piaszczystożwirowych.

4. 2. Geologia i geomorfologia

Na budowę geologiczną obszaru gminy Prószków miały wpływ procesy osadzania się skał wapiennych i trzeciorzędowych, kilkakrotne wkraczanie na teren Polski lądolodu, sedymentacja rzeczna, intensywna erozja w okresach interglacjalnych, jak również cały zespół procesów występujących po ostatnim zlodowaceniu.

Spośród utworów geologicznych swoje wychodnie na terenie gminy mają zarówno formacje mezozoiczne i kenozoiczne trzeciorzędu oraz czwartorzędu. Bogactwo powierzchniowych form tworzą formacje kenozoiczne w zdecydowanej większości najmłodsze - czwartorzędowe. Podłoże starsze od trzeciorzędu tworzą w większości utwory kredy.

W trzeciorzędzie utwory miocenijskie pokryły całą południową i zachodnią część gminy. Pod względem litologicznym utwory te stanowią iły, mułki i piaski, niekiedy żwirowate lokalnie z węglem brunatnym. Utwory te zostały w większości zerodowane i przykryte czwartorzędowymi osadami lodowcowymi i rzecznyymi. Z trzeciorzędem związane jest występowanie skał bazaltowych. Najliczniej reprezentowanymi w gminie powierzchniowymi formacjami geologicznymi są utwory czwartorzędowe. Są to formacje o najmłodszej genezie, stąd ich dominujący udział powierzchniowy w budowie geologicznej obszaru.

Obszar opracowania leży w rejonie depresji śląsko-opolskiej. Jej podłoże stanowią starsze osady proterozoiku, dewonu i karbonu (gnejsy, łupki, piaskowce i szarogłazy) oraz zalegające nad nimi, na głębokości ok. 600 m utwory triasu (wapień, margle, dolomity i iłołupki). Nad nimi stwierdzono występowanie utworów permu (czerwonego spągowca) wykształconych jako piaskowce arkozowe oraz zlepieńce o miąższości ok. 60 m. Występują one na głębokości ok. 500 – 600 m ppt.

Powyżej nich leży pokrywa platforma złożona z szeregu pięter strukturalnych – utworów triasu i kredy. Utwory triasu stanowią zachodni kraniec progu środkowotriasowego. Na terenie opracowania występują dwa piętra triasu:

- 1) trias dolny (pstry piaskowiec) zalega na głębokości powyżej 271 m ppt, reprezentują go piaskowce, iłołupki oraz w górnej części dolomity margliste, margle i wapień oraz dolomity jamiste z gipsami i anhydrytami,

- 2) trias środkowy (wapień muszlowy) budują skały węglanowe - głównie wapienie, wapienie dolomityczne i dolomity, strop utworów wapienia muszlowego występuje na głębokości ok. 220 m ppt.

Na utworach triasowych zalegają osady kredy górnej tworzące Depresję Opolską zwaną także Niecką Opolską lub Kredą Opolską. Depresja ta to basen sedymentacyjny wypełniony górnokredowymi osadami morskimi zajmujący centralną część Opolszczyzny. Obszar opracowania leży w zachodniej części basenu sedymentacyjnego górnej kredy. Strop osadów kredy znajduje się średnio na głębokości od ok. 50 do 200 m ppt.

W obszarze gminy występują 2 piętra stratygraficzne górnej kredy:

- 1) turon, zbudowany z margli piaszczystych i ilastych, wapieni marglistych i podrzędnie z piaskowców marglistych (skały te tworzą rozległe wychodnie w północnej części gminy, przykryte w niektórych miejscach cienką warstwą utworów czwartorzędu - od Górek przez Chrzążczyce, Nowa Kuźnię, Prószków, Żlinice, Zimnice Wielkie do Odry),
- 2) cenoman, zbudowany z piaskowców, margli piaszczystych i wapieni piaszczystych (utwory te zajmują niewielką powierzchnię w dolinie Odry, między Folwarkiem, a Boguszycami).

Na pozostałej części obszaru gminy zalegają warstwowo osadowe pokrywy kenozoiczne:

- 1) trzeciorzędu, skały te występują pod osadami czwartorzędu, ale miejscami tworzą wychodnie (dolina Prószkówki I, okolice Prószkowa i Nowej Kuźni), wydzielono tu dwa piętra tego okresu:
 - a) górny miocen, utwory tego okresu występują jako kompleks brakiczno-lądowy określany mianem serii poznańskiej, są one wykształcone w dwóch poziomach – tzw. iłów zielonych i iłów płomienistych, jest to gruba seria niewarstwowanych, plastycznych lub zwięzłych iłów zielonych i niebieskich z wkładkami iłów węglistych, iłów i mułków piaszczystych oraz węgla brunatnych, w serii tej występują cienkie warstwy piasków drobnoziarnistych i pylastych rzadziej średnio- i gruboziarnistych, utwory serii poznańskiej mają zmienną miąższość – wynosi ona od kilku do około 40 metrów,
 - b) pliocen, pokrywa najmłodszych osadów trzeciorzędu zwana serią Gozdnicy to kompleks osadów gruboklastycznych głównie różnoziarnistych żwirów i piasków przeławiconych iłami i glinami kaolinowymi, osady te tworzą pokrywy na wysoczyznach, zbudowanych z utworów serii poznańskiej, ich miąższość nie przekracza kilku metrów;
- 2) czwartorzędu:
 - a) plejstocenska, zbudowana z piasków i żwirów tarasów wysokich (północno-zachodnia część gminy) oraz z glin zwałowych moreny dennej i żwirów ablacyjnych (południowa część),
 - b) holoceńska, zbudowana z piasków, żwirów i mad dolinnych, tworząca się współcześnie (dolina Odry i Prószkówki I).

4. 3. Gleby

Według bonitacji gruntów orných w gminie dominują gleby o dobrej i średniej jakości (56%), znaczną powierzchnię zajmują też gleby słabe (42%), a najmniejszą gleby bardzo dobre (2%). Wśród użytków rolnych gminy (grunty orne i użytki zielone) dominują gleby brunatne (39%) oraz mady (27%). Znaczną powierzchnię zajmują także gleby pseudobielicowe (17%) i rędziny (10%). Najrzadziej występują tu czarne ziemie (3%) oraz gleby hydrogeniczne (4%).

W zależności od odczynu gleby, użytki rolne mają następujący udział w powierzchni gminy:

- 1) kwaśny (28%),
- 2) lekko kwaśny (30%),
- 3) zasadowy (42%).

Do podstawowych typów gleb, występujących w obszarze gminy zaliczyć należą:

- 1) pseudobielicowe i bielicowe - gleby kwaśne i lekko kwaśne w całym profilu, wytworzone w większości z piasków (dominują pod użytkami leśnymi, wyspowo, na zachód od linii drogi Opole - Krapkowice);
- 2) brunatne: właściwe - odczyn zbliżony do obojętnego, wytworzone z gleb cięższych (wyspowo, najwięcej w północnej części gminy, okolice, Górek, Chrząszczyc i Prószkowa), wylugowane i kwaśne - z lżejszych utworów (dość duże powierzchnie w środkowej i południowej części gminy - od linii Złotniki Boguszyce);
- 3) czarne ziemie - związane z obszarami niżej położonymi o wysokim poziomie wód gruntowych i roślinnością trawiasto - łąkową (wzdłuż zachodniej granicy gminy, na wysokości Górek i Chrząszczyc oraz wyspowo w okolicy Złotnik, Prószkowa, Ligoty Prószkowskiej, Zimnic Wielkich i Chrzowic), Prószkowie- Pomologii;
- 4) mady - wytworzone z osadów aluwialnych, wyścielających współczesne doliny rzeczne, o wysokim poziomie wody gruntowej i znacznej zawartości substancji organicznych w całym profilu (wzdłuż rzeki Odry, do linii drogi Opole - Krapkowice i wzdłuż Prószkówki i na niektórych jego odcinkach);
- 5) hydrogeniczne: mułowo-torfowe - powstałe w wyniku procesu torfotwórczego i namulania osadami mineralnymi (wzdłuż cieków i w zagłębieniach terenu), murszowo-torfowe - powstałe w wyniku osuszania gleb torfowych (wzdłuż cieków i w zagłębieniach terenu);
- 6) rędziny - wytworzone ze zwietrzelin skał węglanowo - wapiennych, odczyn obojętny i zasadowy (w północnej części gminy, we wsiach Złotniki i Chrzowice oraz pas wzdłuż wschodniej strony drogi z Chrzowic do Zimnic Wielkich).

Stan gleb obszaru gminy należy ocenić jako dobry, nie podlegający żadnym istotnym przekształceniom. Na obszarze opracowania nie występują aktywne procesy geodynamiczne. W wyniku kontynuacji działalności rolniczej nie należy prognozować uruchomienia procesów, zjawisk i oddziaływań innych niż obserwowane dotychczas. W dalszym ciągu podstawowym procesem będzie okresowe, powtarzalne naruszenie warstwy glebowej i zmiany jej struktury w trakcie prac przygotowawczych do sezonu wegetacyjnego i po jego zakończeniu, zaś prowadzone w okresie wzrostu standardowe zabiegi agrotechniczne nie odbiegają od dotychczas stosowanych. Zakres prowadzonych prac rolnych nie daje przesłanek do uruchomienia na tym obszarze procesów

geodynamicznych, mogących skutkować ubytkiem lub degradacją powierzchni ziemi, zmianą struktury oraz ubytkiem potencjału glebowego.

Do gleb, które powinny podlegać ochronie przed wprowadzaniem na nie zabudowy należą gleby wysokich klas bonitacyjnych I-III oraz gleby organiczne zalegające głównie pod kompleksami łąk w dolinie Odry oraz na obszarach źródliskowych. Przeznaczanie pod zabudowę tego typu gleb może nastąpić po uzyskaniu odpowiednich zgód w toku prac nad miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami szczególnymi.

4.4. Wody powierzchniowe

Obszar gminy Prószków w całości należy do zlewni Odry, której koryto wyznacza jej wschodnią granicę. Wschodnia część gminy leży w obrębie bezpośredniej zlewni Odry, a z pozostałego obszaru wody odprowadzane są do zlewni jej lewego dopływu - Prószkówki I. Gęstość sieci rzecznej gminy Prószków jest największa w części wschodniej (w okolicach wsi Zimnice Małe) i w części północnej. Dochodzi tu do 1,00 – 1,25 km/km².

Odra jest największym ciekim wodnym regionu. Wywiera dominujący wpływ na kształtowanie się warunków wodnych i klimatycznych obszaru gminy. Jej wody są pozaklasowe pod względem zanieczyszczeń. Spadek koryta rzeki na odcinku przebiegającym przez obszar gminy jest nieznaczny, stąd rzeka ma nizinny przebieg. Koryto Odry jest całkowicie uregulowane, świadectwem wcześniejszego silnie meandrującego charakteru tej części doliny rzeki są fragmenty starorzeczy, stanowiących obecnie odcięte od głównego nurtu małe zbiorniki wodne. Na terenie gminy Prószków Odra zbiera wody z drobnych cieków odwadniających dolinę i wschodnie skłony wododziałowego wału rozciągającego się wzdłuż rzeki na zachodzie. Średni roczny odpływ z terenów gminy Prószków wynosi dla obszarów położonych wzdłuż Odry do 5 l/s km². Okres występowania wezbrań cieków na terenie gminy Prószków przypada na miesiące letnie i wiosenne. Latem wezbrania występują z większym prawdopodobieństwem w lipcu i sierpniu, wiosną zaś w marcu i w maju. Okres występowania niżówek dla tego terenu przypada na lato (czerwiec-lipiec).

Część cieków wodnych w obszarze gminy znajduje się we władaniu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Opolu, należą do nich następujące cieki naturalne melioracji podstawowych:

- 1) Prószkówka I,
- 2) Prószkówka II,
- 3) Olszynka,
- 4) Kanał Winów- Folwark,
- 5) Wiśniowa,
- 6) Boguszanka.

Prószkówka I, z dopływem Prószkówka II, drugi co do wielkości ciek wodny obszaru gminy bierze swój początek w gminie Tułowice. Płyynie od zachodniej granicy gminy Prószków, a następnie przez obszar miejscowości Ligota Prószkowska, Przysiecz, Prószków i Nowa Kuźnia do granicy z gminą Komprachcice. W początkowym biegu rzeka płynie przez użytki leśne. Przy braku przemysłowych źródeł zanieczyszczeń i ograniczonym oddziaływaniu wiejskich osad, jakość jej wód jest względnie wysoka.

W obszarze gminy znajdują się także następujące zbiorniki wodne:

- 1) stawy utworzone na cieku Prószkówka I w miejscowościach:
 - a) Ligota Prószkowska,
 - b) Przysiecz,
 - c) Prószków;
 - d) Nowa Kuźnia,
- 2) naturalne zbiorniki wodne powstałe w starorzeczach rzeki Odry.

W obszarze gminy występują ponadto tereny o tendencjach zalewowych, umożliwiające rozwój torfowisk i turzycowisk. Można je znaleźć głównie we wschodniej części gminy w rejonie obniżenia terenu w dolinie Odry, ale także w mniejszym stopniu w innych częściach obszaru w naturalnych zagłębieniach gruntu, między innymi dolinie Prószkówki, także w rejonie Prószkowa- Pomologii.

Stan czystości wód powierzchniowych gminy jest zróżnicowany. Wody Odry charakteryzują się długotrwałym, nadmiernym zanieczyszczeniem. Lepszą sytuację w tym zakresie prezentują mniejsze cieki wodne obszaru. Przy braku przemysłowych źródeł zanieczyszczeń i ograniczonym oddziaływaniu wiejskich osad, jakość wód Prószkówki I i jego dopływów, w szczególności w górnych partiach ich biegu jest wysoka. Natomiast w wodach podziemnych z powodu znacznej przepuszczalności gruntów i intensywnej działalności rolniczej notuje się podwyższone stężenia azotanów oraz żelaza i okresowo zanieczyszczenia bakteriologiczne. Za najważniejszą cechę środowiska przyrodniczego należy uznać alimentacyjną funkcję obszaru w stosunku do stwierdzonych zbiorników wód podziemnych, głównie górnokredowego i triasowego. Obszar ten jest pozbawiony nieprzepuszczalnej pokrywy kajprowej, wobec czego wody opadowe infiltrujące do gruntu zasilają zasoby tych zbiorników i mogą powodować ich zanieczyszczenie

4.5. Fauna obszaru gminy

Zróżnicowanie warunków siedliskowych obszaru gminy sprawia, że występuje tu dosyć dużo taksonów o różnorodnych wymaganiach względem środowiska przyrodniczego, pod względem różnorodności biologicznej fauna gmina Prószków należy do gmin umiarkowanie bogatych, do podstawowych gatunków fauny, których występowanie stwierdzono na etapie sporządzania opracowania ekofizjograficznego gminy należą zarówno bezkręgowce jak i kręgowce.

Wśród bezkręgowców wymienia się:

- 1) pijawkę lekarską *Hirudo medicinalis* - stanowisko tej ginącej w Polsce pijawki znajduje się w rezerwacie Staw Nowokuźnicki;
- 2) tygryka paskowanego *Argiope bruennichi* - występuje dosyć często w dolinie Prószkówki I;
- 3) ślimaka winniczka *Helix pomatia* - spotykany na całym obszarze gminy;
- 4) modraszka nausitous *Maculinea nausitho* - jedyne jego stanowisko znajduje się na łąkach na południowy- zachód od Prószkówki I.

Najbardziej liczną gromadą bezkręgowców są owady *Insekta*. W obszarze gminy, w tym w granicach zabytkowego parku w Prószkowie- Pomologii oraz w sadach w jej otoczeniu stwierdzono owady z rodziny zawisakowatych *Sphingidae*, rzędu motyli *Lepidoptera*, które

w Polsce podlegają ochronie gatunkowej. Biorąc pod uwagę liczebność nie tylko wewnątrz populacyjną ale i gatunkową, można stwierdzić wysoką różnorodność gatunkową fauny bezkręgowców na tym obszarze.

Z uwagi na dobre warunki hydrologiczne obszar gminy stanowi atrakcyjne miejsce do rozrodu płazów. Prószkówka I sprzyja naturalnemu przemieszczaniu się gatunków, dla których miejsca rozrodu stanowią liczne stawy zlokalizowane w jego dolinie. W tych sztucznych zbiornikach wodnych oraz starorzeczach Odry we wschodniej części gminy najczęściej obserwuje się miejsca rozrodu żab z grupy zielonych, żab trawnych i ropuch szarych. Zdecydowanie rzadziej spotyka się ropuchy zielone, występujące głównie w pobliżu zabudowań, na ziemiach lekkich. Najrzadziej obserwuje się rzekotkę drzewną, której występowanie na tym terenie ograniczone jest do kilku stanowisk. Można stwierdzić, że pośród zdominowanego przez rolniczy krajobraz terenu opracowania, zbiorniki wód stojących (Staw Nowokuźnicki, staw w Ligocie Prószkowskiej, Prószkowie, stawy między Przysieczą a Ligotą Prószkowską, starorzeczka Odry) stanowią ważne w skali lokalnej miejsca rozrodu dla tej grupy zwierząt. Na terenie gminy stwierdzono występowanie 8 gatunków płazów:

- 1) traszka zwyczajna *Triturus vulgaris*,
- 2) ropucha szara *Bufo bufo*,
- 3) ropucha zielona *Bufo viridis*,
- 4) rzekotka drzewna *Hyla arborea*,
- 5) żaba wodna *Rana esculenta*,
- 6) żaba jeziorkowa *Rana lessonae*,
- 7) żaba trawna *Rana temporaria*,
- 8) żaba moczarowa *Rana arvalis*.

W zwierzęta z gromady płazów *Amphibia* zasobny jest obszar parku w Prószkowie-Pomologii i jego otoczenie, występuje tu wymieniona wcześniej ropucha szara *Bufo bufo*, kumak nizinny *Bombina bombina*, żaba wodna *Rana esculenta* i żaba trawna *Rana temporaria*.

W obszarze gminy stwierdzono występowanie pięciu gatunków gadów. W latach powojennych w rezerwacie Staw Nowokuźnicki występował żółw błotny *Emys orbicularis*, którego jednak od kilkudziesięciu lat nie zaobserwowano na tym terenie. Do gadów obszaru gminy należy zaliczyć następujące gatunki:

- 1) jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*,
- 2) jaszczurka żyworodna *Lacerta vivipara*,
- 3) padalec *Anguis fragilis*,
- 4) zaskroniec *Natrix natrix*,
- 5) żmija zygzakowata *Vipera berus*.

Na terenie Prószkowa- Pomologii, zwłaszcza w okolicach parku oraz korytarzy wschodnich stwierdzono występowanie zwierząt z gromady gadów *Reptilia*, do których należy jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix* i żmija zygzakowata *Vipera berus*.

Przeгляд gatunków ptaków chronionych, posiadających stanowiska lęgowe w obszarze gminy pozwala na potwierdzenie występowania w jej granicach następujących gatunków:

- 1) bąk *Botaurus stellaris* - jedynym miejscem gdzie spotyka się ten gatunek ptaka w sezonie lęgowym jest rezerwat „Staw Nowokuźnicki”;
- 2) błotniak stawowy *Circus aeruginosus* - stwierdzono 2 stanowiska lęgowe: trzciniowiska rezerwatu Staw Nowokuźnicki, dawne odstojniki pod Prószkowem oraz prawdopodobnie także jedna para gniazduje w trzciniowiskach pod Starą Kuźnią;
- 3) pustułka *Falco tinnunculus* - stwierdzona na jedynym stanowisku: na skraju Borów Niemodlińskich, na zachód od Nowej Kuźni;
- 4) kobuz *Falco subbuteo* - prawdopodobnie gniazduje na ścianie lasu na zachód od Nowej Kuźni, gdzie kilkakrotnie w ciągu ostatnich 10 lat obserwowano polujące ptaki;
- 5) przepiórka *Coturnix coturnix* - pojedyncze stanowiska znajdują się w krajobrazie otwartym na całym obszarze gminy;
- 6) derkacz *Crex crex* - stwierdzony na wilgotnych łąkach między Nową Kuźnią a Oborą oraz wśród wilgotnych łąk na wschód od Ligoty Prószkowskiej;
- 7) krętogłów *Jynx torquilla* - pojedyncze pary znaleziono m. in. w parku w Prószkowie-Pomologii, na terenie dawnego poligonu w Winowie oraz w zadrzewieniu pod Oborą;
- 8) strumieniówka *Locustella fluviatilis* – stwierdzony na obrzeżach rezerwatu „Staw Nowokuźnicki”, wilgotnych łąkach między Przysieczą a Ligotą Prószkowską oraz przy stawie na południe od Przysieczy;
- 9) muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis* (DP-1) - na terenie gminy wykazana tylko w parku w Prószkowie- Pomologii.

Ponadto we wschodniej części gminy znajdują się stanowiska, na których zatrzymują się przelotowo gęsi gęgawe *Anser anser*, należące do rzędu blaszkodziobych *Anseriformes*, w liczbie ok. 400 osobników rocznie. Z ptaków należących do rzędu brodzących *Ciconiiformes* w połowie drogi w kierunku rzeki Odry w miejscu, gdzie kończą się główne zadrzewienia wschodnich korytarzy ekologicznych można spotkać okresowo żurawia *Grus grus*, czaplę siwą *Ardea cinerea*, a często przebywa tu bocian biały *Ciconia ciconia*. Z rzędu drapieżnych *Falconiformes* przelotowo pojawia się orzeł przedni *Aquila chrysaetos*, który migruje wzdłuż doliny Odry w okresie wiosennym i jesiennym, ale czasami zalatuje dalej od brzegów rzeki i pojawia się na terenie Prószkowa- Pomologii ze względu na bliskość Borów Niemodlińskich. Teren parku z ptaków z rzędu drapieżnych zamieszkuje sowa pójdzka *Actene noctua Scop* oraz puszczyk *Strix aluco*. Rząd kuraków *Galliformes* jest reprezentowany przez dwa gatunki: bażanta łownego *Phasianus colchicus* oraz kuropatkę *Perdix perdix*. Bażant występuje praktycznie na terenie całej Pomologii, zwłaszcza w starych sadach i korytarzach ekologicznych. Jest ptakiem dość pospolitym w Polsce. Natomiast kuropatwa, mniej liczna zasługuje na szczególną ochronę, jej stada liczące średnio 4 - 15 sztuk zamieszkują część wschodnią, znajdując schronienie w bogatym poszyciu korytarzy wschodnich, zwłaszcza tych wysuniętych najdalej na wschód.

Wśród chronionych gatunków ssaków, których obecność stwierdzono w obszarze gminy należy wymienić:

- 1) nietoperze: nocek rudy *Myotis daubentonii* - żerujące osobniki stwierdzono nad wodami rezerwatu Staw Nowokuźnicki, stawu koło Przysieczy oraz starorzeczka w Boguszycach; Gacek brunatny *Plecotus auritus* - żerujące osobniki stwierdzono

w okolicach Prószkowa i w Nowej Kuźni, w rejonie Pomologii licznie występuje gacek wielkouch *Plecotus auritus* oraz często pojawia się borowiec *Nyctalus noctula*;

- 2) gryzonie: wiewiórka *Sciurus vulgaris* - stwierdzona w parku w Prószkowie-Pomologii oraz w lasach w południowo zachodniej części gminy; badyłarka *Micromys minutus* - stwierdzona na łąkach pod Nową Kuźnią oraz pod Prószkowem.

Listę ssaków uzupełniają inne gatunki. Do największych należy jeleni szlachetny *Cervus elaphus* oraz dzik *Sus scrofa*. Te duże zwierzęta migrują sporadycznie na obszarze gminy od strony Borów Niemodlińskich, zachodzą do Pomologii, zapuszczają się w okolice parku i sadów oraz dalej w kierunku doliny Odry. Tą drogą do parku dociera również sarna *Capreolus capreolus*. Ponadto występuje tu zając szarak *Lepus timidus*, należący do rodziny zającowatych *Leporidae*. Z rzędu drapieżnych *Carnivora* występuje tu pospolity lis *Vulpes vulpes* i jenot *Nyctereutes procyonoides* należące do rodziny psowatych *Comidae* oraz kuna leśna *Martes martes*, łasica *Mustella nivalis* z rodziny łasicowatych *Mustelidae*. Do mniejszych ssaków występujących regularnie w obszarze gminy należy jeż europejski *Erinaceus europeus* oraz kret *Talpa europea* z rzędu owadożernych *Insektivora*. Jednym z najmniejszych występujących tu ssaków, także reprezentujących rząd *Insektivora* jest ryjówka aksamitna *Sorex araneus*, która jest gatunkiem objętym ochroną gatunkową. Poza tym gromada ssaków jest licznie reprezentowana przez gatunki z rzędu gryzoni *Rodentia*.

Tereny otwarte obszaru gminy stwarzają, jak wspomniano wcześniej, zróżnicowane warunki bytowania fauny, zarówno wymienionych wyżej gatunków chronionych jak i tych pospolitych. Odrębne warunki bytowania tworzą ekosystemy leśne na południu gminy, inne obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, jeszcze inne obniżenia terenu wypełnione starorzeczami w dolinie Odry. Do najważniejszych ostoi fauny można zaliczyć:

- 1) tereny lasów,
- 2) dolinę Prószkówki I wraz z rezerwatem Staw Nowokuźnicki,
- 3) park w Prószkowie- Pomologii z otoczeniem,
- 4) starorzecza Odry w Boguszycach.

Zagrożenia dla bytowania dzikiej fauny wiążą się bezpośrednio z presją na siedliska przyrodnicze, stanowiące ich ostoje. Odrębnym elementem wpływającym na liczebność populacji zarówno gatunków rzadko występujących jak i pospolitych pozostają bariery ekologiczne, wykształcone w toku rozwoju przestrzennego obszaru gminy, głównie przez nowe tereny zabudowy oraz budowle drogowe.

4.6. Flora obszaru gminy

Roślinność rzeczywista gminy Prószków oraz rozmieszczenie jej zasobów pozostaje w związku z lokalnymi warunkami, jakie wykształciły się w wyniku różnej żyzności gleb, warunków wodnych i mikroklimatycznych. Znaczące zróżnicowanie tych naturalnych uwarunkowań dało możliwość rozwoju zbiorowiskom roślinnym zarówno naturalnym (m. in. leśne, wodne, szuwarowe), jak i półnaturalnym i antropogenicznym (m. in. łąkowe, polne-segetalne, ruderalne). Dominującymi zbiorowiskami na terenie gminy są zbiorowiska segetalne oraz leśne. Wczesne osiedlenie się człowieka na tym terenie zmniejszyło

znacznie zasięg występowania lasów wskutek wyrębu drzew i wzięcia ziemi pod uprawę rolną.

Do podstawowych siedlisk roślinnych w obszarze gminy należą:

- 1) zbiorowiska leśne występujące w południowej i południowo-zachodniej części gminy,
- 2) zbiorowiska nieleśne, w tym:
 - a) wodne- Odra ze starorzeczami, Prószkówka I, jej dopływy, liczne stawy hodowlane oraz drobne zbiorniki wodne stanowiące siedliska dla rozwoju zbiorowisk wodnych, reprezentowanych przez fitocenozy z klas *Lemnetea* i *Potametea*; zbiorowiska wodne w zależności od warunków siedliskowych przedstawiają różne postacie organizacji - od dobrze wykształconych fitocenoz, skupiających większość gatunków charakterystycznych, do agregacji jednogatunkowych, trudnych do identyfikacji;
 - b) szuwarowe i wielkoturzycowe- zajmują miejscami stosunkowo duże powierzchnie i występują w miejscach podmokłych, m. in. w dolinie Prószkówki I brzegami stawów hodowlanych i starorzeczy Odry oraz w podmokłych miejscach w sąsiedztwie rowów i strumieni; ich wartość przyrodnicza jest duża, choć zwykle są one ubogie w gatunki roślin, największą różnorodnością zbiorowisk szuwarowych charakteryzują się kompleksy łąk koło Przysieczy, Ligoty Prószkowskiej i Nowej Kuźni, wtórnie zabagnione w wyniku zaniechania odwadniania i wykaszania;
 - c) seminaturalne i antropogeniczne zbiorowiska żyznych łąk kośnych z klasy *Molinio- Arrhenatheretea* występują na terenie gminy Prószków dosyć często; łąki świeże z rzędu *Arrhenatheretalia* występują rzadko na wyższych terasach doliny Odry i użytkowane są jako łąki kośne lub kośno – pastwiskowe; łąki wilgotne z rzędu *Molinietalia* występują na niższych terasach oraz w dolinie Prószkówki I i jego dopływów, na siedliskach łągów i grądów niskich. Występują dosyć rzadko, zazwyczaj w dolinie Odry i Prószkówki I; grupa zbiorowisk chwastów pól uprawnych, okrajków, terenów wydeptywanych i ruderalnych.
 - d) zespoły segetalne- grupa chwastów towarzyszących uprawom rolnym, zarówno zbożowym, jak i okopowym z klasy *Stellarietea mediae*, spotykana jest dosyć często, przede wszystkim w północnej i północno-wschodniej części gminy;
 - e) zbiorowiska roślinne o charakterze antropogenicznym z klas *Artemisietea vulgaris* - zbiorowiska te związane są z terenami zmienionymi przez człowieka, przede wszystkim terenami zabudowanymi, zakładami przemysłowymi, oraz śmietniskami, okrajkami i miejscami wydeptywanymi.

W obszarze gminy występują siedliska przyrodnicze podlegające w Polsce ochronie prawnej na mocy prawa. Są to przede wszystkim:

- 1) siedliska leśne:
 - a) kwaśny las dębowy *Calamagrostio- Quercetum petraeae* - spotykany w południowej i południowozachodniej części gminy, zazwyczaj na niewielkich powierzchniach;
 - b) grąd środkowoeuropejski *Galio sylvatici- Carpinetum betuli* (Kod Natura 2000: 9170. 1; Kod Physis: 41. 261) - występuje bardzo rzadko tworząc zazwyczaj

drobno powierzchniowy kompleks mozaikowy, m. in. w parku w Prószkowie-Pomologii;

- c) łąg jesionowo-olszowy *Fraxino- Alnetum (Circaeo- Alnetum)* (Kod Natura *91E0; Kod Physis: 44. 321, 44. 334) - występuje najczęściej w dolinie Prószkówki oraz rzadziej w dolinie Odry w sąsiedztwie starorzeczy;

2) siedliska nieleśne:

- a) starorzeczca z roślinnością ze związku *Potamion i Nymphaeion* (klasa *Potametea*) (Kod Natura 2000: 3150. 1, 3150. 2; Kod Physis: 22. 13 X (22. 41, 22. 42, 22. 43). Zespoły: *Potametum pectinati*, *Ranunculetum circinati*, *Elodeetum canadensis*, *Ceratophylletum demersii*, *Myriophylletum spicati*, *Potametum lucentis*, *Hippuridetum submersae*, *Hydrocharitetum morsuranae*, *Potametum natantis*, *Myriophylletum verticillati*, *Nupharo-Nymphaeetum albae*, *Polygonetum natantis* - występują we wschodniej części gminy w okolicach Boguszyc, Chrzowic i Folwarku,
- b) nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników - związek *Ranunculion fluitantis* (Kod Natura: 3260; Kod Physis: 24. 4). Zespół z dominacją włosienicznika skąpopręcikowego *Ranunculetum fluitantis* - występuje dosyć często w dolinie Prószkówki I. Zespół z dominacją rzęśli hakowatej *Ranunculo- Calitrichetum hamulatae* - występuje dosyć często w dolinie Prószkówki I;
- c) zmiennowilgotne łąki trzęślicowe i mokre łąki użytkowane ekstensywnie (klasa *Molinio-Arrhenatheretea*). Łąka sitowo- trzęślicowa *Junco- Molinietum* (Kod Natura 2000: 6410; Kod Physis: 37. 311) - występuje miejscami na niewielkich powierzchniach w dolinie Prószkówki I. Łąka ostrożeńiowa *Cirsietum rivularis* występuje miejscami na niewielkich powierzchniach w dolinie Prószkówki I i jej dopływach.

W obszarze opracowania stwierdzono występowanie 17 gatunków roślin prawnie chronionych, wśród nich występują:

1) chronione ściśle:

- a) Centuria nadobna *Centaurium pulchellum*,
 b) Kotewka orzech wodny *Trapa natans*,
 c) Kruszczyk błotny *Epipactis palustris*,
 d) Kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*,
 e) Kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis*,
 f) Pływacz zachodni *Utricularia Australis*,
 g) Salwinia pływająca *Salvinia natans*,
 h) Włosienicznik rzeczny *Batrachium fluitans*,

2) chronione częściowo:

- a) Bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifoliata*,
 b) Grzybienie białe *Nymphaea alba*,

W gminie występuje również wiele gatunków rzadkich i ginących zarówno w skali województwa, jak i regionu. Do wyróżniających się z tej grupy:

- 1) Czermień błotna *Calla palustris*,
 2) Jaskier wielki *Ranunculus lingua*,
 3) Łączeń baldaszkowy *Butomus umbellatus*,

- 4) Okrężnica bagienna *Hottonia palustris*,
- 5) Przęstka pospolita *Hippuris vulgaris*,
- 6) Rzęśl hakowata - *Callitriche hamulata*,
- 7) Siedmiopalecznik błotny *Comarum palustre*,
- 8) Tojeść bukietowa *Lysimachia thyrsoflora*,
- 9) Turzyca nitkowata *Carex lasiocarpa*,
- 10) Wilżyna ciernista *Ononis spinosa*,
- 11) Czosnek kątowy *Allium angulosum*.

Do obszarów najlepiej rozpoznanych pod względem występowania flory należą tereny arboretum w Prószkowie- Pomologii i otaczające ją tereny upraw, wchodzące w skład dawnego Zespołu Szkół Ogrodniczych im. Józefa Warszawicza. Pomologia jest bogata pod względem krajobrazowym, przyrodniczym i kulturowym. Znaczną różnorodność pod względem składu gatunkowego wykazuje roślinność parku zabytkowego.

Występują tam następujące gatunki roślin:

Drzewa i krzewy:

1. Antypka *Prunus mahaleb*;
2. Azalia pontyjska (Różanecznik żółty) *Rhododendron flavum* g. Don. syn. *Azalea pontica* L.;
3. Berberys pospolity *Berberis vulgaris* L.;
4. Berberys Thunberga *Berberis thunbergii* DC.;
5. Berberys Thunberga purpurowy *Berberis thunbergii* 'Atropurpurea';
6. Bez czarny *Sambucus nigra*;
7. Bożodrzew gruczołkowaty *Alianthus altissima* Swingle;
8. Brzostownica japońska *Zelkova serrata* (Thunb.);
9. Brzoza brodawkowata *Betula verrucosa* Reth.;
10. Brzoza brodawkowata biała *Betula verrucosa alba* Ehrh.;
11. Brzoza brodawkowata płacząca *Betula verrucosa pendula*;
12. Brzoza brodawkowata stożkowata *Betula verrucosa* 'Fastigiata';
13. Budleja skrętołistna *Buddleja alternifolia* L.;
14. Buk pospolity *Fagus sylvatica*;
15. Buk pospolity purpurowolistny *F. sylvatica* L. 'Atropurpurea';
16. Buk zwyczajny płaczący *Fagus sylvatica* Ł. 'Pendula';
17. Choina kanadyjska drobnoigłowa *Tsuga canadensis* Microphylla;
18. Choina kanadyjska *Tsuga canadensis* Carr.;
19. Choina różnoigłowa *Tsuga diversifolia* Mast.;
20. Cis japoński karłowaty *Taxus cuspidata* - 'Nana'S.;
21. Cis pospolity Dovastona *T. baccata* 'Dovastoniana';
22. Cis pospolity *Taxus baccata*;
23. Cis pospolity żółty *T. baccata* 'Elegantissima' L.;
24. Cis pośredni Hicksa *Tarus media vax* 'Hicksii';
25. Cis zwarty krótkoigłowy *T. baccata* 'Adpressa stricta';
26. Cyprysik groszkowy pierzasty *Ch. pisifera* 'Plumosa';
27. Cyprysik groszkowy 'Boulevard' *Ch. pisifera* 'Boulevard';
28. Cyprysik groszkowy 'Squarossa' *Ch. pisifera* 'Squarossa';
29. Cyprysik groszkowy złoty *Ch. pisifera* 'Aurea';

30. Cyprysik Lawsona 'Alumii' *Ch. lawsoniana* (Mur.) Pan.;
31. Cyprysik Lawsona szary *Ch. lawsoniana* 'Glauca';
32. Cyprysik Lawsona 'Stewartii' *Ch. lawsoniana* 'Stewartii';
33. Cyprysik Lawsona *Ch. lawsoniana* Pan;
34. Cyprysik nutkajski zwisty *Ch. Nootkatensis*;
35. Cyprysik nutkajski *Ch. Nootkatensis* (Lamb.) Spach.;
36. Cypryśnik błotny *Taxodium distichum* Rich.;
37. Czeremcha pospolita *Prunus padus*;
38. Czeremcha późna *Prunus serafina* Ehrh.;
39. Czereśnia ptasia *Prunus avium*;
40. Daglezja *Pseudotsuga menziesii* Britt;
41. Daglezja sina *Pseudotsuga menziesii*;
42. Daglezja zielona *Pseudotsuga menziesii* Mirb.;
43. Dąb bezszypułkowy *Quercus petraea* Liebl.;
44. Dąb biały *Quercus alba*;
45. Dąb błotny *Quercus palustris* Muenchh.;
46. Dąb burgundzki frędzelkowany *Quercus cerris* L.;
47. Dąb czerwony *Quercus rubra* L.;
48. Dąb kasztanolistny *Quercus castaneifolia* CA . Mey.;
49. Dąb kaukaski *Quercus znacranthera* Fisch. et Mey'.;
50. Dąb łyżkowany *Quercus alba*' Elongata;
51. Dąb omszony *Quercus lanuginosa*;
52. Dąb szkarłatny *Quercus coccinea* Muenchh.;
53. Dąb szypułkowy piramidalny *Q. robur* 'Fastigiata' L.;
54. Dąb szypułkowy *Quercus robur*;
55. Dąb węgierski *Quercus conferta* Kit.;
56. Dąb wielkolistny *Q. Macrocarpa* Michx.;
57. Dereń biały *Cornus alba*;
58. Dereń biały czerwonolistny *Camus alba* 'Sibirica' L.;
59. Dereń jadalny *Cornus mas.* L.;
60. Dereń rozłogowy żółtopędowy *C'. stolonifera* 'Flaviramea';
61. Dławisz okrągłolistny *Celastrus arbiculatus* Thunb.;
62. Forsycja pośrednia *Forsythia intermedia* Zab.;
63. Forsycja zwisająca *Forsythia suspensa* Vahl.;
64. Glediecja- trójglicznia *Gkeditsia triakantos*;
65. Głóg *Crataegus*;
66. Głóg dwuszyjkowy *Crataegus oxyacantha*;
67. Głóg jednoszyjkowy *Crataegus monogyna* Jacq.;
68. Głóg ostrogowy *Crataegus crus- galli* L.;
69. Grab japoński *Carpinus japonica* Bl.;
70. Grab pospolity *Carpinus betulus* L.;
71. Grab sercowaty *Carpinus cordata* L.;
72. Grujecznik japoński *Cercidiphyllum japonicum* S. et Z.;
73. Grusza oliwnikolistna *Pyrus elaagrifolia* Patt.;
74. Hortensja bukietowa *Hydrangea paniculata* Sieb.;
75. Hortensja drzewiasta *Hydrangea serrata*;
76. Iglicznia bezcierniowa *Gleditsia triacantos* L.;

77. Irga błyszcząca *Cotoneaster lucida* Schlecht.;
78. Irga czarna *Cotoneaster melanocarpa* Lood.;
79. Irga Dammera *Cotoneaster dammeri* Schn.;
80. Irga omszona *Cotoneaster tomentosus*;
81. Irga pomarszczona *Cotoneaster bullata* Bois.;
82. Irga pozioma *Cotoneaster horizontalis* Decne.;
83. Irga rozkrzewiona *Cotoneaster divaricata* Rehd et Wils.;
84. Irga wierzbolistna *C. salicifolius* var. *vugosa* Franch.;
85. Jabłoń jagodowa *Malus baccata (sibirica)* Borkh.;
86. Jabłoń purpurowa *Malus purpurea* Rehd.;
87. Jabłoń rajska *Malus pumila* Mill.;
88. Jałowiec chiński *Juniperus chinensis* L.;
89. Jałowiec chiński Pfitzera *J. chinensis* 'Pfitzeriana';
90. Jałowiec płozący *Juniperus horizontalis* Moench;
91. Jałowiec płozący szary *Juniperus horizontalis* Moench 'Glauca';
92. Jałowiec Pfitzera złocisty *J. chinensis* 'Pfitzeriana' Aurea';
93. Jałowiec pospolity kolumnowy *J. communis* 'Hibernica';
94. Jałowiec pospolity irlandzki *J. communis* 'Hibernica';
95. Jałowiec sabiński (sawina) *J. Sabina* L.;
96. Jałowiec wirginijski *Juniperus virginiana* L.;
97. Jarząb brekinia *Sorbus torminalis* Crantz.;
98. Jarząb pospolity *Sorbus aucuparia* L.;
99. Jarząb pospolity płaczący *Sorbus aucuparia* 'Pendula' L.;
100. Jarząb szwedzki *Sorbus intermedia* (Ehrh.) Pers.;
101. Jarzębina brekinia *Sorbus torminalis* Grantz.;
102. Jarzębina mączna *Sorbus aria* Cratz;
103. Jarzębina pospolita *Sorbus aucuparia* L.;
104. Jaśminowiec baldaszkowy *Philadelphus cymosus* Rehd.;
105. Jaśminowiec bezwonny *Philadelphus inodorus*;
106. Jaśminowiec Falkonera *Philadelphus falkoneri* Sarg.;
107. Jaśminowiec Leumoine'a *Philadelphus lemoinei* Lem.;
108. Jaśminowiec Leumoine'a wyprostowany *Philadelphus lemoinei* Lem.;
109. Jaśminowiec omszony *Philadelphus* Loud.;
110. Jaśminowiec panieński *Philadelphus virginialis*;
111. Jaśminowiec wonny *Philadelphus coronarius* L.;
112. Jesion pospolity *Fraxinus excelsior*;
113. Jesion kwiatowy *Fraxinus ornus*;
114. Jodła jednobarwna *Abies concolor* Niem.;
115. Jodła *Abies concolor*;
116. Jodła kaukaska Nordmana *Abies nordmaniana* Spach.;
117. Jodła Nikko *Abies homolepis* Sieb. et. Zucc.;
118. Jodła olbrzymia *Abies grandis* Lindl.;
119. Jodła pospolita biała *Abies alba* Mill.;
120. Jodła szlachetna *Abies procera* Rehd.;
121. Jodła Veitcha *Abies veitchii* Lindl.;
122. Kalina angielska *Viburnum carlesii*;
123. Kalina hordowina (szerokolistna) *Viburnum lantana* L.;

124. Karagana syberyjska 'Lorbergii' *Caragana arborescens*;
125. Karagana syberyjska, grochownik *Caragana arborescens*;
126. Kasztan jadalny *Castanea sativa* Mill.;
127. Kasztanowiec biały *Aesculus hippocastanum* L.;
128. Kasztanowiec japoński *Aesculus turbinata* Bl.;
129. Kasztanowiec plamisty *Aesculus pavia* Heyna. Lindl.;
130. Kasztanowiec zwyczajny *A. hippocastanum* L.;
131. Kasztanowiec żółty *Aesculus octandra* Marsh.;
132. Kasztanowiec żółty drobnokwiatowy *A. octandra*;
133. Klon cukrowy *Acer saccharum* Marsh.;
134. Klon Ginnala *Acer Ginnala Maxim*;
135. Klon jawor *Acer pseudoplatanus* L.;
136. Klon jawor Leopolda *A. pseudoplatanus 'Leopoldii'*;
137. Klon jawor purpurowy *Acer pseudoplatanus 'Purpureum' L.*;
138. Klon polny *Acer campestre* L.;
139. Klon polny drobnolistny *A. campestre rnonsspesulanum*;
140. Klon pospolity *Acer platanoides* L.;
141. Klon pospolity Lorberga *A. platanoides 'Lorbergii'*;
142. Klon pospolity Szwedlera *A. platanoides 'Schwedlerii'*;
143. Klon srebrzysty *Acer saccharinum* L.;
144. Klon tatarski *Acer tataricum* L.;
145. Klon wielkolistny *Acer macrophyllum* Punh.;
146. Klon włoski ornszony *Acer opalus v. Tornenstosurn*;
147. Leszczyna *Corylus* L.;
148. Leszczyna drzewiasta *Corylus colurna* L.;
149. Leszczyna krzewiasta *Corylus avellana* L.;
150. Ligustr pospolity *Ligustr pospolity* L.;
151. Ligustr pospolity zimozielony *Ligustr pospolity 'Lodense' L.*;
152. Lilak pospolity *Syringa vulgaris* L.;
153. Lipa amerykańska omszona Moltkego *Tilia americana*;
154. Lipa amerykańska *Tilia arnericana*;
155. Lipa długoogonkowa omszona *Tilia petiolaris* DC.;
156. Lipa długoogonkowa *Tilia petiolaris*;
157. Lipa drobnolistna *Tilia cordata Ehrh.*;
158. Lipa europejska *Tilia europea* L.;
159. Lipa krymska *Tilia enchlora* K. Koch.;
160. Lipa omszona *Tilia*;
161. Lipa pośrednia *Tilia europea* L.;
162. Lipa sercolistna *Tilia cordifolia (cordata)*;
163. Lipa wielkolistna *Tilia platyphyllos Scop.*;
164. Magnolia drzewiasta, drzewo ogórkowe *M. acuminata* L.;
165. Magnolia gwiazdzista *Magnolia stellata* Black.;
166. Magnolia Soulange'a Aleksandrina' *M. soulangeana* Soul.;
167. Magnolia Soulange'a *M. soulangeana* Soul-Bod.;
168. Mahonia *Mahonia aquifolium* Nutt.;
169. Metasekwoja chińska *Metasequoia glyptostroboides*;
170. Miłorząb dwuklapowy pienny *Ginkgo biloba* L.;

171. Modrzew europejski *Larix decidua* Mili.;
172. Modrzew japoński *Larix leplelepis*;
173. Morwa biała *Morus alba* L.;
174. Obiela wielkokwiatowa *Exochorda racemosa* Rehd. (Lindt.);
175. Ognik szkarłatny (ciernisty) *Pyracantha coccinea* Roem.;
176. Olsza czarna *Alnus glutinosa* L.; 177. Orzech czarny *Juglans nigra* L.;
178. Orzech szary *Juglans cinerea* L.;
179. Orzesznik gorzki *Carya cordiformis* K. Koch.;
180. Orzesznik pięciolistkowy *Carya ovata* K. Koch.;
181. Orzesznik siedmiolistkowy *Carya laciniata* Loud.;
182. Perukowiec podolski *Rhus cotinus cogypria* L.;
183. Pęcherznica kalinolistna *Physocarpus opulifolius* Maxim.;
184. Pigwowiec japoński *Chaenomeles superba japonica*;
185. Platan klonolistny *Platanus acer (folia* Wild.;
186. Platan zachodni *Platanus occidentalis* L.;
187. Powojnik alopejski *Clematis alpina* (L.) Mill.;
188. Powojnik tangucki *Clematis tangutica* (Maxim.) Korsh.;
189. Porzeczka alpejska *Ribes alpinum* L.;
190. Robinia akacja *Robinia pseudoacacia* L. robinia lepkas różowa *R. viscosa* Vent.;
191. Róża drobnokwiatowa *Rosa multiflora*;
192. Róża pomarszczona, faldzistolista *Rosa rugosa* Thunb.;
193. Róża wielkokwiatowa- bezkolcowa *Rosa multiflora 'Intermis'*;
194. Różowiec czteropłatkowy *Rodotypos kerriodes* S.;
195. Skrzydłorzech kaukaski *Pterocarya fraxinifolia (caucasica)*;
196. Sosna czarna *Pinus nigra* Pan.;
197. Sosna górską (kosodrzewina) *Pinus mugo (montana)* Mill.;
198. Sosna koreańska *Pinus koraiensis* S. et. L.;
199. Sosna pospolita *Pinus silvestris* L.;
200. Sosna rumelijska *Pinus peuce* Griseb.;
201. Sosna smołowa *Pinus rigida*;
202. Sosna wejmutka *Pinus strobus* L.;
203. Sosna żółta amerykańska *Pinus ponderosa* Dougl.;
204. Strączyn żółty *Cladrastris lutea* K. Koch.;
205. Suchokrzew (różne gatunki) *Lonicera*;
206. Suchokrzew siny *Lonicera coetulea* L.;
207. Suchokrzew tatarski *Lonicera tatarika* L.;
208. Suchokrzew zwyczajny *Lonicera xylosteum* L.;
209. Sumak rozłogowy (octowiec) *Rhus typhina* L.;
210. Surnia bignoniowa *Catalpa bignonioides* L.;
211. Surnia wielkokwiatowa *Catalpa speciosa*;
212. Surnia żółtokwiatowa *Catalpa ovata* Don.;
213. Śniegowiec wirginijski (śnieżykwiata) *Chionanthus virginicus*;
214. Śliwa wiśniowa purpurowa (czerwonolistna) *Prunus cerasifera 'Atropurpurea'* Jaeg. (Pissardi);
215. Śnieguliczka biała *Symphoricarpos albus* Blak.;
216. Śnieguliczka koralowa *Symphoricarpos orbiculatus*;
217. Świerk Brewera *Picea breweriana*;

218. Świerk Engelmana *Picea engelmannii* Parsy.;
219. Świerk kaukaski *Picea orientalis* (L.) Link;
220. Świerk kłujący szary (siny, modry) *P. pungens* 'glauca Beiss';
221. Świerk pospolity *Picea exelsa*;
222. Świerk pospolity zwisający *Picea exelsa* 'Virgata';
223. Świerk siny Engelmana *Picea glauca* 'Engelmannii';
224. Świerk wężowy *Picea abies* 'Virgata';
225. Świerk wiciowy *Picea abies* Kar. 'Viminalis';
226. Tamaryszek czteropręcikowy drobnokwiatowy *T. tetrandra*;
227. Tawuła japońska *Spiraea japonica* L. f.;
228. Tawuła van Houtte'a *Spiraea vanhouttei* Zabel.;
229. Topola czarna włoska, piramidalna *Populus nigra*;
230. Topola osika *Populus tremula*;
231. Topola Simona (chińska) *Populus simonii* 'Fastigiata' Carr.;
232. Trójglicznia cierniowa *Gleditsia triacanthos* L.;
233. Trzmielina oskrzydłona *Euonymus alatus*;
234. Trzmielina pospolita *Euonymus europeus* L.;
235. Trzmielina szerokolistna *Euonymus latifolius*;
236. Trzmielina wielkolistna *Euonymus latifolia*;
237. Tulipanowiec amerykański *Liriodendron tulipifera* L.;
238. Wiąz górski *Ulmus glabra* Auds.;
239. Wiąz limak *Ulmus laevis* Pall.;
240. Wiąz polny *Ulmus minor* Mill.;
241. Wiązowiec zachodni *Celtis occidentalis* L.;
242. Wierzba biała wiciowa płacząca *Salix alba vitellina pendula*;
243. Wierzba siwa *Salix caprea* L.;
244. Winorośl pachnąca *Vitis odoratissima (riparia)* Don.;
245. Żłotokap alpejski *Laburnum alpinum* Bercht.;
246. Żłotokap Waterera *Laburnum watereri* Dippel.;
247. Żłotokap Waterera odm. Vosi *Laburnum watereri* 'Vossi' Dippel.;
248. Żłotokap zwyczajny *Laburnum anagyroides* Med.;
249. Żylistek szorstki pełnokwiatowy *Deutzia scabra* Thunb.;
250. Żylistek szorstki *Deutzia scabra* Thunb.;
251. Żylistek szorstki odm. pełnokwiatowa *Deutzia scabra* Thunb. 'Cardidissima' plena;
252. Żywotnik japoński *Thuja standishii* Can.;
253. Żywotnik karłowaty kulisty T. occidentalis L. 'Globosa';
254. Żywotnik karłowaty kulisty złoty T. occidentalis L. 'Globosa Aurea';
255. Żywotnik olbrzymi *Thuja plicata* 'Gigantea' Nutt.;
256. Żywotnik wschodni *T. Orientalis* L.;
257. Żywotnik wschodni złocisty *T. Orientalis* 'Aurea' L.;
258. Żywotnik zachodni Ellwanger *T. occidentalis* 'Ellwangeriana' L.;
259. Żywotnik zachodni Ellwanger złoty *T. occidentalis* 'Ellwangeriana Aurea';
260. Żywotnik zachodni *Thuja occidentalis* L.;
261. Żywotnik zachodni wrzosowaty *T. occidentalis* 'Ericoides' L.;
262. Żywotnik zachodni złocisty *T. occidentalis* 'Aurescens';
263. Żywotnik zachodni żółty *T. occidentalis* L. 'Lutea';
264. Żywotnikowiec japoński *Thuja dolabrata* (L. f.) S. et. Z..

Rośliny najniższego piętra (okrywowe):

1. Cebulica syberyjska *Scilla sibirica* Haw.;
2. Ciemiernik *Helleboru*;
3. Endywnion *Hyacinthoides non scripta* syn. Endymion;
4. Epidemium alpejskie *Epidemium alpinurn*;
5. Fiołek wonny *Vioa odorata*;
6. Kokoryczka *Polygonatum* L.;
7. Konwalia majowa *Convallaria mjalis* L.;
8. Kopytnik europejski *Asarurn europeneum* L.;
9. Lepiężnik różowy *Petasites hybridas* L.;
10. Lilia złotogłów *Lilium martagon* L.;
11. Listera jajowata *Listera ovata*;
12. Marzanka wonna *Asperula odorata*;
13. Orlik *Aquilegia vulgaris*;
14. Pierwiosnek pospolity lekarski *Primula officialis* L.;
15. Przyłaszczka pospolita (trojanek) *Hepatica triloba*;
16. Rannik zimowy *Erathis hiemalis* L.;
17. Szafirek armeński *Muscari armeniacum* Bak.;
18. Śnieżyca wiosenna *Leivoium vernum* L.;
19. Śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis* L.;
20. Ułudka wiosenna *Ornphalodes verna* Moench;
20. Zawilec biały *Anemone nemorosa*;
21. Zawilec niebieski *Anemone nemorosa* 'Blue Star'.

W obrębie Pomologii w dużej mierze występują elementy i obiekty przyrodnicze stworzone przez człowieka. Znaczną powierzchnię zajmują wspomniany wyżej park zabytkowy i stare sady owocowe. Na terenie sadów od wielu lat nie były prowadzone zabiegi agrotechniczne, w tym zabiegi chemicznej ochrony roślin, utworzyły się ekosystemy a nawet nastąpiła częściowo tzw. naturalizacja środowiska przyrodniczego. Drzewa owocowe w tych sadach wykazują dużą żywotność mimo zaawansowanego wieku. Są to odmiany jabłoni i śliw, które generalnie nie chorują mimo braku zabiegów ochronnych.

Warunki egzystencji siedlisk przyrodniczych podlegają zmianom, w dużym stopniu determinowanym działalnością człowieka. Główne źródła zagrożeń dla poszczególnych typów ekosystemów można przedstawić w następujący sposób:

- 1) dla obszarów zbiorowisk łąkowych:
 - a) presję rolnictwa poprzez intensyfikację wypasu lub koszenia,
 - b) przenawożenie łąk i pastwisk,
 - c) stosowanie podsiewów gatunkami preferowanymi gospodarczo,
 - d) melioracje odwadniające,
 - e) rozwój zabudowy, w szczególności mieszkaniowej jednorodzinnej oraz techniczno-produkcyjnej;
- 2) dla obszarów zbiorowisk leśnych:
 - a) intensyfikacji leśnictwa poprzez wprowadzanie gatunków drzew niezgodnych z siedliskiem (degeneracja lasu), wprowadzanie monokultur leśnych (wskutek czego następuje między innymi wyjąłowienie gleby, ograniczenie procesów regeneracyjnych lasu i drastyczne ograniczenie nisz ekologicznych),

- b) odmładzanie drzewostanów, wskutek czego zmniejsza się ilość potencjalnych nisz ekologicznych i pozbawia się ekosystem leśny gatunków zwierząt właściwych dla drzewostanów wyższych klas wieku (dziuplaki, sowy, nietoperze, gatunki bezkręgowców),
 - c) ubożenie fitocenoz leśnych o materię organiczną wskutek wywożenia i spalania materiału z cięć pielęgnacyjnych,
 - d) usuwania z lasów starych, martwych i dziuplastych drzew będących środowiskiem życia dla gatunków roślin i zwierząt,
 - e) likwidację śródleśnych oczek wodnych i łąk będących żerowiskiem dla wielu gatunków zwierząt, głównie ssaków i ptaków, a także podnoszących bioróżnorodność lasu;
- 3) dla obszarów zbiorowisk wodnych:
- a) intensywna gospodarka rolna skutkująca wpływem do wód powierzchniowych środków ochrony roślin i nawozów,
 - b) fizyczna likwidacja starorzeczy i małych zbiorników wodnych,
 - c) silna presja turystyczna,
 - d) nielegalne składowanie odpadów.

4.7. Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne gminy Prószków należą do dobrych. Ze względu na typowe ukształtowanie powierzchni gminy jak dla tej części Polski, warunki klimatyczne nie odbiegają od warunków panujących na całym regionie. Występuje tu klimat przejściowy pomiędzy klimatem morskim a lądowym. Kształtują go następujące masy powietrza:

- 1) podzwrotnikowo morskie, ciepłe i na ogół bardzo wilgotne, napływające w okresie całego roku z basenu Morza Śródziemnego i Azorów,
- 2) podzwrotnikowo kontynentalne, ciepłe i suche, napływające głównie latem i jesienią z południowej Afryki, Azji południowo - wschodniej i Europy południowej,
- 3) polarno morskie, chłodne i wilgotne, napływające z północnego Atlantyku, z rejonów Islandii i Grenlandii,
- 4) polarno kontynentalne, zimne i suche, napływające z północno - wschodniej i Syberii,
- 5) arktyczno morskie, zimne i wilgotne, o dużej przejrzystości, napływające z rejonów Arktyki, głównie w okresie zimowym,
- 6) umiarkowanie kontynentalne, suche, napływające w czasie lata z Europy Wschodniej.

Gmina Prószków leży we wrocławsko - opolskiej krainie klimatycznej, którą charakteryzuje przewaga wpływów oceanicznych nad kontynentalnymi. Amplitudy temperatur są mniejsze od przeciętnych w Polsce. Wiosna jest tu wczesna i ciepła, a lato wczesne, ciepłe i długie. Zima rozpoczyna się późno - w pierwszej dekadzie grudnia, jest łagodna i krótka z nietrwałą pokrywą śnieżną. Podstawowe cechy klimatu charakteryzują następujące wskaźniki:

- 1) temperatura:
 - a) średnia roczna: 8,6°C,
 - b) najcieplejszym miesiącem jest Lipiec, ze średnią temperaturą- 18,6°C,
 - c) najchłodniejszym miesiącem jest Styczeń, z średnią temperaturą -1,5°C
 - d) amplituda roczna wynosi 20,1°C

- 2) opady:
 - a) średnia roczna suma opadów- 649mm,
 - b) półrocze ciepłe (IV - IX)- 405 mm (maksimum przypada na lipiec),
 - c) półrocze chłodne (X - III)- 244 mm (minimum w miesiącach zimowych),
 - d) zaleganie szaty śnieżnej- około 45 dni w roku;
- 3) ciśnienie, wilgotność, zachmurzenie:
 - a) średnie roczne ciśnienie atmosferyczne (maks. I, min. IV) 762 mmHg,
 - b) średnia roczna wilgotność względna (maks. XII, min. V) 76%,
 - c) maksymalne zachmurzenie w grudniu,
 - d) minimalne zachmurzenie w sierpniu i wrześniu;
- 4) wiatry, pory roku
 - a) przewaga wiatrów zachodnich,
 - b) ilość cisz 9,1%,
- 5) zmienność pór roku:
 - a) zima trwa 80-90 dni,
 - b) przedwiośnie rozpoczyna się od 3 dekady lutego i trwa 20-30 dni,
 - c) wiosna rozpoczyna się od końca marca i trwa 60-70 dni,
 - d) lato rozpoczyna się około 1 czerwca i trwa 100-110 dni,
- 6) długość okresu wegetacyjnego- średnio 215 dni.

4.8. Klimat akustyczny i zanieczyszczenia powietrza

Klimat akustyczny obszaru gminy wykazuje znaczne zróżnicowanie pod względem natężenia hałasu w środowisku oraz źródeł jego pochodzenia. Poczynając od obszarów korzystnych pod względem akustycznym w otoczeniu terenów otwartych, tło akustyczne wykazuje wyższy poziom na terenach zabudowanych.

Położenie obszaru na trasie ponadregionalnych korytarzy komunikacyjnych autostrady oraz drogi krajowej i dróg wojewódzkich stwarza warunki dla emisji hałasu komunikacyjnego w ich otoczeniu. Zasięg stref oddziaływania dróg ma z natury rzeczy charakter pasmowy. W części obszaru gminy gdzie wymienione drogi przebiegają przez tereny otwarte, uciążliwości związane z oddziaływaniem akustycznym terenów komunikacji drogowej są mniejsze. Lokalnie podwyższone poziomy emisji notuje się w obszarach zabudowanych przez które przebiegają wymienione drogi.

Lokalnie stwierdza się występowanie źródeł hałasu technologicznego w obrębie terenów zabudowy techniczno- produkcyjnej w części miejscowości gminy. W większości przypadków nie mają one jednak większego wpływu na tło akustyczne terenów w ich otoczeniu.

Odrębnym źródłem emisji hałasu technologicznego jest taśmociąg służący transportowi urobku z kopalni Margli Wapiennych w miejscowości Chrząszczyce do Cementowni Góraźdze. Ma on charakter pasmowy, powiązany przestrzennie z przebiegiem instalacji taśmociągu. Jego lokalizacja w oddaleniu od większości obszarów zabudowanych w otoczeniu sprzyja minimalizowaniu niekorzystnego wpływu jaki wywiera na otoczenie.

Stan czystości powietrza atmosferycznego w obszarze gminy można ocenić pozytywnie. Analizowany obszar zalicza się do mało obciążonego emisjami zanieczyszczeń. W rejonie opracowania nie występują zakłady przemysłowe zakwalifikowane do szczególnie szkodliwych dla środowiska. Wobec braku większych źródeł zanieczyszczeń, stan czystości powietrza uzależniony jest od zanieczyszczeń napływających spoza granic gminy oraz od emisji zanieczyszczeń z małych zakładów przemysłowo- usługowych, a także źródeł

ciepła z zespołów mieszkaniowych, oddziałujących miejscowo. Źródła te wprowadzają do powietrza zanieczyszczenia charakterystyczne dla procesów spalania energetycznego paliw (pył, SO₂, NO₂, CO i węglowodory), a z hodowli (siarkowodór i amoniak). Skala tych oddziaływań jest niewielka, a zasięg lokalny.

Obok energetyki do największych źródeł zanieczyszczenia powietrza zaliczana jest komunikacja. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m. in. związki ołowiu, kadmu, niklu i miedzi. Głównym elementem układu komunikacyjnego o znaczeniu międzynarodowym jest autostrada A4, a krajowym droga nr 45, która stanowi zarówno źródło emisji zanieczyszczeń powietrza, jak i znaczące źródło hałasu.

4.9. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Rolnictwo gminy charakteryzuje duża liczba jednostek, zróżnicowanych pod względem wielkości gospodarstw, kierunku i poziomu produkcji, co powoduje złożoność oraz zmienność sytuacji ekonomicznej w gospodarstwach. Obszar gminy zajmują użytki rolne, które są obsługiwane przez 2 641 gospodarstw indywidualnych (stan na koniec 2017 r.).

Tabela 7. Grunty rolne z rodzajem oraz klasą bonitacyjną w obszarze gminy

Grupa (kategoria gruntu)	Rodzaj użytku gruntowego	Klasą bonitacyjną	Powierzchnia w hektarach	Udział %
Grunty rolne	Łąki trwałe (Ł)	II	93,18	1,63
		III	208,04	3,64
		IV	498,62	8,72
		V	109,26	1,91
		VI	12,26	0,21
	Pastwiska trwałe (Ps)	II	1,77	0,03
		III	6,17	0,11
		IV	18,25	0,32
		V	46,44	0,81
		VI	24,99	0,44
	Grunty orne (R)	II	104,59	1,83
		IIIa	606,45	10,61
		IIIb	480,70	8,41
		IVa	709,59	12,41
		IVb	925,09	16,19
		V	1342,63	23,49
		VI	526,27	9,21
	Vlz	1,36	0,02	
Suma			5715,66	100

Źródło: Opracowanie na podstawie danych dostarczonych przez Wydział Geodezji i Kartografii Powiatu Opolskiego 2018

Tabela 8. Grunty rolne z rodzajem oraz klasą bonitacyjną w obszarze gminy

Grupa (kategoria gruntu)	Rodzaj użytku gruntowego	Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w hektarach	Udział %
Grunty rolne	Łąki trwałe (Ł)	II	-	-
		III	20,21	1,92
		IV	132,21	12,56
		V	60,20	5,72
		VI	35,37	3,36
	Pastwiska trwałe (Ps)	II	-	-
		III	1,02	0,1
		IV	13,90	1,32
		V	10,27	0,98
		VI	1,42	0,13
	Grunty orne (R)	II	-	-
		IIIa	17,15	1,63
		IIIb	17,33	1,65
		IVa	172,49	16,39
		IVb	112,26	10,67
		V	304,98	28,97
		VI	153,77	14,6
	VIz	-	-	
Suma			1052,58	100

Źródło: Opracowanie na podstawie danych dostarczonych przez Wydział Geodezji i Kartografii Powiatu Opolskiego 2018

Tabela 9. Zbiorcze zestawienie użytków gruntowych (grunty rolne) w obszarze miasta gminy

Typ użytku	Gmina		Miasto		Razem gmina i miasto	
	Pow. ha	Udział % pow. gminy	Pow. ha	Udział % pow. miasta	Pow. ha	Udział % pow. miasta i gminy
Ł	921,36	9,04	247,99	15,3	1169,35	9,90
Ps	97,62	0,95	26,61	1,64	124,23	1,05
R	4696,68	46,08	777,98	48,02	5474,66	46,35

Łącznie gmina, miasto

6768,24

57,3

Źródło: Opracowanie na podstawie danych dostarczonych przez Wydział Geodezji i Kartografii Powiatu Opolskiego 2018

Tabela 10. Zbiorcze zestawienie klas bonitacyjnych użytków gruntowych (gruntów rolnych) w obszarze miasta i gminy

Klasa bonitacyjna użytków	Gmina		Miasto		Razem gmina, miasto	
	Pow. ha	Udział % pow. gminy	Pow. ha	Udział % pow. miasta	Pow. ha	Udział % pow. miasta i gminy
II	199,54	1,68	0,00	0,0	199,54	1,68
III	214,21	1,81	21,23	1,31	235,44	1,99
III a	606,45	5,13	17,15	1,05	623,6	5,28
III b	480,7	4,07	17,33	1,06	498,03	4,21
IV	516,87	4,37	146,11	9,01	662,98	5,61
IV a	709,59	6,00	172,49	10,64	882,08	7,46
IV b	925,09	7,83	112,26	6,92	1037,35	8,78
V	1498,33	12,68	375,45	23,17	1873,78	15,86
VI	564,88	4,78	190,56	11,76	755,44	6,39

Łącznie gmina, miasto	6768,24	57,30
------------------------------	----------------	--------------

Źródło: Opracowanie na podstawie danych dostarczonych przez Wydział Geodezji i Kartografii Powiatu Opolskiego 2018

Jak wynika z zamieszczonych wyżej zestawień rolnicza przestrzeń produkcyjna pozostaje dominującym elementem struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru gminy, obejmując swoim zasięgiem łącznie 57,30% jej powierzchni. Dominującym typem użytków są grunty orne, obejmujące 46,35 % całkowitej powierzchni obszaru gminy, drugim typem pod względem powierzchni są łąki (łącznie 9,90% powierzchni całkowitej obszaru gminy), na końcu tego zestawienia plasują się pastwiska, zajmujące w strukturze użytków rolnych obszar powierzchni 1,05%.

Struktura bonitacyjna rolniczej przestrzeni produkcyjnej obszaru gminy jest zróżnicowana, dominujący udział powierzchni gminy obejmują użytki klas IV, zalegające łącznie na 21,85% powierzchni (odpowiednio IV- 5,61%, IVa- 7,46%, IVb- 8,78%) drugą pod względem powierzchni pozycję zajmują użytki klas V i VI (odpowiednio 15,86% i 6,39% powierzchni całkowitej gminy). Użytki klas III zajmują łącznie 12% powierzchni całkowitej gminy. Klasa II użytków rolnych występuje na 1,68% powierzchni gminy.

Struktura bonitacyjna ma wpływ na profil prowadzonej produkcji rolniczej. Gospodarstwa rolne produkują przede wszystkim zboża, w mniejszym stopniu rośliny okopowe z niewielkim udziałem procentowym ziemniaków. W produkcji zwierzęcej w gminie Prószków dominuje hodowla trzody chlewnej. Znacznie mniej w stosunku do liczby gospodarstw (1006), zajmuje hodowla bydła oraz fermy drobiu. Istnieje jedno gospodarstwo z certyfikatem gospodarstwa ekologicznego oraz kilka agroturystycznych z hodowlą koni. Odrębnym, niezbyt licznym profilem produkcji rolniczej są uprawy szklarniowe, nastawione na specjalistyczną produkcję krzewów i kwiatów. Gospodarstwa tego typu znajdują się w miejscowościach Prószków, Przysiecz, Złotniki, Górki.

Na terenie gminy znajdowało się w 2014 r. 1174 gospodarstw rolnych, wśród których dominowały gospodarstwa małe, o powierzchni od 1 do 5 ha, obejmujące 73% ogółu gospodarstw. Gospodarstwa duże o powierzchni od 15 ha i większej obejmowały tylko 6,35

ich ogólnej liczby. W porównaniu z 2011 r. liczba ta wzrosła o 23, ale wzrost ten miał miejsce głównie wśród gospodarstw małych, co świadczy o pogłębiającym się i tak dużym rozdrobnieniu gospodarstw rolnych w gminie, co może obniżyć ich potencjał ekonomiczny.

Produkcja rolnicza, mimo znaczących zmian następujących zarówno w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy, jak i w strukturze zatrudnienia czy prowadzonego profilu produkcji, pozostaje jedną z wiodących funkcji obszaru gminy. Część obszaru rolniczej przestrzeni produkcyjnej ulega w ostatnich latach zawężeniu kosztem terenów nowo powstającej zabudowy mieszkaniowej, niemniej utrzymuje wiodącą pozycję w strukturze przestrzennej obszaru gminy. Dlatego też ważnym czynnikiem ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej pozostaje ochrona zwartych gleb klas I-III przed zabudową. Zagadnienie to regulują przepisy szczególne o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Zgody na przeznaczenie gruntów rolniczych na cele nierolnicze następuje w toku procedury planistycznej miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

4.10. Leśna przestrzeń produkcyjna

Lasy i grunty leśne w 2016 r. zajmowały w gminie powierzchnię 4095,44ha, co stanowi 32,9% powierzchni gminy. Wskaźnik lesistości gminy jest wyższy od przeciętnej lesistości województwa (26,6%) Opolskiego. Grunty leśne prywatne w obszarze gminy zajmują tylko 18,51 ha. Dominującą formą własności są Lasy Państwowe Nadleśnictwa Prószków. Siedziba Nadleśnictwa znajduje się w Prószkowie. Działalność gospodarcza Nadleśnictwa zmierza do zachowania biologicznej różnorodności lasu, utrzymania jego produkcyjnej zasobności, utrzymania zdrowia i żywotności ekosystemów leśnych oraz ochrony zasobów glebowych wodnych.

Lasy gminy znajdują się w zarządzie Nadleśnictwa Prószków. Lasy Nadleśnictwa stanowią jeden obręb leśny – Prószków. Terytorialnie nadleśnictwo zajmuje obszar 595 km², w zasięgu czterech powiatów:

- 1) opolskiego (gminy: Prószków, Komprachcice, Tułowice),
- 2) krapkowickiego (gminy: Krapkowice, Strzeleczyki, Walce),
- 3) prudnickiego (gminy: Głogówek, Biąta)
- 4) nyskiego (gmina: Korfantów).

Zbiorowiska leśne występują tu przede wszystkim w południowej i południowo-zachodniej części gminy. Pod względem żyzności i wilgotności siedliska, lasy na terenie gminy są umiarkowanie zróżnicowane. Występuje tu tylko 6 typów siedliskowych:

- 1) bór świeży,
- 2) bór mieszany świeży,
- 3) bór mieszany wilgotny,
- 4) las mieszany świeży,
- 5) las mieszany wilgotny,
- 6) las świeży.

Największą powierzchnię zajmuje bór mieszany świeży (56%) i las mieszany świeży (36%). Najmniejszy udział ma las świeży (0,04%) i bór świeży (0,4%). Tak więc, pod względem żyzności, większość terenu zajmują średnio żyzne i żyzne siedliska. Gatunkiem dominującym jest tu sosna (87% pow.). Pozostała część przypada na: dąb (8,4%), świerk (2,2%), modrzew (1%), brzozę (1%) i inne (0,4%). Największy udział w strukturze wiekowej

stanowią drzewostany III i V klasy wieku, stanowiące odpowiednio 25,0% i 17,2% powierzchni oraz 28,1% i 23,8% miąższości, natomiast drzewostany VI klasy wieku (101-120 lat) i starsze, zajmują powierzchnię 13,5%, co daje 17,7% miąższości zasobów drzewnych.

Stan zdrowotny drzewostanów w gminie jest następstwem układu różnych czynników: złych układów pogodowych, stosunków wilgotnościowych, poziomu skażeń powietrza, wód i gleb, występowaniem szkodliwych owadów i chorób grzybowych. Oddziaływanie wymienionych czynników ma charakter synergiczny, a efekt tego oddziaływania jest zwykle przesunięty w czasie. Lasy w gminie tworzy przede wszystkim sosna - gatunek bardzo wrażliwy na emisje przemysłowe. Dlatego też lasy w gminie, mimo następującej w ostatnich latach poprawy stanu powietrza atmosferycznego są dosyć mocno uszkodzone (ubytek liści od 25-60%, zniekształcenia koron) i wszystkie zakwalifikowano do II strefy uszkodzeń przemysłowych.

Równoległe do osłabienia drzewostanów przez zanieczyszczenia powietrza, od paru lat powtarzające się susze i obserwowane obniżenie stanu wód gruntowych mają wpływ na kondycję zdrowotną lasu. Ataki szkodników owadzych są wskaźnikiem osłabienia drzewostanów i często ostatnim czynnikiem doprowadzającym do zamierania drzew. Zanik naturalnych reakcji obronnych to także wynik niedostosowania składu gatunkowego drzew do siedlisk leśnych (ok. 1/3 lasów w gminie wykazuje niezgodność składu gatunkowego z siedliskiem) i zaburzonej naturalnej struktury wiekowej i gatunkowej (zakładanie jednogatunkowych i jednowiekowych upraw leśnych). Pozytywną tendencją w gospodarce leśnej zaznaczającą się w ostatnich latach jest stopniowa przebudowa drzewostanów.

Ponadto większość lasów w gminie Prószków stanowią lasy wodochronne, których granice zostały oznaczone na załączniku Nr 2 jako „Granice zasięgu powierzchni lasów ochronnych”.

4.11. Inne tereny zieleni

Elementem uzupełniającym gminny system zieleni są zadrzewienia śródpolne, skupiska drzew i krzewów porastających cieki i zbiorniki wodne oraz zadrzewienia okrajków i przydroży. Spełniają one ważną rolę korytarzy ekologicznych, a porastając granice własnościowe poszczególnych gruntów i miedz, stają się jednym z charakterystycznych elementów krajobrazu rolniczego. W skład gatunkowy zarośli wchodzi głównie liściaste gatunki rodzime.

Unikalnym w skali regionu obszarem są pozostałości szkoły ogrodniczej w części miasta Prószków o nazwie Pomologia, wraz z parkiem i arboretum, bogatym w egzotyczne gatunki drzew i krzewów. Świadectwem bogatej historii Pomologii jest zespół architektoniczny dawnej Królewskiej Akademii Rolniczej. Po drugiej stronie drogi wojewódzkiej znajduje się zabytkowa biblioteka. Były PGR, który znajdował się w bezpośrednim sąsiedztwie Pomologii przyłączono do szkoły i powstało Gospodarstwo Pomocnicze przy Zespole Szkół Ogrodniczych im. J. Warszawicza w Prószkowie, które funkcjonowało do lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia. Obecnie Przy Zespole Szkół działa Wojewódzki Ośrodek Szkolenia Młodzieży w Piłce Nożnej.

Ważnym elementem krajobrazowym Pomologii i jej otoczenia są korytarze ekologiczne. Jeden z nich rozciąga się od południowo-zachodniej strony parku zabytkowego w kierunku południowo-zachodnim w postaci pasa drzew i krzewów, wzdłuż którego biegną cieki wodne oraz stare sady jabłoniowe. Pozostałe korytarze rozciągają się w kierunku doliny Odry, którym również towarzyszą stare sady śliwowe i orzechowe. W Pomologii jeden

z korytarzy, zwany umownie korytarzem zachodnio-południowym, prowadzi od parku w kierunku Borów Niemodlińskich, a dalej w ciągu ekologicznym łączy Pomologię z Borami Niemodlińskimi. Główny pas zadrzewień kończy się na wysokości skrzyżowania drogi z Domecka do Prószkowa z drogą krajową z Opola do Prószkowa. Między ostatnim zakładem w kierunku Domecka a pierwszymi zabudowaniami w Oborze drogę przecina wyżej omawiany ciąg przyrodniczy. W ciągu korytarza biegnie ścieżka, którą można przejść od Pomologii do przedmieść Prószkowa. Obfita roślinność gwarantuje dobre warunki dla migracji roślin i zwierząt między Borami Niemodlińskimi a doliną Odry. Drugi korytarz zwany umownie korytarzem wschodnim, prowadzi w kierunku doliny rzeki Odry. Biegnie on początkowo wzdłuż sadów śliwowych w kierunku wschodnim. Następnie za skrzyżowaniem alei biegnącej wzdłuż tego korytarza a aleją i wzdłuż pasa starych morw. Ta część korytarza jest zwana umownie korytarzem morwowym. Korytarz wschodni jest właściwie kompleksem pasów zadrzewień oraz zakrzaczeń o dużej bioróżnorodności, gdzie już jest widoczna sukcesja ekologiczna i naturalizacja, zwłaszcza w obrębie sadu śliwowego oraz w korytarzu morwowym. Wzdłuż korytarza oraz pasów zadrzewień i zakrzaczeń biegną aleje i ścieżki. Na północ, wzdłuż starych sadów orzechowych i śliwowych biegną również ciągi zadrzewień i zakrzaczeń.

Ważnym elementem miejskiego systemu zieleni jest park zamkowy w Prószkowie. Stanowi część kompleksu zamkowego w obrębie którego funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej, nie jest otwarty dla mieszkańców.

Obok lasów, założeń parkowych i cmentarnych, w obszarze gminy występują szpalery i aleje drzew nasadzone wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

4.12. Krajobraz kulturowy gminy

Obszar opracowania zaliczany jest do grupy antropogenicznych krajobrazów kulturowych, na który składają w całości się tereny użytkowane i ukształtowane przez człowieka. Szczególnie krajobraz rolniczy, charakteryzuje się obecnością fauny i flory w znacznym stopniu zorganizowanej i kontrolowanej przez człowieka, tereny lasów o charakterze gospodarczym również nie posiadają charakteru naturalnego, z wyłączeniem nielicznych powierzchni, gdzie z różnych przyczyn zaniechano ingerencji w ekosystem.

Przykładem powrotu do zbliżonego do naturalnego stanu środowiska przyrodniczego jest teren rezerwatu przyrody „Staw Nowokuźnicki”. Tereny te zostały przekształcone w wyniku działalności człowieka w kompleks stawów hodowlanych, a następnie po zaniechaniu prowadzenia na tym terenie gospodarki uległy procesom sukcesji.

Odrębnym elementem krajobrazu kulturowego pozostają obszary zabudowy, kształtowanej od okresu średniowiecza. Do podstawowych składowych elementów krajobrazu kulturowego w tych obszarach należą:

- 1) miasto Prószków z zachowanym układem urbanistycznym rynku i przyległych terenów, występujących w powiązaniu z założeniem przestrzennym zamku prószkowskiego i towarzyszącego mu parku,
- 2) tereny historycznie ukształtowanych układów ruralistycznych,
- 3) architektura sakralna,
- 4) architektura świecka,
- 5) założenie dworsko-parkowe,
- 6) arboretum w Pomologii,
- 7) cmentarze i parki.

Ukształtowana historycznie sieć drożna obszaru gminy wraz z podziałami katastralnymi terenów przyległych stanowi również element historycznie kształtowanego krajobrazu kulturowego. W układzie przestrzennym obszaru daje się odczytać zarówno granice niw siedliskowych poszczególnych wsi o metryce średniowiecznej, nawiązujące swoim rozmieszczeniem do naturalnych elementów rzeźby terenu, jak i pierwotny układ dróg i ulic wiejskich z zachowanym przekrojem pasa drogowego, a także we fragmentach z zachowaną nawierzchnią. Na tle tych historycznych uwarunkowań odcinają się ingerencje w pierwotną strukturę własności, będące następstwem wydzielania działek pod nowe budowle drogowe, tereny eksploatacji powierzchniowej w Kopalni Margli Wapiennych w miejscowości Chrzęszczyce, obiekty taśmociągu urobku kopalni, wreszcie podziały terenów rolniczych na cele mieszkaniowe w ostatnich latach.

Krajobraz kulturowy obszaru gminy w znacznym stopniu zachował podstawowe elementy wykształconej historycznie struktury przestrzennej: obszary leśne, dawne niwy siedliskowe wsi (na terenach otwartych), podstawowe elementy układów przestrzennych miejscowości (sieć drogowa, skala i układ wewnątrz urbanistycznych ulic, placów, parametry kształtowania zabudowy w odniesieniu do historycznych budynków, chronionych wpisem do rejestru Konserwatora Zabytków oraz z ramach Gminnej Ewidencji Zabytków). W ostatnich latach zachodzą jednak procesy przestrzenne wywierające wpływ na opisywaną, ukształtowaną historycznie strukturę krajobrazu, są to w szczególności:

- 1) rozwój eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych Kopalni Margli Wapiennych w miejscowości Chrzęszczyce, obszar wyrobiska jest największym pojedynczym obiektem w strukturze przestrzennej gminy, jego powstanie wywiera bezpośredni wpływ na relacje przestrzenne pomiędzy miejscowościami gminy, stanowi dominujący element lokalnego krajobrazu;
- 2) postępujący rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o podmiejskim charakterze, głównie w miejscowościach w północnej części gminy, związany z bliskością ośrodka miejskiego Opolu.

Opisywane zjawisko rozwoju zabudowy należy obiektywnie uznać za wiodący kierunek rozwoju struktury przestrzennej obszaru.

5. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

5.1. Zarys historii rozwoju osadnictwa w obszarze gminy

5.1.1. Boguszyce

Boguszyce pojawiają się w dokumentach księcia Władysława Opolskiego jako „Bogusici” już w roku 1260 rok. Nie ma jednak pewności, czy istotnie chodzi o wieś w powiecie opolskim. Kolejne wzmiankowanie Boguszyce (jako Bogussicz) pochodzi z roku 1295 i zawiera się w dokumencie biskupa wrocławskiego Jana, dotyczącym fundacji kościoła św. Krzyża w Opolu. Na wschód od Boguszyce rozciągają się łąki w dolinie Odry z elementami starorzeczy.

5.1.2. Chrząższczyce

Pierwsza wzmianka na temat Chrząższczyce jest odnotowana w roku 1260 jako Cremchici (Chrzemchici) kiedy książę opolski Władysław odstąpił tamtejszemu kościołowi dochody z tej wsi. Od 1644 r. wieś należała do właścicieli w Prószkowie. W 1814r. Chrząższczyce zniszczył pożar. Spłonął wtedy także kościół, którego odbudowa trwała do 1921 r. Z dawnych czasów zachowała się w obecnym kościele parafialnym chrzcielnica z misą z X-XI w - jeden z cenniejszych zabytków sakralnych na Opolszczyźnie.

5.1.3. Chrzowice

Chrzowice po raz pierwszy w piśmiennictwie pojawiają się w roku 1260 jako „Clchowici”. Rok 1531, to kolejna data, gdy wieś pojawia się w zapisach - nazywa się już wówczas Krztzowitze i jest wsią książęcą z 8. posiadaczami gospodarującymi na 6,4 łanach (1 łan=16. 8 ha). W 1830 roku w Chrzowicach był młyn wodny, karczma i kowal.

5.1.4. Folwark

Pierwsze doniesienia o istnieniu miejscowości można datować na rok 1295, wzmianka taka była przy dochodach parafialnych Chrząższczyce, gdzie m. in. wymieniono wioskę "Vorwerk des Gesco" i być może ta nazwa dotyczy obecnej wsi Folwark.

5.1.5. Górki

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1306 roku, kiedy to książę Bolesław zamienił 3 łany frankońskie z miasta Opola na 8 łanów w Górkach. Od tej pory następuje rozwój wsi, w 1864 roku we wsi był kowal, 3 krawców i 1 szewc. Na miejscu była także katolicka szkoła, do której uczęszczało 134 uczniów z Górek, Winowa i Folwarku.

5.1.6. Jaśkowice

Nazwa wsi pojawiła się po raz pierwszy w 1723 roku, jako nazwa folwarku hrabiego prószkowskiego. W 1793 r. założono kolonię Jaśkowice, przewidzianą jako osiedle robotników leśnych dostarczających drzewo dla prószkowskiej fabryki fajansu. Kolonię tę zlikwidowano w 1799r. i odbudowano jako folwark. Wieś i folwark posiadały smolarnię, kuźnię i kopalnię torfu. W 1936r. przemianowano Jaśkowice na Johansdorf- tworzyły samodzielną gromadę wiejską. W 1945r. wróciły do swej dawnej nazwy i zostały przyłączone do gminy Prószków.

5.1.7. Ligota Prószkowska

Nazwa pochodzi od słowa lgota - ulga. Najstarsza historyczna wiadomość pochodzi z 1305r. , zamieszczona jest w księdze uposażeń biskupa wrocławskiego jako "Elgotha". W1447r. nazwę wsi zapisano jako "Elgotha Pasconi", a od 1644r. "Elgoth" należy do posiadłości prószkowskich. We wsi był młyn, wiatraki, karczma i szkoła. Do Ligoty Prószkowskiej należą 2 przysiółki: 1. Smolnik - wymieniony w 1672r. jako smolarnia, 2. Dzików - znany od 1794r.

5.1.8. Nowa Kuźnia

Nazwa pochodzi od hut żelaza zwanych kuźnią lub kuźnicą, których kilka znajdowało się w okolicy. Po raz pierwszy pojawiła się na mapie Ort Neuhammer w 1736r. , we wsi był młyn, karczma i kowal. Staw położony w granicach miejscowości, wyłączony z użytkowania jest obecnie rezerwatem przyrody.

5.1.9. Prószków

Najstarsze wzmianki o Prószkowie pochodzą z roku 1250, a dalsze z 1443 i 1447. Pojawia się w nich informacja, że istniała w Prószkowie parafia i kościół. W 1563 r. książę Jerzy z Prószkowa wybudował zamek, który w 1644 został zburzony przez Szwedów. Odbudowa nastąpiła w 1677 r. Do zamku należała fabryka fajansów słynąca ze swych artystycznych wyrobów, która przetrwała do roku 1850. W 1809 r. Prószków otrzymał ustrój magistratu z prawem wyboru burmistrza i 2 radnych. Wkrótce potem, tj. w 1863r. utworzono gminę, w skład której weszły kolonie: Grzybowiec, Miasteczko, Nowy Świat, Obora, Stara Kuźnia i Wybłyszczów. Na czele gminy stał burmistrz. W 1847 r. utworzono Królewską Akademię Rolniczą w Prószkowie, która kształciła młodzież z całego Śląska i Europy. Akademia istniała do 1881 r. , a później została częściowo przeniesiona do Berlina. W 1886 r. powołany został Instytut Pomologiczny, a w 1878 r. Instytut Mleczarski. Powstała też Szkoła Leśna, Ochotnicza Straż Pożarna, Katolickie Seminarium Nauczycielskie, które istniały do 1887 r.

5.1.10. Przysiecz

Najstarsza wiadomość o miejscowości pochodzi z 1305r. Wywodzi się od słowa przesieka - przejścia wyrąbanego w lesie. Wzmianka ta jest zamieszczona w księdze uposażeń biskupa wrocławskiego w związku z opłatą dziesięciny na rzecz kościoła. Do roku 1945 Przysiecz z przysiółkiem Leśnik stanowiła samodzielną gminę wiejską.

5.1.11. Zimnice Małe

O istnieniu "Symanowicz" pojawiła się wiadomość w dokumentach biskupa wrocławskiego Jana z 1295r. , a później dalsza wiadomość zamieszczona jest w 1447r. jako "villa Senicz sedes Falkenbergensis", ale do końca nie wyjaśniono czy dotyczy to Zimnic Małych czy Wielkich. Dopiero pewna wiadomość ukazuje się w 1531r. i znajduje się w rejestrze wsi płacących dziesięcinę na rzecz kolegiaty w Opolu. Wieś posiadała 2 folwarki, wiatrak i 2 kowali.

5.1.12. Zimnice Wielkie

Pierwsza wzmianka historyczna o istnieniu Zimnic Wielkich pochodzi z dokumentu biskupa wrocławskiego Jana z 1295r. , następna z 1447r. Dokładna wiadomość jest w rejestrze z 1531r. W miejscowości znajduje się zabytkowy kościół barokowy z XVI w. przebudowany w 1934r. , młyn i folwark.

5.1.13. Złotniki

Nazwa wywodzi się od osadników zajmujących się wydobywaniem rud, pojawiła się pierwszy raz w księgach księcia Władysława Opolskiego z 1260r. W 1295r. nazwa "Złothnik" jest wymieniona w dokumencie biskupa wrocławskiego Jana.

5.1.14. Żlinice

Nazwa topograficzna pierwotnie brzmiała Zieleniec, zniekształcona wskutek późniejszych transkrypcji. Pierwsza wzmianka datuje się na rok 1260 w dokumentach księcia Władysława Opolskiego. Wieś miała młyn, karczmę i owczarnię.

5.2. Charakterystyka elementów dziedzictwa kulturowego w obszarze miasta

Śląsk opolski pod względem administracyjno-terytorialnym należy do najstarszych struktur przestrzennych Polski. Region ten można zaliczyć do najzasobniejszych w obiekty dziedzictwa kulturowego w Polsce. Wojewoda Opolski opracował dokument „Ochrona i Konserwacja Zabytkowego Krajobrazu Kulturowego Województwa Opolskiego”, wyszczególniający obszary o predyspozycjach rezerwatu kulturowego o znaczeniu krajowym. Na terenie gminy znajdują się ruchomości oraz nieruchomości objęte ochroną prawną na podstawie przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Najcenniejsze nieruchomości posiadają wpis do rejestru zabytków prowadzony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu. Ich zestawienia znajdują się poniżej.

Tabela 11. Obiekty w rejestrze zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w mieście i gminie Prószków

Lp.	Obiekt	Numer rej.	Data	Miejscowość
1.	Ruina wapiennika	1786/66	14. 10. 1966	Boguszyce
2.	Kościół parafialny pw. Św. Trójcy	209/2013	29. 10. 2013r	
3.	Kościół parafialny pw. Matki Boskiej Szkaplerznej wraz z otoczeniem w granicach muru z cmentarzem przykościelnym i zielenią, mur ogrodzeniowy z ramkami północną i południową	60/2008	11. 03. 2008	Chrzążczyce
4.	Dawne prezbiterium, obecnie kaplica przy kościele	1127/66	09. 02. 1966	
5.	Kościół p. w. Św. Mikołaja	1129/66	09. 02. 1966	Ligota Prószkowska
6.	Spichlerz (budowany jako zamek)	2009/74	29. 04. 1974	Zimnice Małe
7.	Kościół p.w. św. Jana Chrzyciela	146/55	19. 01. 1955	Zimnice Wielkie
8.	Kościół p. w. św. Jerzego	113/54	12. 07. 1954	Prószków
9.	Plebania	1806/66	15. 10. 1966	
10.	Zamek	114/54	12. 07. 1954	
11.	Park	82/83	15. 09. 1983	

12.	Dom, ul. Korfantego 1	1807/66	15. 10. 1966
13.	Dom, ul. Rynek 36	1968/72	17. 11. 1972
14.	Dawny zajazd, ul. Opolska 9	2097/84	28. 09. 1984
15.	Park - arboretum	81/83	15. 09. 1983

Źródło: *Opolski Urząd Konserwatora Zabytków*

W miejscowościach gminy znajduje się szereg obiektów zabytkowych, objętych ochroną w ramach Gminnej Ewidencji Zabytków, która obok wymienionych wyżej, zawiera także i inne obiekty. Ich zestawienie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 12. Obiekty w Gminnej Ewidencji Zabytków w mieście i gminie Prószków

Lp.	Nazwa	Miejscowość/położenie
1	Krzyż i Matka Boska - dwie figury przed wejściem do kościoła	Boguszyce, ul. Opolska
2	Kościół parafialny p.w.Św. Trójcy	Boguszyce, ul. Opolska
3	Ruina wapiennika (piec szybowy do wypalania wapienia-reликт)	Boguszyce, Boczna droga od ul. 1-go Maja
4	Dom mieszkalny	Boguszyce, ul. 1-go Maja 6
5	Dom mieszkalny	Boguszyce, ul. 1-go Maja 8
6	Kapliczka - dzwonnica	Boguszyce, ul. 1-go Maja (przy domu nr 12)
7	Dawna szkoła polska	Boguszyce, ul. 1-go Maja (przy domu nr 14)
8	Spichlerz	Boguszyce, ul. 1-go Maja 23
9	Dom mieszkalny	Boguszyce, ul. 1-go Maja 24
10	Dom mieszkalny	Boguszyce, ul. 1-go Maja 34
11	Dom mieszkalny	Boguszyce, ul. 1-go Maja 34a
12	Dom mieszkalny	Boguszyce, ul. 1-go Maja 35
13	Spichlerz	Boguszyce, ul. 1-go Maja 38
14	Dom mieszkalny	Boguszyce, ul. 1-go Maja 46
15	Kapliczka - dzwonnica	Boguszyce, ul. Jeziorowa
16	Krzyż	Chrzowice, ul. Wiejska (w polu)
17	Kapliczka	Chrzowice, przy posesji ul. Wiejska 17
18	Kapliczka - dzwonnica	Chrzowice, przy posesji ul. Wiejska 14
19	Dom mieszkalny	Chrzowice ul. Wiejska 10
20	Budynek gospodarczy	Chrzowice, ul. Wiejska 4
21	Dom mieszkalny	Chrzowice, ul. Opolska 2
22	Figurka	Chrząższyce, ul. Opolska 50
23	Mur przykościelny	Chrząższyce, ul. Opolska
24	Kościół parafialny p.w. MB Szkaplerznej	Chrząższyce, ul. Opolska
25	Brama/mur	Chrząższyce, ul. Opolska 32
26	Kapliczka	Chrząższyce, ul. Opolska 36
27	Dom mieszkalny	Chrząższyce, ul. Opolska 54

28	Dom mieszkalny	Chrząższyce, ul. Opolska 51
29	Budynek mieszkalny	Chrząższyce, ul. Opolska 34
30	Dom mieszkalny	Chrząższyce, ul. Opolska 31
31	Dom mieszkalny	Chrząższyce, ul. Opolska 21
32	Dom mieszkalny	Chrząższyce, ul. Opolska 17
33	Dom mieszkalny	Chrząższyce, ul. Opolska 12
34	Dom mieszkalny	Chrząższyce, ul. Opolska 7
35	Kapliczka na skrzyżowaniu	Górki, ul. Szeroka 1
36	Kapliczka - dzwonnica	Górki, ul. Szeroka 39a
37	Dom mieszkalny	Górki, ul. Szeroka 32
38	Dom mieszkalny	Górki, ul. Szeroka 11
39	Dom mieszkalny	Górki, ul. Szeroka 6a (przy przystanku PKS)
40	Szkoła podstawowa (dawna szkoła polska)	Górki, ul. Szkolna
41	Dom mieszkalny	Górki, ul. Szeroka 6
42	Kapliczka (w formie pnia drzewa)	Jaśkowice-Kolonia, ul. Podleśna (obok nr 4)
43	Dom mieszkalny	Jaśkowice, ul. Opolska 27
44	Dom mieszkalny	Jaśkowice, ul. Opolska 29
45	Dom mieszkalny	Jaśkowice, ul. Opolska 37
46	Kapliczka - dzwonnica	Jaśkowice, ul. Opolska 22
47	Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja	Ligota Prószkowska, ul. Szkolna
48	Kapliczka	Ligota Prószkowska, w polu na granicy wsi
49	Krzyż	Ligota Prószkowska, ul. Szkolna
50	Dom mieszkalny	Ligota Prószkowska, ul. Szkolna 23
51	Szkoła	Ligota Prószkowska, ul. Szkolna 25
52	Leśniczówka	Ligota Prószkowska-Drożdżycze, ul. Międzyłęśna 3
53	Kapliczka sakralna	Nowa Kuźnia, ul. Szkolna, przy nr 3
54	Budynek gospodarczy	Nowa Kuźnia, ul. Szkolna 17
55	Dom mieszkalny	Nowa Kuźnia, ul. Szkolna 21
56	Kościół parafialny p.w. Św. Jerzego	Prószków, ul. Gen. Zawadzkiego
57	Plebania	Prószków, ul. Gen. Zawadzkiego
58	Zamek	Prószków, ul. Zamkowa 8
59	Park krajobrazowy - zamkowy	Prószków, ul. Zamkowa 8
60	Dom mieszkalny	Prószków, ul. Korfantego 1
61	Dom mieszkalny	Prószków, Plac Zawadzkiego 36
62	Zajazd	Prószków, ul. Pomologia
63	Park	Prószków, ul. Pomologia
64	Spichlerz folwarczny	Prószków, ul. Daszyńskiego (na przeciw nr 10)
65	Kościół ewangelicki	Prószków, ul. Daszyńskiego 2
66	dawna plebania - Ośrodek Zdrowia	Prószków, ul. Daszyńskiego 2
67	Budynek mieszkalno-gospodarczy	Prószków, ul. Korfantego 2
68	Dom mieszkalny	Prószków, ul. Opolska 1
69	Dom mieszkalny	Prószków, ul. Opolska 2

70	Dom mieszkalny	Prószków, ul. Opolska 4
71	Gospoda, ob. magazyn	Prószków, ul. Opolska 6
72	Budynek Nadleśnictwa	Prószków, ul. Opolska 11
73	Dom mieszkalny	Prószków, ul. Opolska 26
74	Dom mieszkalny	Prószków, obecna ul. Młyńska 6 (Stara Kuźnia)
75	Pozostałości fortyfikacji zamkowych	Prószków, ul. Młyńska
76	Dawny browar, ob. Szpital	Prószków, ul. Zamkowa 2
77	Dom mieszkalny	Prószków, ul. Zamkowa 4
78	Kamienica	Prószków, Plac Zawadzkiego 1
79	Dom	Prószków, Plac Zawadzkiego 13
80	Dom	Prószków, Plac Zawadzkiego 15
81	Kamienica	Prószków, Plac Zawadzkiego 26
82	Kamienica i sklep	Prószków, Plac Zawadzkiego 27
83	Kamienica i sklep - <i>pod jednym dachem</i>	Prószków, Plac Zawadzkiego 28
84	Kamienica i sklep	Prószków, Plac Zawadzkiego 29
85	Dom i poczta	Prószków, Plac Zawadzkiego 16
86	Dom mieszkalny	Prószków, Plac Zawadzkiego 35
87	Budynek mieszkalny	Prószków, ul. Pomologia
88	Budynek - stróżówka	Prószków, ul. Pomologia
89	Budynek Technikum Ogrodniczego	Prószków, ul. Pomologia
90	Internat Technikum Ogrodniczego	Prószków, ul. Pomologia
91	Budynek Technikum Ogrodniczego	Prószków, ul. Pomologia
92	kapliczka przy moście	Prószków, obecna ul. Młyńska
93	Kościół filialny p.w.MB Bolesnej	Przysiecz, ul. Leśna
94	Karczma	Przysiecz, ul. Opolska 20
95	Kapliczka-dzwonnica	Przysiecz, ul. Strażacka (przy posesji nr 10)
96	Zamek, ob. spichlerz	Zimnice Małe, ul. Wiejska, (na przeciw ul. Wiejskiej 2)
97	Kaplica	Zimnice Małe, w polu, droga na Prószków
98	Przedszkole	Zimnice Małe, ul. Szkolna
99	Dom mieszkalny	Zimnice Małe, ul. Wiejska 2
100	Oficyna zamkowa	Zimnice Małe, ul. Wiejska (na przeciw ul. Wiejskiej 2)
101	Kościół parafialny p.w.Św. Jana Chrzciciela	Zimnice Wielkie, ul. Opolska
102	Bramka	Zimnice Wielkie, ul. Opolska (przy Kościele)
103	Kaplica cmentarna	Zimnice Wielkie, ul. Opolska, (na przeciw nr.91)
104	Dom mieszkalny	Złotniki, ul. Opolska 16a
105	Dom mieszkalny	Złotniki, ul. Opolska 31
106	Dom mieszkalny	Złotniki, ul. Opolska 33
107	Dom mieszkalny	Złotniki, ul. Opolska 39
108	Kapliczka - dzwonnica	Złotniki, ul. Opolska (przy domu nr 39)
109	Szkoła-przedszkole	Złotniki, ul. Opolska 40
110	Dom mieszkalny	Złotniki, ul. Opolska 45

111	Budynek gospodarczy	Złotniki, ul. Opolska 52
112	Dom mieszkalny	Złotniki, ul. Opolska 54
113	Budynek gospodarczy	Złotniki, ul. Opolska 54
114	Kapliczka	Złotniki, ul. Palmowa/Opolska
115	Dwie bramki w zespole Technikum Ogrodniczego	Prószków, ul. Pomologia
116	Krzyż	Złotniki, ul. Zimnicka
117	Krzyż	Złotniki, ul. Opolska (przy nr 6)
118	Kapliczka	Złotniki, w polu, przy fabryce mebli
119	Budynek	Żłinice, ul. Jędrzejczyka 12
120	Kaplica-dzwonnica sakralna	Żłinice, ul. Jędrzejczyka 14 przy posesji
121	Dom mieszkalny	Żłinice, ul. Jędrzejczyka 29
122	Krzyż	Żłinice, ul. Jędrzejczyka 34 przy posesji
123	Dom mieszkalny	Żłinice, ul. Jędrzejczyka 37
124	Dom + zagroda	Żłinice, ul. Jędrzejczyka 48a
125	Krzyż	Żłinice, ul. Jędrzejczyka 10 przy posesji
126	Krzyż i kaplica	Żłinice, ul. Opolska 17 przy posesji
127	Kapliczka	Żłinice, w polu, ul. Polna
128	Kapliczka	Żłinice, ul. Prószkowska
129	Krzyż	Żłinice, ul. Sikornik (w polu)

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków

Na terenie gminy Prószków znajduje się obecnie 8 cmentarzy. Są to cmentarze katolickie i komunalne.

Tabela 13. Wykaz cmentarzy gminy Prószków

Lp.	Lokalizacja
1.	Górki
2.	Prószków
3.	Przysiecz
4.	Zimnice Wielkie
5.	Żłinice
6.	Ligota Prószkowska
7.	Chrzążczyce
8.	Boguszyce

Źródło: Opracowanie własne

5.3. Charakterystyka zasobów dziedzictwa archeologicznego

Obszar gminy posiada umiarkowane pod względem zasobności, udokumentowane zasoby archeologiczne, prezentujące materiał z szeregu okresów historycznych. Ich zestawienie prezentują poniższe zestawienia tabelaryczne.

Tabela 14. Zestawienie stanowisk archeologicznych obszaru gminy wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Miejscowość	Nr Stanowiska	Nr rejestru zabytków
Boguszyce	5	A - 790/88
Chrząższczyce	2	A - 371/73
Chrzowice	2	A - 926/91
	5	A - 379/73
Nowa Kuźnia	4	A - 984/94
Winów	5	A - 924/91
Zimnice Małe	4	A - 580/80
Zimnice Wielkie	3	A - 702/80
	13	A - 538/86
Żlinice	1	A - 140/68
	7	A - 780/87

Źródło: Materiały archiwalne OWKZ

Zestawienie pozostałych stanowisk archeologicznych obszaru gminy

Stanowisko Numer rejestru:

1. Boguszyce, stan 1 (AZP:91-37/1)
2. Boguszyce, stan 2 (AZP:91-37/2)
3. Boguszyce, stan 3 (AZP:91-37/3)*
4. Boguszyce, stan 4 (AZP:91-37/4)*
5. Boguszyce, stan 6 (AZP:91-37/6)
6. Chrząższczyce, stan 1 (AZP:91-36/13)*
7. Chrząższczyce, stan 3 (AZP:90-36/3)
8. Chrząższczyce, stan 4 (AZP:90-36/4)
9. Chrząższczyce, stan 5 (AZP:90-36/5)
10. Chrząższczyce, stan 6 (AZP:91-36/7)
11. Chrząższczyce, stan 7 (AZP:91-36/14)*
12. Chrząższczyce, stan 8 (AZP:91-36/15)*
13. Chrząższczyce, stan 9 (AZP:91-36/16)*
14. Chrząższczyce, stan 10 (AZP:91-36/17)*
14. Chrząższczyce, stan 11 (AZP:91-36/18)*
15. Chrząższczyce, stan 12 (AZP:91-36/19)*
16. Chrząższczyce, stan 13 (AZP:91-36/76)
17. Chrząższczyce, stan 14 (AZP:90-37/75)
18. Chrząższczyce, stan 15 (AZP:90-37/77)
19. Chrząższczyce, stan 16 (AZP:90-37/78)
20. Chrzowice, stan 1 (AZP:91-37/48)*
21. Chrzowice, stan 3 (AZP:91-37/9)*
22. Chrzowice, stan 4 (AZP:90-37/85)
23. Chrzowice, stan 6 (AZP:91-37/83)
24. Chrzowice, stan 7 (AZP:90-37/82)
25. Górki, stan 1 (AZP:90-36/14)
26. Górki, stan 2 (AZP:90-37/73)*
27. Górki, stan 3 (AZP:90-37/74)*
28. Górki, stan 4 (AZP:90-37/72)
29. Górki, stan 5 (AZP:90-37/64)
31. Górki, stan 6 (AZP:90-37/65)
32. Jaśkowice, stan 1 (AZP:91-36/31)*

33. Jaśkowice, stan 2 (AZP:91-36/30)
34. Ligota Prószkowska, stan 1 (AZP:92-36/1)*
35. Ligota Prószkowska, stan 2 (AZP:92-36/2)
36. Ligota Prószkowska, stan 3 (AZP:92-36/3)
37. Ligota Prószkowska, stan 4 (AZP:92-36/4)
38. Ligota Prószkowska, stan 5 (AZP:92-36/5)
39. Ligota Prószkowska, stan 6 (AZP:92-36/6)*
40. Ligota Prószkowska, stan 7 (AZP:92-36/7)*
41. Ligota Prószkowska, stan 8 (AZP:92-36/8)*
42. Ligota Prószkowska, stan 9 (AZP:92-36/9)*
43. Ligota Prószkowska Drożdżice, stan 10 (AZP:92-36/10)
44. Ligota Prószkowska, stan 11 (AZP:92-36/11)*
45. Ligota Prószkowska Drożdżice, stan 12 (AZP:92-36/12)
46. Ligota Prószkowska Drożdżice, stan 13 (AZP:92-36/13)*
47. Ligota Prószkowska, stan 14 (AZP:92-36/14)*
48. Ligota Prószkowska, stan 15 (AZP:92-36/15)
49. Ligota Prószkowska, stan 16 (AZP:92-36/16)
50. Ligota Prószkowska, stan 17 (AZP:92-36/17)
51. Ligota Prószkowska, stan 18 (AZP:92-36/18)
52. Ligota Prószkowska, stan 19 (AZP:92-36/19)
53. Ligota Prószkowska, stan 20 (AZP:92-36/20)
54. Przysiecz, stan 5 (AZP:92-36/25)
55. Przysiecz, stan 6 (AZP:92-36/26)*
56. Przysiecz, stan 7 (AZP:92-36/27)*
57. Przysiecz Leśniki, stan 8 (AZP:92-36/28)*
58. Przysiecz, stan 9 (AZP:92-36/29)*
59. Przysiecz Leśniki, stan 10 (AZP:92-36/30)
60. Przysiecz, stan 11 (AZP:92-36/31)*
61. Przysiecz, stan 12 (AZP:92-36/32)*
62. Przysiecz, stan 13 (AZP:92-36/33)*
63. Przysiecz, stan 14 (AZP:92-36/34)*
64. Przysiecz Polko, stan 15 (AZP:92-36/35)*
65. Przysiecz Polko, stan 16 (AZP:92-36/36)*
66. Przysiecz, stan 17 (AZP:92-36/37)*
67. Przysiecz, stan 18 (AZP:92-36/38)
68. Przysiecz, stan 19 (AZP:92-36/39)
69. Prószków Wybłyszczów, stan 1 (AZP:92-36/40)*
70. Prószków, stan 2 (AZP:91-36/37)
71. Prószków, stan 3 (AZP:91-36/39)*
72. Prószków, stan 4 (AZP:91-36/40)*
73. Prószków, stan 5 (AZP:91-36/41)*
74. Prószków, stan 6 (AZP:91-36/42)*
75. Prószków, stan 7 (AZP:91-36/43)*
76. Prószków, stan 8 (AZP:91-36/32)
77. Prószków, stan 9 (AZP:91-36/45)*
78. Prószków-Pomologia, stan 10 (AZP:91-36/38)*
79. Prószków, stan 11 (AZP:91-36/44)*
80. Prószków, stan 12 (AZP:91-36/46)*
81. Prószków, stan 13 (AZP:91-36/47)*
82. Prószków, stan 14 (AZP:91-36/48)*
83. Prószków, stan 15 (AZP:91-36/49)*
84. Prószków, stan 16 (AZP:91-36/50)
85. Prószków, stan 17 (AZP:91-36/51)*
86. Prószków, stan 18 (AZP:91-36/38)
87. Prószków, stan 19 (AZP:91-36/34)

88. Prószków, stan 20 (AZP:91-36/35)
89. Prószków, stan 21 (AZP:91-36/36)
90. Nowa Kuźnia, stan 1 (AZP:91-36/9)*
91. Nowa Kuźnia, stan 2 (AZP:91-36/10)*
92. Nowa Kuźnia, stan 3 (AZP:91-36/11)*
93. Złotniki, stan 1 (AZP:91-36/20)
94. Złotniki, stan 2 (AZP:91-36/21)*
95. Złotniki, stan 3 (AZP:91-36/29)
96. Złotniki, stan 4 (AZP:91-36/23)*
97. Złotniki, stan 5 (AZP:91-36/24)*
98. Złotniki, stan 6 (AZP:91-36/25)*
99. Złotniki, stan 7 (AZP:91-36/26)*
100. Złotniki, stan 8 (AZP:91-36/27)*
101. Złotniki, stan 9 (AZP:91-36/28)*
102. Złotniki, stan 10 (AZP:91-36/22)*
103. Złotniki, stan 11 (AZP:91-36/12)
104. Zimnice Małe, stan 1 (AZP:91-37/38)
105. Zimnice Małe, stan 2 (AZP:91-37/39)
106. Zimnice Małe, stan 3 (AZP:91-37/40)
107. Zimnice Małe, stan 5 (AZP:91-37/42)
108. Zimnice Małe, stan 6 (AZP:91-37/43)*
109. Zimnice Małe, stan 7 (AZP:91-37/44)*
110. Zimnice Małe, stan 8 (AZP:91-37/45)
111. Zimnice Małe, stan 9 (AZP:91-37/46)
112. Zimnice Małe, stan 10 (AZP:91-37/49)
113. Zimnice Wielkie, stan 1 (AZP:92-37/53)
114. Zimnice Wielkie, stan 2 (AZP:92-37/54)
115. Zimnice Wielkie, stan 4 (AZP:92-37/56)
116. Zimnice Wielkie, stan 5 (AZP:92-37/57)*
117. Zimnice Wielkie, stan 6 (AZP:92-37/58)*
118. Zimnice Wielkie, stan 7 (AZP:92-37/59)*
119. Zimnice Wielkie, stan 8 (AZP:92-37/60)*
120. Zimnice Wielkie, stan 9 (AZP:92-37/61)*
121. Zimnice Wielkie, stan 10 (AZP:92-37/62)
122. Zimnice Wielkie, stan 11 (AZP:92-37/63)*
123. Zimnice Wielkie, stan 12 (AZP:92-37/64)
124. Zimnice Wielkie, stan 14 (AZP:92-37/66)
125. Zimnice Wielkie, stan 15 (AZP:92-37/67)
126. Zimnice Wielkie, stan 16 (AZP:92-37/68)
127. Żłinice, stan 2 (AZP:91-37/29)
128. Żłinice, stan 3 (AZP:91-37/30)*
129. Żłinice, stan 4 (AZP:91-37/34)*
130. Żłinice, stan 5 (AZP:91-37/32)*
131. Żłinice, stan 6 (AZP:91-37/33)*
132. Żłinice, stan 8 (AZP:91-37/35)
133. Żłinice, stan 9 (AZP:91-37/36)
134. Żłinice, stan 10 (AZP:91-37/37)

*- stanowisko archiwalne (o nieznannej lokalizacji).

Źródło: Materiały archiwalne OWKZ

6. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

6.1. Oświata

Na terenie gminy Prószków funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- 1) przedszkola publiczne:
 - a) Publiczne Przedszkole w Górkach,
 - b) Publiczne Przedszkole w Ligocie Prószkowskiej,
 - c) Publiczne Przedszkole w Prószkowie,
 - d) Publiczne Przedszkole w Zimnicach Wielkich,
- 2) niepubliczne przedszkole i żłobek w Przysieczy;
- 3) szkoły podstawowe:
 - a) Publiczna Szkoła Podstawowa w Prószkowie,
 - b) Publiczna Szkoła Podstawowa w Ligocie Prószkowskiej,
 - c) Publiczna Szkoła Podstawowa w Zimnicach Wielkich,
 - d) Zespół Szkolno- Przedszkolny w Boguszycach,
 - e) Zespół Szkolno- Przedszkolny w Złotnikach;
- 4) gimnazja:
 - a) Publiczne Gimnazjum w Prószkowie,
- 5) Zespół Szkół im. Józefa Warszawicza w Prószkowie. W skład wchodzi następujące szkoły:
 - a) Publiczne Gimnazjum dla Młodzieży- piłka nożna;
 - b) Publiczne Liceum Ogólnokształcące- piłka nożna;
 - c) Publiczne Liceum Ogólnokształcące- gospodarka odpadami;
 - d) Publiczne Liceum Ogólnokształcące- klasa policyjna;
 - e) Publiczne Technikum dla Młodzieży- agrobiznes, ogrodnik.

6.2. Kultura

Podstawowe zadania z zakresu uczestnictwa mieszkańców gminy w kulturze oraz współtworzenia jej wartości, sprawuje samorządowa instytucja kultury- Ośrodek Kultury i Sportu w Prószkowie. W skład Miejskiego Ośrodka Kultury wchodzi Gminna Biblioteka Publiczna. Biblioteka posiada trzy filie biblioteczne w Chrzęszczycach, Zimnicach Wielkich i Przysieczy. Księgozbiór liczy 29 138 woluminów. Jak wskazują dane statystyczne, w 2012 roku biblioteka i jej filie odwiedziło 768 czytelników. Uzupełnieniem bazy kulturalno - oświatowej są świetlice wiejskie we wszystkich miejscowościach gminy.

6.3. Sport i rekreacja

Gmina Prószków dysponuje następującymi obiektami sportu i rekreacji:

- 1) stadion Prószków - Pomologia,
- 2) stadion w Prószkowie,
- 3) boisko w Żlinicach,
- 4) boisko w Chrzęszczycach,
- 5) stadnina koni w Przysieczy.

6.4. Ochrona zdrowia

Zadania z zakresu ochrony zdrowia realizuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który posiada ośrodki w następujących miejscowościach: Prószków, Zimnice Wielkie.

Mieszkańcy mają także do dyspozycji Samodzielny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Remedia” w Prószkowie oraz przychodnię w Zimnicach Wielkich. Dawny Zamek Prószkowskich stanowi obecnie Dom Pomocy Społecznej w Prószkowie. W Prószkowie ma siedzibę także prywatna apteka i laboratorium analityczne ujęte w strukturze Zakładów Opieki Zdrowotnej. Opiekę stomatologiczną zapewnia ośrodek w Zimnicach Wielkich, a także prywatny gabinet w Prószkowie.

Uzupełnieniem podstawowej opieki zdrowotnej zajmują się ponadto:

- 1) punkt apteczny w Górkach- jeden podmiot;
- 2) apteka w Prószkowie;
- 3) apteka w Zimnicach Wielkich- jeden podmiot.

Podmioty z obszaru gminy zapewniają ochronę zdrowia w podstawowym zakresie. Relatywnie bliska odległość do ośrodka powiatowego i wojewódzkiego - Opola zapewnia dostateczną obsługę pacjentów w zakresie wykraczającym poza podstawowe świadczenia zdrowotne.

6.5. Opieka Społeczna

Zgodnie z regulacją prawną zawartą w ustawie o pomocy społecznej, w Prószkowie działa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania pomocy społecznej na terenie miasta i gminy. W mieście funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej, stanowiący jednostkę organizacyjną Powiatu Opolskiego. Przeznaczony jest dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie i osób przewlekle somatycznie chorych.

6.6. Obiekty usług publicznych i administracji

Wśród instytucji i obiektów administracji samorządowej, państwowej i innych, w gminie funkcjonują:

- 1) Urząd Miejski w Prószkowie,
- 2) Ośrodek Kultury i Sportu w Prószkowie,
- 3) Gminna Biblioteka Publiczna w Prószkowie wraz z filiami,
- 4) Urząd Pocztowy,
- 5) Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej,
- 6) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 7) Ochotnicza Straż Pożarna,
- 8) Nadleśnictwo.

6.7. Rynek pracy

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił w końcu 2016 r. 3,3%. Niski poziom bezrobocia spowodowany jest między innymi charakterem rolniczym gminy. Wielu mieszkańców znalazło zatrudnienie w zakładach pracy znajdujących się na terenie gminy. Ponadto dobrze rozwija się działalność gospodarcza w sferze produkcyjnej i usługowej, dając mieszkańcom miejsca pracy. Walory krajobrazowe gminy stwarzają możliwości do rozwoju turystyki i rekreacji, co wiąże się z powstawaniem nowych miejsc pracy w branży usług związanych z turystyką i rekreacją.

Tabela 15. Rynek pracy w gminie Prószków

Lata	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bezrobotni zarejestrowani wg płci							
ogółem	212	248	256	207	213	205	167
mężczyźni	111	123	125	106	118	100	81
kobiety	101	125	131	101	95	97	94
Udział procentowy bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci							
ogółem	4,5	3,8	4,0	3,2	3,4	3,3	b.d.
mężczyźni	3,2	3,7	3,8	3,2	3,7	3,1	b.d.
kobiety	5,8	4,0	4,2	3,2	3,1	3,4	b.d.
Pracujący wg płci							
ogółem	1126	1231	1269	1361	1377	1413	b.d.
mężczyźni	581	586	611	654	678	691	b.d.
kobiety	545	645	658	707	699	722	b.d.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS 2011- 2017 r.

Udział procentowy bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni ostatnich lat, zgodnie z danymi zamieszczonymi w powyższym wykazie oscylował w latach 2011- 2016 na poziomie od 3,2% do 4,5%.

Stosunkowo niski poziom bezrobocia obok miejsc pracy generowanych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalności w miejscowościach gminy, wynika także z dwóch ważnych czynników zewnętrznych:

- 1) bliskości dużego ośrodka miejskiego, jakim jest graniczące z gminą miasto Opole wraz z jego ofertą zatrudnienia,
- 2) zatrudnienie dużej grupy mieszkańców za granicą, głównie w Republice Federalnej Niemiec, uwarunkowane tradycyjnymi bliskimi związkami mniejszości niemieckiej z tym krajem.

Drugi z wymienionych czynników ma również wpływ na liczbę stałych mieszkańców gminy, ponieważ część z nich podejmuje emigrację zarobkową poza jej granice, część zaś pracuje za granicą okresowo, pozostając mieszkańcami gminy.

6.8. Jakość życia mieszkańców

Na jakość życia mieszkańców gminy wpływa szereg czynników. Pozytywny wpływ z pewnością gwarantuje czyste środowisko naturalne o znacznych walorach przyrodniczych. Gmina Prószków o charakterze rolniczym i wysokich walorach krajobrazowych, jest wolna od intensywnych źródeł zanieczyszczeń środowiska, hałasu oraz zagrożeń wynikających z działalności człowieka oraz warunków naturalnych. Ze względu na dogodnie położenie ekologiczne (duże połacie lasów w bliskiej odległości) oraz brak uciążliwego przemysłu charakteryzuje się czystym powietrzem atmosferycznym i korzystnymi cechami lokalnego klimatu.

Na terenie gminy nie występują duże zakłady przemysłowe. Produkcja pozarolnicza na terenie gminy nie odgrywa większego znaczenia i prowadzona jest wyłącznie przez małe

i bardzo małe zakłady. Uciążliwości zakładu wydobywczego Kopalni Margli Kredowych w miejscowości Chrzążczyce jest ograniczona przez prowadzenie prac wydobywczych w zagłębieniu wyrobiska, co ma wpływ na relatywnie niski poziom hałasu w otoczeniu, wykorzystanie do transportu urobku systemu taśmociągów ogranicza też potencjalne obciążenie układu komunikacyjnego obszaru gminy. Ponadto sporym atutem jest dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna w gminie.

Niekorzystnym zjawiskiem dotyczącym warunków zamieszkiwania w gminie jest mały zasób budynków komunalnych. Gmina dysponuje kilkunastoma budynkami komunalnymi w Prószkowie, Jaśkowicach, Przysięcy Nowej Kuźni, Zimnicach Małych i Wielkich, Boguszycach. Potrzeby w tym zakresie są jednak większe i wykazują tendencję wzrostową.

Istniejące lokale mieszkalne charakteryzuje dość wysoki stopień wyposażenia w podstawowe instalacje i urządzenia: 98,6% mieszkań posiada przyłącza wodociągowe, 87,3% kanalizacyjne (stan na 2016 r.). Widoczna jest dysproporcja zasobów mieszkaniowych w mieście i pozostałym obszarze gminy. Rozwój mieszkalnictwa widoczny jest szczególnie w północnej części gminy, co związane jest funkcjonalnie z bliskością dużego ośrodka miejskiego, będącego celem codziennych podróży, jakim jest Opole. W części miejscowości wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa i jednorodzinna o zróżnicowanym stanie technicznym i standardach zamieszkiwania. Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna w chwili obecnej rozwija się wyłącznie w obszarze miasta. Z danych zamieszczonych w *Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Prószków na lata 2013-2018* wynika, że 95% istniejących budynków mieszkalnych w gminie zostało wybudowanych do 1940 r.

Prószków jest gminą typowo rolniczą, mimo tego dobrze rozwinięta jest działalność gospodarcza w sferze produkcyjnej i usługowej. Różnorodność prowadzonej działalności przez lokalnych przedsiębiorców daje znaczne możliwości na zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w różnych dziedzinach. Rozwojowi usług w gminie sprzyja korzystne położenie względem większych ośrodków osadniczych w jej otoczeniu oraz dobra dostępność komunikacyjna terenów powiązanych z korytarzami komunikacyjnymi autostrady A4 oraz drogi krajowej i dróg wojewódzkich. Mimo wszystko nadal widoczna jest lekka dysproporcja pomiędzy miastem, a terenami wiejskimi, w kwestii dotyczącej dostępności do usług. Większość usług skupia się w Prószkowie, toteż mieszkańcy innych miejscowości są zmuszeni do dojazdów do miasta lub sąsiednich ośrodków miejskich dla zapewnienia podstawowych potrzeb związanych z pracą czy nauką.

Warunki zamieszkiwania w obszarze gminy są zróżnicowane w poszczególnych miejscowościach gminy:

- 1) miejscowości w południowej części obszaru, związane z największym stopniem z produkcją rolniczą, posiadają potencjalnie gorsze warunki zamieszkiwania ze względu na ograniczoną dostępność do podstawowych usług;
- 2) miejscowości północnej części gminy położone w zasięgu oddziaływania aglomeracji Opola posiadają zarówno lepszy dostęp do zakresu usług podstawowych, jak i większe możliwości zatrudnienia, w zakładach pracy zlokalizowanych na miejscu jak i w przyległych miejscowościach;
- 3) miasto Prószków z racji pełnionych funkcji administracyjnych, jak i warunkowanego historycznie miejsca w hierarchii miejscowości obszaru gminy, posiada zadowalające warunki zamieszkiwania, zarówno dostęp do usług jak i rynku pracy pozostaje na wysokim poziomie, charakter zabudowy i stopień intensywności

istniejącego zainwestowania zapewnia właściwe warunki zamieszkiwania z wykluczeniem podstawowych wad związanych z zamieszkiwaniem w dużych miastach.

Mimo notowanego systematycznie w ostatnich latach ujemnego przyrostu naturalnego, liczba ludności gminy nie ulega gwałtownemu spadkowi. Jak wykazano w rozdziale dotyczącym demografii, przy jednoczesnym odpływie ludności miejscowej, następuje napływ nowych mieszkańców, zasiedlających nowe zespoły zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, rozmieszczone najczęściej w zasięgu oddziaływania sąsiedniej aglomeracji Opola. Gmina dysponuje znaczną rezerwą terenu pod rozwój tego typu zabudowy, zarówno w granicach miejscowości w północnej części, jak i w innych miejscowościach gminy. Analiza zapisów obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w nawiązaniu do ilości nowych budynków oddawanych do użytkowania w ostatnich latach pozwala na stwierdzenie znacznej nadpodaży gruntów dysponujących prawem do zabudowy w stosunku do obecnych potrzeb. Z drugiej strony jednak, tak intensywny rozwój zabudowy jest stosunkowo nowym zjawiskiem i należy zachować ostrożność w ocenie jego dynamiki i intensywności. Z punktu widzenia zarządzania obszarem gminy celowym wydaje się ograniczanie zasięgu nowej zabudowy do terenów wyznaczonych w dotychczas obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, dla umożliwienia kształtowanie odpowiedniej struktury wydatków gminy na cele związane z uzbrojeniem terenów pod zabudowę.

7. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Ze względu na uwarunkowania naturalne obszaru, zagrożeniem dla ludności i jej mienia w południowej części gminy mogą być pożary lasów. Lasy nadleśnictwa Prószków są w całości zaliczone do III kategorii zagrożenia pożarowego (zagrożenie średnie).

Do potencjalnych zagrożeń ludności i ich mienia w obszarze gminy należy zaliczyć zagrożenie powodziowe we wschodniej części gminy, która stanowi terasę akumulacyjną rzeki Odry. Teren ten obejmuje obszary następujących miejscowości:

- 1) Zimnice Wielkie,
- 2) Zimnice Małe,
- 3) Żlinice,
- 4) Boguszyce,
- 5) Folwark.

Innym potencjalnym zagrożeniem jest ryzyko wystąpienia katastrof komunikacyjnych na odcinku autostrady A4, drogi krajowej międzyregionalnej nr 45 (relacji Opole – Racibórz – granica państwa z Czechami) lub drogi wojewódzkiej nr 414 (relacji Opole – Lubrza). Wszystkie wymienione ciągi komunikacyjne mają duże znaczenie regionalne i ponadregionalne przenosząc znaczny ruch pojazdów.

Potencjalnymi obszarami zagrożeń bezpieczeństwa ludności i ich mienia są tereny przyległe do terenów zamkniętych, wyznaczonych na podstawie przepisów szczególnych. W granicach terenu zamkniętego w miejscowości Górki funkcjonuje strzelnica garnizonowa. Na podstawie dostępnych danych należy stwierdzić że oddziaływanie prowadzonej na jej terenie działalności ogranicza się do granic terenu zamkniętego, jednak celowe wydaje się utrzymanie jej otoczenie w rolniczym użytkowaniu. Fragment obszaru gminy w granicach

stref ochronnych terenu zamkniętego położonego w sąsiedniej gminie Streleczki. Całość tego obszaru położona jest na terenach lasów, jego potencjalny wpływ w zakresie bezpieczeństwa ludności jest znikomy.

8. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 7 ustawy o planowaniu u zagospodarowaniu przestrzennym, w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniając w szczególności:

- a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
- b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
- c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę,

Szczegółowo zagadnienia te zostały omówione w oddzielnym opracowaniu pn.: Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Prószków.

9. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Powierzchnia gminy wynosi 11 781 ha, z czego 5715,66 ha stanowią użytki rolne zajmujące 48,5 % całej powierzchni. Tak udział procentowy użytków rolnych świadczy o rolniczym charakterze gminy. Udział 32,9% powierzchni gminy zajmują lasy i zadrzewienia, jednak ze względu na niski udział drzewostanów rębnych, leśnictwo nie odgrywa dużej roli w gospodarce. Lasy znajdują się w obszarze Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach i należą w zdecydowanej większości do Nadleśnictwa Prószków.

Dominującym typem własności w strukturze przestrzennej obszaru gminy jest własność prywatna. Większość gruntów we władaniu osób fizycznych zajmują grunty rolne, w drugiej kolejności grunty zabudowane, w mało znaczącym odsetku lasy i grunty zadrzewione. Drugim pod względem powierzchni w obszarze gminy typem władania pozostaje Skarb Państwa, w wyłączeniu gruntów skarbu państwa, przekazanych w użytkowanie wieczyste. Większość z tych gruntów zajmują tereny Lasów Państwowych oraz grunty pod wodami, w minimalnym odsetku grunty zabudowane, nieużytki, tereny różne.

Grunty we władaniu gminy stanowią 2,1 % powierzchni gminy. Pozostałe typy własności także oscylują w udziale procentowym powierzchni gminy na poziomie 1- 2% i nie mają większego znaczenie w strukturze władania obszaru.

Z analizy stanu prawnego gruntów wynikają następujące wnioski:

- 1) rozwój zabudowy będzie przebiegać na terenach zdominowanych przez własność osób fizycznych, co rodzi potencjalne wydatki na wykup terenu pod niezbędne elementy komunikacji, uzbrojenia technicznego, zarówno dla gminy jak i innych podmiotów;
- 2) grunty we władaniu Skarbu Państwa położone w obszarze gminy mogą znaleźć się w obrocie prawnych wyłącznie w ograniczonym zakresie (grunty lasów, wód, tereny różne).

10. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBYNYCH

10.1 Obszar Chronionego Krajobrazu „Bory Niemodlińskie”

Znaczna część obszaru gminy Prószków od 26 maja 1988 r. została objęta ochroną prawną w formie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bory Niemodlińskie” o łącznej powierzchni 49 170,5 ha.

Obszary chronionego krajobrazu powołuje się w celu zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów. Przyjęto się, że obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny większe od parku krajobrazowego o walorach przyrodniczych- krajobrazowych charakterystycznych dla danego regionu. Działalność gospodarcza na takim obszarze nie ulega poważniejszym ograniczeniom. Powinna być jednak prowadzona w sposób nie naruszający stanu względnej równowagi ekologicznej. Ochrona obszaru chronionego krajobrazu powinna zapewnić zarówno zabezpieczenie terenu przed uciążliwościami przemysłowymi, jak i wykorzystanie terenów dla celów turystyki i produkcji zdrowej żywności.

W granicach Borów Niemodlińskich znajduje się kilka rezerwatów, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kilkadziesiąt użytków ekologicznych i pomników przyrody. Stwierdzono tu także występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt. W myśl postanowień ustawy o ochronie przyrody obszar chronionego krajobrazu to obiekt pełniący poza funkcją przyrodniczo- krajobrazową funkcję turystyczno-rekreacyjną.

Ponadto 27 września 2016 r Sejmik województwa opolskiego przyjął *Uchwałę Nr XX/228/2016* w sprawie obszarów chronionego krajobrazu dotyczącą m.in w/w obszaru, w sferze działań ochronnych.

10.2. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to forma ochrony indywidualnej. Obejmuje ona pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno- pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. Do pomników przyrody zaliczamy sędziwe i okazałe rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, grupy drzew, aleje, źródła, wodospady, skałki, jary, głązy narzutowe i inne.

Tabela 16. Pomniki przyrody w gminie Prószków

Lp.	Nr aktu, data	Położenie		Gatunek (wiek)
		Obręb geodezyjny / leśny	Działka / oddział leśny	
1.	Rozporządzenie Wojewody Opolskiego Nr 0151/P/38/05 z	Przysiecz	oddz. nr 203	modrzew europejski <i>Larix decidua</i> nr rej. 132
2.		Jaśkowice	oddz. nr 120	modrzew europejski 2 szt. <i>Larix decidua</i> nr rej. 198

3.	dnia 26 października 2005 r.	Prószków	dz. nr 1122/16	buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i> nr rej. 268
4.	Uchwała nr XXXI/238/2013 Rady Miejskiej w Prószkowie z dnia 26 września 2013 r.	Prószków	dz. nr 997	„Leopold” platan klonolistny (<i>Platanus hispanica</i>)
5.	Uchwała Nr XL/375/2018 Rady Miejskiej w Prószkowie z dnia 3 lipca 2018 r. w sprawie pomnika przyrody – alei drzew stanowiących szpaler po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 414 Opole - Lubrza	Ligota Prószkowska	w pasie drogi wojewódzkiej Nr 414 Opole-Lubrza, po lewej stronie drogi, na długości od granicy dz. 548 AM 6 Obr. Ligota Prószkowska, do granicy administracyjnej gminy Prószków (do końca dz. 163 AM 8 Obr. Ligota Prószkowska) oraz w pasie drogi wojewódzkiej Nr 414 Opole-Lubrza, po prawej stronie drogi, na długości od połowy szerokości dz. 865 AM 7 Obr. Ligota Prószkowska, do granicy administracyjnej gminy Prószków (do końca dz. 1157/2 AM 8 Obr. Ligota Prószkowska)	235 drzew- gatunek dąb czerwony <i>Quercus rubra</i> L. 7 drzew- gatunek dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> i 16 drzew- gatunek lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> Mill.

Źródło: Urząd Miejski oraz Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody (GDOŚ 2018)

Dla pomników przyrody, ustanowionych przepisami Rozporządzenia Wojewody Opolskiego Nr 0151/P/38/05 z dnia 26 października 2005 r. wprowadzono następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektów objętych ochroną;
- 2) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 3) umieszczenia tablic reklamowych.

Dla alei dębowej w miejscowości Ligota Prószkowska, uznanej za pomnik przyrody przepisami uchwały nr XXIX/229/2005 Rady Miejskiej w Prószkowie z dnia 15 lutego 2005 r. wprowadzono następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu z wyjątkiem utrzymywania urządzeń wodnych;
- 3) umieszczania tablic reklamowych.

Dla platanu klonolistnego, uznanego za pomnik przyrody przepisami uchwały nr XXXI/238/2013 Rady Miejskiej w Prószkowie z dnia 26 września 2013 r. ustala się:

- 1) możliwość:
 - a) wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych i zabezpieczających koronę drzewa;
 - b) usuwanie uschniętych konarów zwisających nad pobliską drogą publiczną i chodnikiem;
 - c) zabezpieczania ubytków i ran powierzchniowych pnia.
- 2) zakaz:
 - a) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu;
 - b) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
 - c) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
 - d) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
 - e) umieszczania tablic reklamowych.

10.3. Rezerваты przyrody

10.3.1. Rezerwat częściowy „Jaśkowice”

Rezerwat częściowy „Jaśkowice” został utworzony na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 20 czerwca 1969 r. (MP Nr 34 z 1969 r. poz. 255). Dla potrzeb naukowych i dydaktycznych objęto ochroną fragment lasu mieszanego z udziałem modrzewia sudeckiego oraz dębów: bezszypułkowego i szypułkowego. Rezerwat „Jaśkowice” wchodzi w skład Nadleśnictwa Prószków i leśnictwa Przysiecz, a zajmowany przez niego obszar to 6,00 ha, w tym na powierzchnię leśną przypada 5,89 ha. Rezerwat leży w obrębie mezoregionu Równina Niemodlińska i wchodzi w skład dużego kompleksu leśnego - Borów Niemodlińskich.

Teren rezerwatu jest lekko pofałdowany, a na jego obszarze brak jest jakichkolwiek cieków wodnych. Najbliższy -Prószkówka I przepływa w odległości około 1 km na południe od niego. „Jaśkowice” posiadają cechy lasów pierwotnych. Drzewostan tworzą trzy gatunki: modrzew sudecki, sosna pospolita i dąb szypułkowy. Jest to zbiorowisko boru mieszanego, z dość wyraźnym udziałem kwaśnej dąbrowy. Na terenie rezerwatu brak jest roślin chronionych. Występuje jednak jeden pomnik przyrody. „Jaśkowice” nie pełnią też funkcji ostoi zwierzyny.

Rezerwat utworzono w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu mieszanego z udziałem modrzewia sudeckiego oraz dębów bezszypułkowego i szypułkowego.

Na mocy wymienionego Zarządzenia w obszarze rezerwatu obowiązują następujące zakazy:

- 1) wycinania drzew i pobierania użytków drzewnych z wyjątkiem uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego, z wyjątkami określonymi Zarządzeniem;
- 2) zmiany stosunków wodnych, z wyjątkami określonymi Zarządzeniem;
- 3) zbioru owoców oraz nasion drzew, krzewów, roślin zielonych, z wyjątkami określonymi Zarządzeniem;
- 4) zbioru ziół leczniczych oraz innych roślin lub ich części;
- 5) pozyskiwania ściółki leśnej, trawy, wypasu zwierząt gospodarskich;
- 6) niszczenia gleby i pozyskiwania kopalin;
- 7) niszczenia oraz uszkodzenia drzew i innych roślin lub ich części;
- 8) zanieczyszczania terenu rezerwatu i wzniesienia ognia;
- 9) polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia gniazd oraz wybierania jaj i piskląt wszystkich gatunków ptaków,
- 10) umieszczania tablic, napisów i innych znaków, z wyjątkami określonymi Zarządzeniem;
- 11) wznoszenia budowli oraz zakładania lub budowy urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych;
- 12) przebywania na terenie rezerwatu, z wyjątkami określonymi Zarządzeniem

10.3.2. Rezerwat częściowy „Przysiecz”

Rezerwat częściowy „Przysiecz” został utworzony na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 4 lutego 1958 r. (MP Nr 14 z 1958 r. poz. 91). Dla potrzeb naukowych i dydaktycznych objęto ochroną fragment lasu w celu zachowania pozostałości modrzewia sudeckiego pochodzenia naturalnego, wchodzi w skład nadleśnictwa i obrębu Przysiecz, a zajmowany przez niego obszar to 3,10 ha. Leży w obrębie mezoregionu Równina Niemodlińska i wchodzi w skład dużego kompleksu leśnego - Borów Niemodlińskich. Teren rezerwatu jest płaski. Występuje tu wielogatunkowy i różnowiekowy las stanowiący zbiorowisko przejściowe pomiędzy kwaśną dąbrową a kontynentalnym borem mieszanym.

Drzewostan składa się ze świerka, modrzewia i grabu z domieszką sosny i jodły, a w podszycie także z pojedynczych egzemplarzy lipy i jarzębiny. W runie znaleziono: poziomkę wyniosłą, siódmaczka leśnego, borówkę czarną, przytulię okrągłolistną, przytulię Schultesa, kosmatkę owłosioną i perlówkę zwisłą. Znajdują się tu gatunki roślin prawnie chronionych: nieliczny buławnik wielkokwiatowy *Cephalanthera alba*, konwalia majowa *Convallaria majalis*, centuria pospolita *Centaurium erythraea*, naparstnica zwyczajna *Digitalis grandiflora* oraz pomocnik baldaszkowy *Chimaphila umbellata*. Na terenie rezerwatu stwierdzono w sumie 122 gatunki roślin naczyniowych, 36 gatunków mchów, 14 gatunków wątrobowców i 15 gatunków śluzowców.

Na mocy wymienionego Zarządzenia w obszarze rezerwatu obowiązują następujące zakazy:

- 1) wycinania drzew oraz poboru użytków drzewnych, z wyjątkiem usuwania drzew martwych, wywrotów i złomów w sposób nie narażający na zniszczenie otoczenia, a w szczególności nalotów i podrostów, z pozostawieniem w ziemi karpiny;
- 2) zbioru owoców i nasion drzew i krzewów, z wyjątkiem nasion niezbędnych do zaspokojenia potrzeb odnowienia lasu w rezerwacie w miejscach, gdzie odnowienie naturalne jest niedostateczne;
- 3) zbioru ziół leczniczych oraz innych lub ich części;
- 4) pozyskiwania ściółki leśnej i pasania zwierząt gospodarskich;
- 5) wykonywania wszelkich leśnych czynności gospodarczych, z wyjątkiem stosowania koniecznych zabiegów odnowieniowych gatunkami rodzimymi rezerwatu,
- 6) niszczenia i uszkodzenia drzew i innych roślin;
- 7) niszczenia gleby, wydobywania kamienia i innych kopalin;
- 8) polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt;
- 9) zanieczyszczania terenu i wzniesienia ognia;
- 10) umieszczania tablic, napisów i innych znaków, z wyjątkiem znaków związanych z ochroną terenu;
- 11) wznoszenia budowli oraz zakładania lub budowy urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych;
- 12) przebywania na terenie rezerwatu, z wyjątkami określonymi Zarządzeniem.

10.3.3. Rezerwat częściowy „Staw Nowokuźnicki”

Rezerwat częściowy „Staw Nowokuźnicki” został utworzony w 1957 r. w celu zachowania stanowisk rzadkich roślin wodnych, a przede wszystkim stanowiska kotewki orzecha wodnego oraz ochrony ptactwa. Zajmuje powierzchnię 28,91 ha. W jego granicach występuje prawie 340 gatunków roślin naczyniowych, w tym 4 pod ochroną ścisłą i 4 częściowo chronione.

Dotychczas stwierdzono tu również 20 zespołów roślinnych - od leśnych po ruderalne. Na podkreślenie zasługuje fakt, że mimo antropogenicznej genezy stawu na jego zachodnim brzegu wykształcił się strefowy układ roślinności zbliżony do układów towarzyszących naturalnym zbiornikom wodnym. Na terenie rezerwatu stwierdzono również 47 gatunków ptaków lęgowych oraz 15 z nim związanych, z których do bardzo nielicznych i rzadkich na Śląsku zalicza się zielonkę, kobuza i derkacza, a dalszych 11 zaliczanych jest do nielicznych.

Na mocy wymienionego Zarządzenia w obszarze rezerwatu obowiązują następujące zakazy:

- 1) dokonywania jakichkolwiek zmian na powierzchni dna i linii brzegowej stawu oraz sztuczne obniżanie lub podnoszenie lustra wody;
- 2) spuszczenia wody i łowienia ryb w czasie od dnia 1 marca do dnia 31 października, w pozostałych miesiącach woda może być spuszczana jedynie na krótkie, najwyżej dwutygodniowe okresy czasu;
- 3) polowania oraz chwytania, płoszenia i zabijania wszelkich dziko żyjących zwierząt;
- 4) zanieczyszczania wód i brzegów stawu;
- 5) wrywania, niszczenia, i uszkodzenia roślinności wodnej oraz przybrzeżnej;
- 6) używania kąpeli i uprawiania sportów wodnych;
- 7) wznoszenia budowli oraz zakładania lub budowy urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych.

11. OBSZARY NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

W obszarze gminy nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym obszary osuwania się mas ziemnych.

12. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN ORAZ ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH, TERENY GÓRNICZE WYZNACZONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

12.1. Kopaliny, tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych

Budowa geologiczna obszaru, na którym położona jest gmina Prószków warunkuje występowanie określonych zasobów kopalin. Występują tu m.in.

- 1) żwiry i piaski pochodzenia fluwioglacjalnego
 - a) Chrzążczyce - pospółka, zasoby ok. 400 tys. m³,
 - b) Złotniki - piasek, zasoby 640 tys. m³,
 - c) Stara Kuźnia - piasek, zasoby 450 tys. m³;
 - d) Prószków - piasek, zasoby 400 tys. m³,
 - e) Zimnice Wielkie - piasek, zasoby 480 tys. m³
 - f) Boguszyce – 400 tys. m³)

- 2) żwirki filtracyjne (Złotniki - zasoby 1 344 tys. ton).

W gminie znajdują się dwa udokumentowane złoża, których zestawienie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 17. Wykaz udokumentowanych złóż surowców mineralnych gminy

Lp.	Nazwa złoża	Surowiec	Opis złoża	Status
1.	Przysiecz II	kruszywa naturalne	złoża piasków poza piaskami szklarskimi	udokumentowane
2.	Opole - Folwark I	wapienie i margle przem. cementowego	wapienie i margle przem. cementowego	w eksploatacji

Źródło: Baza danych Państwowego Instytutu Geologicznego

W obszarze gminy ustanowiono na podstawie obowiązujących koncesji obszar i teren górniczy **Opole - Folwark I** - ustanowiony koncesją nr 3/2002 ŚR. II-KM-7412/4/29 z dnia 2002-06-10

Złoże wapieni, margli i margli ilastych o nazwie Opole-Folwark, rozciągające się na obszarze Wójtowa Wieś-Domecko-Prószków-Boguszyce. Użytkowane jest ono przez firmę Górażdże Cement S.A.. Zasoby bilansowe kopaliny złoża „Opole-Folwark” szacowane są na 431 980 tys. ton. Natomiast złożo kruszywa naturalnego w Przysieczy jest obecnie nieużytkowane, zasoby bilansowe obszaru i terenu górniczego Przysiecz II wynoszą 651 tys. ton.

Najważniejszym, jedynym obecnie czynnym obiektem eksploatacji surowców mineralnych w obszarze gminy pozostaje kopalnia margli, będąca dostawcą surowców wykorzystywanych w procesie technologicznym Cementowni Górażdże. Jest największym pod względem powierzchni zakładem przemysłowym gminy i stanowi istotny element zarówno struktury przestrzennej gminy, ma również istotne znaczenie w strukturze zatrudnienia i dochodach

z tytułu podatków gminy. Transport surowca odbywa się za pośrednictwem systemu taśmociągów o łącznej długości ponad 13 km. Dzięki temu rozwiązaniu uciążliwości związane z funkcjonowaniem kopalni (wywozem urobku) są w znacznym stopniu ograniczone. Na drugim z obszarów nie prowadzi się obecnie prac wydobywczych.

12.2. Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych

W obszarze gminy stwierdzono występowanie 4 zasadniczych pięter wodonośnych: czwartorzędu, trzeciorzędu, górnokredowego i triasowego. Ze względu na wydajność złoża, większe znaczenie mają tylko:

- 1) piętro wodonośne kredy, tworzą dwa poziomy: cenomanu powiązanego z utworami piaszczystymi i piaskowcami oraz turonu powiązanego z systemem szczelin w marglach i strefę wietrzną (o niewielkiej wydajności – do ok. 15 m³/h), jednak w połączeniu z utworami czwartorzędu jest podstawowym źródłem wody dla kilku wsi. W wodach tych stwierdzono przekroczenie wielkości dopuszczalnych normami zawartości żelaza i azotanów, jak również stwierdzono okresowe zanieczyszczenia bakteriologiczne;
- 2) piętro wodonośne środkowego triasu (główny poziom wodonośny), woda pochodzi z poziomu wapnia muszlowego (wydajność ok. 200 m³/h), dla słabo osłoniętego zbiornika oraz ponadnormatywną zawartość azotanów, typową dla słabo osłoniętego zbiornika oraz podwyższoną zawartość żelaza i okresowe zanieczyszczenia bakteriologiczne.

Pod obszarami gminy Prószków zalegają 4 zbiorniki wód podziemnych:

- **GZWP nr 333 Zbiornik Opole – Zawadzkie**; zbiornik triasu środkowego, występuje w północno wschodniej części gminy;
- **GZWP nr 335 Zbiornik Krapkowice – Strzelce Opolskie**; zbiornik triasu dolnego. Obejmuje zasięgiem całą gminę;
- **GZWP nr 336 Niecka Opolska**; zbiornik kredy górnej, występuje w północno - wschodniej części gminy.
- **GZWP nr 337 Lasy Niemodlińskie**; czwartorzędowo-neogeński zbiornik typu porowego, obejmuje zasięgiem południowo-zachodnią część gminy;

Wszystkie zbiorniki objęte są Obszarem Wysokiej Ochrony wód podziemnych – OWO.

Dominujące kierunki przepływu wód podziemnych poszczególnych zbiorników GZWP oraz średnie prędkości przedstawiają się następująco: GZWP 337 30-100 m/a – ruch średnio szybki w kierunku północno-zachodnim, 10-30 m/a – ruch wolny w kierunku południowo-wschodnim; GZWP 335 <10 m/a – ruch bardzo wolny w kierunku północno-zachodnim; GZWP 336 30-100 m/a – ruch średnio szybki w kierunku północnym; GZWP 333 30-100 m/a – ruch średnio szybki w kierunku północnym i zachodnim.

Granice gminy obejmuje swoim zasięgiem obszar czwartorzędowej kopalnej struktury wodonośnej dolina kopalna „Jaśkowice – Przysiecz” o szerokości w granicach 2 km i sumarycznej miąższości piasków budujących ten zbiornik nie przekraczającej 30 m. Wydajność poziomu to ok. 120 m³/h i wodoprzewodności 370 - 1500 m²/dobę o dobrych parametrach jakościowych. Struktura ta stanowi perspektywiczne źródło zaopatrzenia

w wodę pitną obszaru gminy. Zbiornik ten budują dwie warstwy wodonośne i związany z tym napór wód, a jego zasilanie pochodzi głównie z opadów atmosferycznych.

Dokumentem określającym ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej jest Ramowa Dyrektywa Wodna. Jej celem jest przede wszystkim ochrona i poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ekosystemów wodnych i lądowych. Dyrektywa zaleca zrównoważone korzystanie z wód oraz dąży do poprawy stanu środowiska wodnego poprzez stopniową redukcję zanieczyszczeń, ograniczenie zrzutów szkodliwych substancji oraz emisji niebezpiecznych związków. Dla potrzeb stosowania Ramowej Dyrektywy Wodnej został wprowadzony podział na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) np. jezioro, zbiornik wodny, kanał, rzeka w całości lub w części oraz jednolite części wód podziemnych (JCWPd) wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych. Dla każdej JCWP i JCWPd ustala się cele środowiskowe konieczne do osiągnięcia w określonej perspektywie czasowej. Główny cel środowiskowy JCWP to dobry stan wód, na który składają się: dobry stan chemiczny i dobry stan ekologiczny (dla naturalnych JCWP) lub dobry potencjał ekologiczny (dla sztucznych i silnie zmienionych JCWP). Dla JCWPd głównym celem środowiskowym są dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy. Głównym instrumentem wykonania Ramowej Dyrektywy Wodnej są plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza.

Obszar gminy Prószków w całości należy do zlewni Odry. Wschodnia część gminy leży w obrębie bezpośredniej zlewni Odry, a z pozostałego obszaru wody odprowadzane są do zlewni jej lewego dopływu - Prószkowskiego Potoku. Gęstość sieci rzecznej gminy Prószków jest największa w części wschodniej (w okolicach wsi Zimnice Małe) i w części północnej. Dochodzi tu do 1,00 – 1,25 km/km² (przeciętna gęstość sieci rzecznej Opolszczyzny kształtuje się w granicach 0,75 – 1,00 km/km²). Takie zagęszczenie obszar ten zawdzięcza bifurkującym ciekom doliny Odry oraz licznym kanałom i rowom melioracyjnym.

Odra jest największym ciekim wodnym województwa i gminy. Ma ona duży wpływ na kształtowanie się warunków wodnych i klimatycznych dużego obszaru gminy. Wyznacza wschodnią granicę gminy od wsi Zimnice Wielkie do gruntów wsi Folwark. Jej wody są pozaklasowe i charakteryzują się długotrwałym, nadmiernym zanieczyszczeniem. Spadek hydrauliczny Odry na terenie gminy jest nieznaczny, stąd rzeka ma typowo nizinny przebieg. Koryto Odry jest całkowicie uregulowane. O jej wcześniejszym naturalnym, silnie meandrującym charakterze świadczą jedynie fragmenty starorzeczy, których pozostałości rozrzucone są w dolinie. O regulacjach prowadzonych w dolinie świadczą również ciągi wałów przeciwpowodziowych, położonych w niewielkiej odległości od koryta. Na terenie gminy Prószków Odra zbiera wody z drobnych cieków odwadniających dolinę i wschodnie skłony wododziałowego wału rozciągającego się wzdłuż rzeki na zachodzie. Średni roczny odpływ z terenów gminy Prószków wynosi dla obszarów położonych wzdłuż Odry do 5 l/s km². Okres występowania wezbrań cieków na terenie gminy Prószków przypada na miesiące letnie i wiosenne. Latem wezbrania występują z większym prawdopodobieństwem w lipcu i sierpniu, wiosną zaś w marcu i w maju. Okres występowania niżówek dla tego terenu przypada na lato (czerwiec-lipiec).

Drugim najważniejszym ciekim w gminie jest **Prószkowski Potok**, który bierze swój początek w gminie Tułowice. Płyne od zachodniej granicy gminy Prószków, a następnie przez grunty wsi Ligoty Prószkowskiej, Przysieczy, Prószkowa i Nowej Kuźni do granicy z gminą Komprachcice. W początkowym biegu rzeka płynie przez użytki leśne. Przy braku

przemysłowych źródeł zanieczyszczeń i ograniczonym oddziaływaniu wiejskich osad, jakość jej wód jest względnie wysoka.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dziennik Ustaw z 2016 r. poz. 1967) przedmiotowy obszar znajduje się w granicach jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) o nazwach:

- 1) **„Kanał Ulgi W Opolu”** o identyfikatorze UE: PLRW60000117929. Charakterystyka w/w JCWP przedstawia się następująco:
 - a) aktualny stan JCWP: dobry
 - b) stan potencjał ekologiczny: dobry
 - c) stan chemiczny: dobry
 - d) ryzyko nieosiągnięcia celu środowiskowego: niezagrożony
 - e) odstępstwo: nie dotyczy
 - f) termin osiągnięcia dobrego stanu: 2015 r.

- 2) **„Ziemnica”** o identyfikatorze UE: PLRW60001711772. Charakterystyka w/w JCWP przedstawia się następująco:
 - a) aktualny stan JCWP: dobry
 - b) stan potencjał ekologiczny: co najmniej dobry
 - c) stan chemiczny: dobry
 - d) ryzyko nieosiągnięcia celu środowiskowego: niezagrożony
 - e) odstępstwo: nie dotyczy
 - f) termin osiągnięcia dobrego stanu: 2015 r.

- 3) **„Olszanka”** o identyfikatorze UE: PLRW600017117924. Charakterystyka w/w JCWP przedstawia się następująco:
 - a) aktualny stan JCWP: zły
 - b) stan potencjał ekologiczny: poniżej dobrego
 - c) stan chemiczny: dobry
 - d) ryzyko nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona
 - e) odstępstwo: tak (brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty)
 - f) termin osiągnięcia dobrego stanu: 2021 r.

- 4) **„Wiński Potok”** o identyfikatorze UE: PLRW6000171178. Charakterystyka w/w JCWP przedstawia się następująco:
 - a) aktualny stan JCWP: zły
 - b) stan potencjał ekologiczny: poniżej dobrego
 - c) stan chemiczny: dobry
 - d) ryzyko nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona
 - e) odstępstwo: tak (brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty)
 - f) termin osiągnięcia dobrego stanu: 2021 r.

- 5) **„Dopływ spod Boguszyca”** o identyfikatorze UE: PLRW600017117922. Charakterystyka w/w JCWP przedstawia się następująco:
 - a) aktualny stan JCWP: zły
 - b) stan potencjał ekologiczny: poniżej dobrego
 - c) stan chemiczny: dobry
 - d) ryzyko nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona

- e) odstępstwo: tak (brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty)
 - f) termin osiągnięcia dobrego stanu: 2021 r.
- 6) „**Prószkowski Potok**” o identyfikatorze UE: PLRW60001711969. Charakterystyka w/w JCWP przedstawia się następująco:
- a) aktualny stan JCWP: zły
 - b) stan potencjał ekologiczny: dobry i powyżej dobrego
 - c) stan chemiczny: dobry
 - d) ryzyko nieosiągnięcia celu środowiskowego: niezagrożona
 - e) odstępstwo: nie dotyczy
 - f) termin osiągnięcia dobrego stanu: 2015 r.
- 7) „**Odra od Osobłogi do Małej Panwi**” o identyfikatorze UE: PLRW60002111799. Charakterystyka w/w JCWP przedstawia się następująco:
- g) aktualny stan JCWP: zły
 - a) stan potencjał ekologiczny: słaby
 - b) stan chemiczny: dobry
 - c) ryzyko nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona
 - d) odstępstwo: tak (brak możliwości technicznych)
 - e) termin osiągnięcia dobrego stanu: 2027 r.

Na obszarze objętym studium znajdują się ponadto nieruchomości administrowane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - Zarząd Zlewni w Opolu tj:

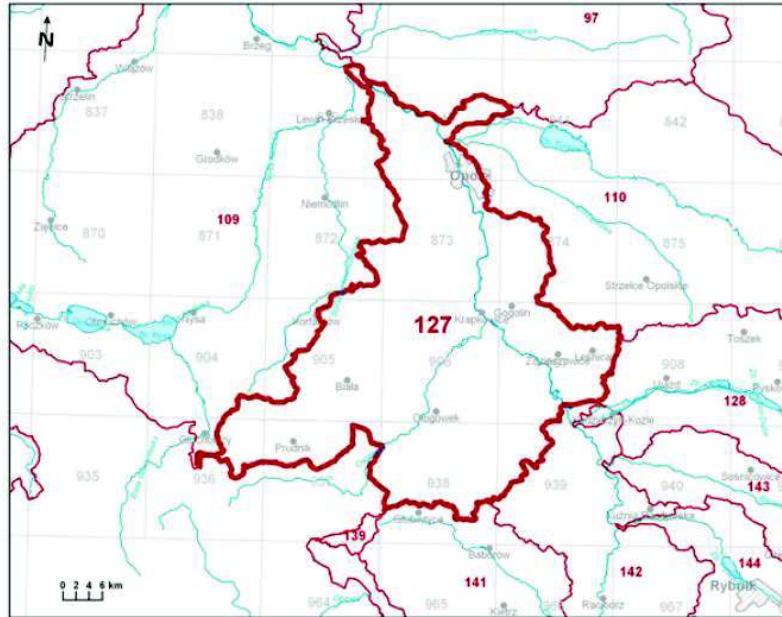
- ciek naturalne melioracji podstawowych o nazwie: Prószkówka I, Prószkówka II, Kanał Winów-Folwark, Olszynka, Boguszanka, Wiśniowa;
- ciek rowów melioracji szczegółowych;
- lewostronne wały przeciwpowodziowe rzeki Odry Opole-Zimnice.

Na terenie gminy znajdują się także wody stojące:

- stawy utworzone na Prószkowskim Potoku, przede wszystkim w miejscowościach: Ligota Prószkowska, Przysiecz, Prószków i Nowa Kuźnia (rezerwat);
- zbiorniki wodne powstałe jako starorzecza rzeki Odry.

Według regionalizacji opartej na strukturach **jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)**, integrującej zagadnienia gospodarowania wodami podziemnymi i warunków hydrogeologicznych jako podstawowych elementów wdrażania i realizacji Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW), wprowadzanej w ramach polityki środowiskowej Unii Europejskiej, rejon ten położony jest w obrębie **JCWPd 127 (identyfikator UE: PLGW6000127)**. Jego stan ilościowy, chemiczny oraz ogólna ocena stanu została wskazana jako dobra. Zbiornik ten jest zagrożony ryzykiem niespełnienia celów środowiskowych ze względu przyczyny antropogeniczne, takie jak oddziaływanie zakładów przemysłowych (Kędzierzyn Koźle, Opole, Krapkowice) oraz obszarów intensywnego użytkowania rolniczego na jakość wód podziemnych mogące powodować podwyższenie zawartości związków azotu oraz chlorków i siarczanów. Obniżenie zwierciadła użytkowych poziomów wodonośnych na skutek odwodnień górniczych.

Rys.1 Jednolite części wód podziemnych w obrębie opracowania planu wraz z oceną stanu.

Źródło: <http://psh.gov.pl>

12.3. Wody gruntowe

Analiza dostępnych materiałów wskazuje na występowanie wód gruntowych poziomu wodonośnego plejstoceno-holoceno związanego z utworami wodnolodowcowymi i rzeczny. Większość obszaru opracowania (wysoczyzna) charakteryzuje się korzystnymi dla zabudowy warunkami wodnymi. Wody gruntowe występują tu w obrębie utworów piaszczysto-żwirowych oraz przewarstwieniach piaszczystych w obrębie glin zwałowych, w większości na głębokości, powyżej 2-3 m ppt. W obrębie glin wody mogą występować także w stanie zawieszonym w postaci sączeń. Na obszarze wysoczyzny obserwuje się zróżnicowanie głębokości występowania wód gruntowych. W pasie terenu przylegającym do dolin rzecznych wody wgłębne występują na głębokości 2,0 - 5,0 m. W miarę oddalania się zwierciadło ich obniża się do 10,0 m (lokalnie do 20,0 m).

Wody mają charakter swobodny lub lekko napięty, a zasilanie poziomu ma charakter infiltracyjny z opadów atmosferycznych. Przepuszczalność gruntu jest zróżnicowana od dobrej w obrębie piasków do słabej w obrębie glin, ilów i mułów. Generalnie przepuszczalność gruntów, a co za tym idzie podatność wód podziemnych na zanieczyszczenia jest średnia.

Analiza głębokości zalegania ustabilizowanego poziomu wód gruntowych w odwiertach archiwalnych oraz na podstawie Mapy hydrograficznej Polski 1:50 000, pozwoliła na wydzielenie pięciu przypuszczalnych stref wodnych:

- **Strefa I** o najkorzystniejszych warunkach wodnych, występująca w obrębie wysoczyzny plejstoceno i terasy nadzalewowej Odry, gdzie ustabilizowany poziom wody gruntowej w warunkach normalnych (poza okresami roztopowymi i długotrwałych opadów) utrzymuje się powyżej 5,0 m ppt
- **Strefa II** o korzystnych warunkach wodnych, występująca w obrębie terasy nadzalewowej i wysoczyzny plejstoceno, gdzie ustabilizowany poziom wody gruntowej występuje w przedziale 2 – 5 m ppt.,

- **Strefa III** o mało korzystnych warunkach wodnych, występująca w obrębie terasy zalewowej i nadzalewowej oraz wysoczyzny plejstoceńskiej, gdzie ustabilizowany poziom wody gruntowej utrzymuje się na głębokościach 1 - 2 m ppt.,
- **Strefa IV** o niekorzystnych warunkach wodnych, występująca w większości w dolinach rzecznych, gdzie ustabilizowany poziom wody gruntowej utrzymuje się na głębokości poniżej 1 - 1,5 m ppt, w celu udostępnienia terenu wymagane są prace odwodnieniowe.

Generalnie, warunki wodne - w szczególności na obszarach o głębokości zalegania lustra wody płycej niż 2 m - występujące na obszarze gminy uznać należy jako trudne i stanowiące znaczące ograniczenie dla lokalizacji zabudowy. W związku z płytkim zaleganiem wód, wymagane będzie ponoszenie dodatkowych kosztów udostępnienia terenu, celem odwodnienia i zabezpieczenia wykopów fundamentowych oraz stosowania zabezpieczeń przeciwilgociowych lub realizacja zabudowy nie wymagającej podpiwniczenia (partery powinny być wyniesione znacząco ponad powierzchnie terenu).

Podsumowując, warunki wodne na terenie opracowania są zróżnicowane. Woda gruntowa w większości zalega na stosunkowo dużej głębokości i nie stanowi utrudnienia dla budownictwa. Obszarami, gdzie występuje wyższy poziom wód są generalnie doliny rzeczne i ich otoczenie, poziom wód podlega tam znacznym wahaniom związanym z opadami atmosferycznymi i stanowi utrudnienie dla lokalizacji budowli, w szczególności wymagającej głębokiego posadowienia.

13. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

13.1. Komunikacja drogowa

Przez południową część obszaru gminy przebiega odcinek autostrady A4. Ponadto przez obszar gminy przebiegają inne ważne drogi o znaczeniu ponadlokalnym i wojewódzkim. Ruch lokalny rozprowadzają natomiast drogi powiatowe i gminne.

Tabela 18. Zestawienie autostrad

L.p.	Nr drogi	Relacja
1.	A4	Jędrzychowice / Ludwigsdorf- Korczowa / Krakowiec

Źródło: GDDKiA

Tabela 19. Zestawienie dróg krajowych

L.p.	Nr drogi	Relacja
1.	45	Złoczew (węzeł „Złoczew”) - granica państwa

Źródło: GDDKiA

Tabela 20. Zestawienie dróg wojewódzkich

L.p.	Nr drogi	Relacja
1.	413	Ligota Prószkowska- Jaśkowice (DW429)
2.	414	Opole – Łącznik- Biała- Lubrza
3.	415	Zimnice Wielkie (DK 45) - Rogów Opolski- Krapkowice (DW 409)
4.	428	Dąbrówka Górna - Prószków - Wybłyszczów
5.	429	Wawelno (DW 435)- Komprachcice- Prószków - DK45

Źródło: Opracowano na podstawie www.zdw.opole.pl

Tabela 21. Zestawienie dróg powiatowych

L. p.	Nr drogi	Relacja
1.	1716 O	Kąty Opolskie- Zimnice Małe- DW415
2.	1754 O	Chmielowice- Prószków

Źródło: ZDP Opole

Powyższe zastawienia uzupełniają drogi gminne, przebiegające przez obszary zainwestowane w miejscowości gminy jak i tereny otwarte.

Bezpośredni dostęp do autostrady A4, stanowiącej odcinek europejskiego korytarza komunikacyjnego E40, oraz pozostałych elementów układu drogowego regionu decyduje o wysokim stopniu dostępności komunikacyjnej obszaru gminy. Długość dróg krajowych wynosi ok. 38 km, dróg gminnych 99 km, w tym 64 km o nawierzchni ulepszonej.

Stan techniczny dróg i warunki komunikacyjne są korzystne. Odcinek drogi krajowej Nr 45 przebiegający przez obszar gminy w 2012 r. został poddany modernizacji. Sieć drogowa zapewnia sprawne skomunikowanie ze sobą poszczególnych miejscowości gminy oraz miejscowości w gminach ościennych, słabą stroną sieci drogowego obszaru pozostaje brak obwodnic miejscowości położonych w ciągu głównych dróg.

Uciążliwości wynikające ze zwiększonego natężenia ruchu pojazdów są odczuwalne przede wszystkim w granicach obszarów zabudowanych miejscowości położonych w ciągu głównych dróg. Mimo wyposażenia miejscowości gminy w niezbędne elementy bezpieczeństwa ruchu (chodniki, przejścia dla pieszych, sygnalizacja świetlna) oraz w części także w bariery dźwiękowe, uzasadnionym jest rozpatrywanie budowy obejść drogowych części miejscowości gminy w ciągu dróg krajowych i wojewódzkich.

Sieć drogowa obszaru gminy stanowi istotny element układu komunikacji regionu Opola. Za pośrednictwem obszaru gminy miasto dysponuje dostępem południowej części województwa opolskiego oraz dużych ośrodków osadniczych Dolnego i Górnego Śląska. Położenie w opisanym paśmie powiązań komunikacyjnych na bezpośrednie przełożenie na poziom natężenia ruchu na głównych trasach tranzytowych obszaru gminy, przede wszystkim w ciągu dróg krajowych i wojewódzkich. Ponadto przez obszar gminy przebiega odcinek autostrady A4 jednak na obszarze gminy nie ma obecnie żadnego węzła autostradowego.

W celu poprawy dostępności obszaru województwa do autostrady A4 konieczna jest budowa dodatkowego węzła autostradowego w obszarze Aglomeracji Opolskiej. Rozpatrywane są dwa warianty lokalizacji nowego węzła autostradowego: (1) w pobliżu miasta Prószków, w ciągu drogi wojewódzkiej nr 414 i (2) na wysokości wsi Ochodze. W przypadku wyboru lokalizacji w rejonie wsi Ochodze konieczna będzie budowa nowego odcinka drogowego łączącego węzeł z projektowaną Obwodnicą Południową (Piastrówką) miasta Opola.

W przypadku realizacji któregoś z planowanych węzłów autostradowych nastąpi znacząca poprawa dostępności komunikacyjnej z autostrady do gminy Prószków jak i do centrum Opola (planowany węzeł umożliwi najkrótszą drogę dojazdu z autostrady do centrum Opola).

13.2. Komunikacja zbiorowa

Autobusowa komunikacja publiczna na terenie gminy jest prowadzona przez PKS Opole, a także takich przewoźników jak Arriva Prudnik, Anna Morawiec oraz Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Prószkowie (na trasie Prószków – Nowa Kuźnia oraz Prószków –Folwark). Prószków posiada połączenia autobusowe PKS z większymi miastami w swoim otoczeniu, tj, z Opolem oraz Głucholazami i Prudnikiem. Autobusy do Opola kursują od godziny 5:00 do 21:00, średnio co godzinę, do Głucholaz i Prudnika rzadziej. Przy trasach obsługiwanych przez autobusy znajdują się kryte przystanki.

Zakres usług świadczonych przez opisanych przewoźników jest rozwinięty na średnim poziomie, co wiąże się z niedużą liczbą podróżnych względem osób korzystających z własnych aut. Podstawowym środkiem transportu pozostaje samochód osobowy, zarówno w zakresie codziennych podróży związanych z dojazdami do pracy czy usług jak i w innych celach. Uzupełniającym elementem komunikacji jest korzystanie z rowerów, na które wpływa korzystnie niskie natężenie ruchu na lokalnych drogach oraz łagodne ukształtowanie terenu.

13.3. Komunikacja rowerowa

W skali lokalnej komunikacja rowerowa pozostaje jednym z podstawowych środków transportu, czynnikiem wpływającym korzystnie na ten stan rzeczy jest niskie natężenie ruchu na lokalnych drogach, oraz łagodne ukształtowanie terenu. Również walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru gminy predestynują ją do rozwoju turystyki rowerowej. W obszarze gminy wyznaczone zostały 2 szlaki rowerowe o nazwach „Przez łąki i wzgórza” i „Zielono nam”, nie wyznakowane jednak w terenie.

13.4. Żegluga śródlądowa

Odra, przepływająca wschodnią granicą gminy, jest wraz z Kanałem Gliwickim jednym z głównych szlaków żeglugi śródlądowej w Polsce, łączącym Górny Śląsk z zespołem portowym Szczecin-Świnoujście oraz ze szlakami śródlądowymi Europy Zachodniej poprzez Kanał Sprewy w rejonie Berlina. Szlak ten nie jest w pełni wykorzystywany na całej swej długości, częściej w środkowym odcinku Odry, pomiędzy Kędzierzynom-Koźlem a Brzegiem Dolnym. Parametry techniczne tego odcinka umożliwiają ruch jednostek o ładowności do 1000 ton.

Dla umożliwienia komunikacji wodnej na ww. odcinku Odry funkcjonują na terenie gminy następujące urządzenia:

- 1) śluza „Kąty” (zlokalizowana na 137,3 km drogi wodnej w rejonie wsi Zimnice Małe, o długości 187,0 m, szerokości 9,6 m oraz wysokości podnoszenia 2,8 m);
- 2) śluza „Groszowice” (zlokalizowana na 144,5 km drogi wodnej w rejonie wsi Chrzowice, o długości 186,9 m, szerokości 9,6 m oraz wysokości podnoszenia 2,6 m).

Transport śródlądowy na Odrze znajduje się w zaniku ze względu na następujące uwarunkowania:

- 1) niski stan techniczny drogi wodnej, w tym ograniczone do minimum prace związane z jej bieżącym utrzymaniem,
- 2) zły stan techniczny jednostek pływających,
- 3) zmniejszająca się liczba przewozów i ilość przewożonych ładunków, spowodowana konkurencją środków transportu kołowego i kolei.

Mimo obecnych, niekorzystnych uwarunkowań rozwoju transportu wodnego na Odrze, rzeka ta posiada potencjał do rozwijania tej formy działalności w przyszłości.

Wskazane jest również udostępnienie terenów położonych nad Odrą do rozwoju funkcji związanych ze sportem i rekreacją.

13.5. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Prószków jest w całości zwodociągowana. Woda na teren gminy dostarczana jest z wodociągu grupowego "Prószków" w skład którego wchodzi:

- 1) studnie wiercone S1, S2 i S3 zlokalizowane pomiędzy wsią Zimnice Małe i Żłinice – ujęcie to posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w kategorii B, w ilości 530 m³/h.
- 2) zbiornik żelbetowy dwukomorowy terenowy "Prószków" zespolony z pompownią,
- 3) zbiornik żelbetowy terenowy "Górki" zblokowany z pompownią strefową,
- 4) pompownie sieciowe,
- 5) sieci wodociągowe magistralne i rozdzielcze.

Wymienione ujęcia wody nie posiadają wyznaczonych stref ochrony pośredniej. Strefy ochrony bezpośredniej zawierają się w zasięgu nieruchomości na których je zlokalizowano.

Wymienione wyżej elementy sieci wodociągowej gminy stanowią część większego systemu, zaopatrującego w wodę użytkową obok gminy Prószków także miejscowości obszaru gmin: Dąbrowa, Komprachcice i Krapkowice. Opisany system funkcjonuje w ramach Związku Gmin PROKADO, działając na podstawie statutu uchwalonego zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym.

Dodatkowe ujęcie wody, funkcjonujące poza opisanym systemem znajdują się:

- 1) na terenie Kopalni Folwark Chrzowice użytkowanego przez Górażdże Cement S.A., z którego zakład wydobywczy korzysta z wody dla własnych potrzeb. Dla tego ujęcia w zgodzie z decyzją Wojewody Opolskiego nr OS. II/7211/29/90 z dnia 30 sierpnia 1990 r. , wyznaczono strefę ochrony bezpośredniej w granicach istniejącego ogrodzenia o wymiarach 20x20m oraz strefę ochrony pośredniej w odległości 30 m od linii rozgraniczającej terenu. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w kategorii B, wynoszą 15 m³/h;
- 2) W Nadleśnictwie Prószków Lasy Państwowe PGL, studnia w miejscowości Ligota Prószkowska o zasobach w kategorii B 2 m³/h. Celem poboru wody jest nawadnianie;
- 3) Na terenie zakładu POLBRUK S.A w Prószkowie do celów produkcyjnych. Zasoby eksploatacyjne 1 m³/h.

13.6. Odprowadzanie i unieszkodliwienie ścieków

We wszystkich miejscowościach Gminy Prószków zostały stworzone warunki do podłączenia się mieszkańców do gminnej sieci kanalizacyjnej. Jednak pozostały wciąż nieliczne gospodarstwa w których ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone do oczyszczalni ścieków w Prószkowie wozami asenizacyjnymi.

Kanalizacja sanitarna na obszarze gminy Prószków odbierana jest przez trzy oczyszczalnie ścieków:

- 1) "Prószków" - obejmująca 7 miejscowości gminy: Prószków, Nowa Kuźnia, Złotniki, Chrzęszczyce, Przysiecz, Ligota Prószkowska, Jaśkowice, ścieki z tej zlewni kierowane

są do istniejącej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków o przepustowości 840 m³/d zlokalizowanej w Prószkowie. Użytkowana przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o.

2) "Opole" - obejmująca 6 miejscowości gminy: Folwark, Chrzowice, Boguszyce, Żlinice i Zimnice Małe, Górki ścieki z tej zlewni kierowane są do układu kanalizacji sanitarnej miasta Opole, a następnie do oczyszczalni mechaniczno-biologicznej z podwyższonym usuwaniem biogenów, o przepustowości 45 000 m³/d, użytkowanej przez Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Opolu.

3) "Krapkowice" - obejmująca 1 miejscowość gminy: Zimnice Wielkie, ścieki z tej zlewni kierowane są do układu kanalizacji sanitarnej gminy Krapkowice do oczyszczalni mechaniczno-biologicznej z podwyższonym usuwaniem biogenów, o przepustowości 21 100 m³/d, użytkowanej przez BIOKRAP Sp. z o.o..

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi 130 km (stan na 2017 r.). Kanalizacja sanitarna wykonana została w układzie kanałów grawitacyjnych Ø 0,15- 0,3 m zakończonych pompowniami sieciowymi i tranzytowymi. Dla niewielkiej liczby zabudowy z uwagi na niekorzystne położenie terenowe wykonano kanalizację sanitarną ciśnieniową składającą się z indywidualnych pompowni przydomowych przetłaczających ścieki rurociągami Ø 40-63 PE do pobliskich kolektorów grawitacyjnych lub ciśnieniowych.

13.7. Kanalizacja deszczowa

Oprócz ścieków wytwarzanych przez bytowanie ludzi na terenie gminy powstają ścieki opadowe. Ten rodzaj ścieków związany jest z występowaniem zwartej zabudowy z małą ilością odsłoniętej gleby. Konieczne jest zatem zbieranie tych wód i odprowadzanie poza obręb miejscowości.

Na terenie gminy występuje częściowo kanalizacja deszczowa, jest ona jednak stara i wymaga modernizacji oraz przeprowadzenia rozbudowy. Łączna ilość istniejących studzienek i wpustów kanalizacyjnych wynosi 960. Długość istniejącej grawitacyjnej kanalizacji deszczowej wynosi 30,5 km. Kanalizacja deszczowa generalnie związana jest z odwodnieniem dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych. Wykonana z rur betonowych Ø 0,1-0,6 m zakończona jest w pobliskich rowach lub stawach.

13.8. Zaopatrzenie w ciepło i gaz

Na terenie gminy Prószków występują następujące potrzeby cieplne:

- 1) centralne ogrzewanie,
- 2) ciepła woda użytkowa,
- 3) potrzeby technologiczne (w tym wentylacja i klimatyzacja).

Istniejące potrzeby cieplne c.o. i potrzeby technologiczne na terenie gminy pokrywane są przede wszystkim z kotłowni indywidualnych oraz kotłowni przemysłowych. W przypadku źródeł indywidualnych bazują one w znacznej mierze na paliwach kopalnych, przede wszystkim węgla kamiennym a także oleju opałowym i gazie płynnym. Część źródeł indywidualnych opalanych jest biomasą. Spośród kotłowni lokalnych największy udział mają indywidualne źródła ciepła typu etażowego, mniejsza część potrzeb cieplnych gminy pokrywanych jest z kotłowni lokalnych zasilających centralne systemy ogrzewania w budynkach wielorodzinnych.

Kotłownie przemysłowe opalane są zarówno węglem kamiennym jak i olejem opałowym, a także biomasą w formie drewna o różnych formach.

Przygotowanie ciepłej wody użytkowej w znacznej części gminy odbywa się przy wykorzystaniu podgrzewaczy elektrycznych (przepływowych lub objętościowych). Duży udział w przygotowaniu ciepłej wody użytkowej mają również paleniska piecowe i kotły olejowe, a także węglowe kotłownie indywidualne. Sumaryczne zapotrzebowanie na ciepło gminy Prószków wynosi ok. 50,75 MW, w tym:

- 1) na potrzeby centralnego ogrzewania 40,70 MW,
- 2) na potrzeby ciepłej wody użytkowej 9,65 MW;
- 3) na potrzeby technologiczne 0,4 MW.

Na terenie gminy nie występują kotłownie lokalne w rozumieniu źródeł pokrywających zapotrzebowanie na ciepło dla więcej niż jednego odbiorcy.

Przeważającą grupę odbiorców stanowią odbiorcy indywidualni (budownictwo jednorodzinne – 82,3%). Większość budynków jednorodzinnych zaopatrywana jest w ciepło z indywidualnych kotłowni węglowych. W przypadku budynków użyteczności publicznej 39,4% zapotrzebowania pokrywane jest za pomocą oleju opałowego, 39,2% za pomocą paliw węglowych.

Dla 69,6% obiektów przemysłowych podstawowym źródłem energii chemicznej jest biomasa drzewna (trociny). Drugą grupę w strukturze pokrycia zapotrzebowania na ciepło obiektów przemysłowych stanowi olej - 25,9%. W tej grupie odbiorców węgiel, gaz płynny oraz energia elektryczna mają znaczenie marginalne.

W obszarze gminy znajdują się następujące urządzenia związane z przesyłem gazu:

- 1) odcinek gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Zdieszowice- Wrocław pracujący pod ciśnieniem 4,0MPa;
 - a) DN 350, długość 14 094 m,
 - b) DN 250 – długość 148 m, przejście pod korytem rzeki Odry.
- 2) obiekt systemu przesyłowego- SOK Zimnice;
- 3) obiekt systemu przesyłowego- SOK Górki.

Ponadto na terenie gminy rozpoczęto projekt budowy gazociągu Zdieszowice - Wrocław o, ciśnieniu 8,4 MPa i średnicy nominalnej 1000 mm.

Inwestycja jest realizowana w oparciu o zapisy Ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (Dz. U. Nr 84 poz. 700 z późn. zm.). Gazociąg został wpisany do katalogu inwestycji towarzyszących inwestycjom w zakresie terminalu na podstawie Ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu oraz ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2014 r., poz.906). Zakończenie budowy gazociągu planowane jest na 2020 rok.

W obszarze gminy prowadzi się również prace nad rozwojem alternatywnych źródeł zaopatrzenia w ciepło i paliwa.

13.9. Elektroenergetyka

Sieć przesyłową wysokiego napięcia obszaru gminy tworzą następujące linie elektroenergetyczne:

- 1) dwutorowe linie napowietrzne **110 kV** relacji:
 - a) 1 tor: Zdieszowice – Groszowice o dł. 10 129,4 m;
 - b) 2 tor: Krapkowice – Groszowice o dł. 10 129,4 m;
 - c) 1 tor: Groszowice – Gracze o dł. 7 651,2 m;
 - d) 2 tor: Groszowice – Hermanowice o dł. 7 651,2 m;
 - e) 1 tor: Dobrzeń – Groszowice o dł. 5315 m;
 - f) 2 tor: Sudecka – Groszowice o dł. 5315 m.
- 2) jednotorowa linia napowietrzna **220 kV** relacji Groszowice – Ząbkowice.
- 3) dwutorowa napowietrzna linia **400 kV** relacji: Dobrzeń–Wielopole, Dobrzeń–Albrechcie.

Linie wymienione w pkt/ 2 i 3 stanowią własność PSE – Operator S.A. ul. Warszawska 165, Konstancin-Jeziorna.

Podstawą funkcjonowania sieci energetycznej obszaru gminy są jednak linie średniego napięcia **SN 15kV**, gmina zasilana jest dwiema liniami napowietrznymi tego typu, wyprowadzonymi z GPZ Sudecka, zlokalizowanego na terenie miasta Opola. Na terenie gminy TAURON Dystrybucja S. A. posiada 56 stacji transformatorowych 15/0,4 kV. Nie ma zlokalizowanych Głównych Punktów Zasilania, jak również rozdzielni sieciowych 15 kV.

W istniejących ciągach 15 kV, wyprowadzonych z GPZ Sudecka, zasilających tereny gminy Prószków istnieją rezerwy mocy w wysokości:

- 1) ciąg wyprowadzony z pola nr 2 – ok. 0,5 MW,
- 2) ciąg wyprowadzony z pola nr 3 – ok. 0,5 MW.

Właścicielem sieci i urządzeń elektroenergetycznych 110 kV, 15 kV oraz 0,4 kV na terenie Gminy Prószków jest TAURON Dystrybucja S. A. Odbiorcy energii elektrycznej Gminy Prószków obsługiwani są przez Rejon Dystrybucji Centrum.

Rezerwy mocy, ze względu na długości istniejących ciągów liniowych 15 kV, zasilających odbiorców z terenu gminy Prószków są ograniczone. W związku z powyższym ograniczone są również możliwości rezerwowania dostaw mocy w sytuacjach awaryjnych.

Dla poprawy warunków napięciowych u istniejących Odbiorców oraz dla przewidzianych nowych Odbiorców w najbliższych latach planowana jest modernizacja stacji transformatorowych 15/0,4 kV na terenie gminy. Ponadto planowana jest wymiana stacji transformatorowej Prószków POM na kontenerową oraz wyprowadzenie linii kablowej o 4 kV ze stacji Prószków Szpital na sieć 0,4 kV zasilaną ze stacji Prószków 2.

13.10. Telekomunikacja

Łączność telefoniczną w obszarze gminy, należącym do opolskiej strefy numeracyjnej, zapewnia sieć telefoniczna Orange Polska SA. Oprócz telefonii stacjonarnej znajduje się on w zasięgu sieci komórkowej takich operatorów, jak: Orange, Play, T-Mobile, Aero 2 i Sferia (ze stacjami bazowymi, po części wspólnymi w Prószkowie i we wsi Przysiecz).

Mieszkańcy gminy mają także zapewniony dostęp do Internetu, którego dostępność jest dobra na terenie miasta, gorsza na obszarach wiejskich.

13.11. Gospodarka odpadami

W „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017” zaproponowano podział województwa na 4 Regiony Gospodarki Odpadami (RGO). Gmina Prószków została przyporządkowana do Centralnego Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi (CRGOK). Region Centralny liczy ponad 272 tys. mieszkańców. W skład Regionu wchodzi gminy: Gogolin, Lewin Brzeski, Olszanka, Chrzastowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Łubniany, Murów, Ozimek, Popielów, Prószków, Tarnów Opolski, Turawa, Opole.

Gmina nie dysponuje własnym składowiskiem odpadów komunalnych. Zmieszane odpady komunalne zebrane z terenu gminy Prószków przetwarzane są przez Miejskie Składowisko Odpadów w Opolu (Regionalne Centrum Gospodarki Odpadami w Opolu), którego zarządcą jest Zakład Komunalny Sp. z o. o. z siedzibą przy ul. Podmiejskiej 69, 45-574 Opole, natomiast odpady zebrane selektywnie przetwarzane są przez firmy recyklingowe. W ramach tego systemu w obszarze gminy odpady komunalne są zbierane i usuwane zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi.

14. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Do zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych dla obszaru gminy, ujętych w zapisach obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego, przyjętego *uchwałą XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r.*, oraz w projekcie jego zmiany należą:

- 1) zadania z zakresu infrastruktury drogowej:
 - a) poprawa funkcjonowania autostrady A4 poprzez powiązanie autostrady z obszarem miasta Opole za pośrednictwem węzła autostradowego, położonego w rejonie miejscowości Ochodze w powiązaniu z koncepcją połączenia drogowego z Obwodnicą Południową Miasta Opola, bądź w pobliżu miasta Prószków, w ciągu drogi wojewódzkiej nr 414,
 - b) budowa obwodnicy w ciągu drogi krajowej dla miejscowości: Boguszyce, Chrzowice, Żlinice,
 - c) modernizacja dróg wojewódzkich: Nr 414, Nr 413, 415, 429,
 - d) budowę obwodnic miejscowości: Górki, Chrzaszczycy, Złotniki, Prószków, Przysiecz w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 414,
 - e) budowa drogi wojewódzkiej relacji Dzików- południowa obwodnica Opola, w powiązaniu z autostradą A4 węzłem drogowym w rejonie miejscowości Ochodze,
 - f) powiązanie obszaru gminy z wschodnią obwodnicą Opola poprzez odcinek łączący drogę krajową Nr 45 w rejonie miejscowości Chrzowice poprzez przeprawę na rzece Odrze z południowo – wschodnią częścią obszaru miasta Opole (Groszowice);
- 2) zadania z zakresu infrastruktury technicznej:
 - a) przebudowa linii elektroenergetycznej 220kV relacji Groszowice- Ząbkowice Śląskie na linię 400kV lub alternatywnie na linię wielonapięciową i wielotorową,

- b) budowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 1000 PN 8,4 MPa Zdieszowice-Wrocław, odcinek Zdieszowice- Brzeg wzdłuż istniejącego gazociągu DN 400/350 PN 4,0 MPa Zdieszowice- Brzeg Opolski.
- 3) zadania z zakresu ochrony przeciwpowodziowej:
 - a) budowa polderu Winów (Dąbrówka),

15. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

W obszarze gminy zagrożenie powodziowe występuje we wschodniej części gminy, stanowiącej terasę akumulacyjną rzeki Odry. Dolina rzeki tworzy w tym rejonie płaskie i szerokie obniżenie o wysokościach 150-160 m n.p.m. w części obszarów miejscowości: Zimnice Wielkie, Zimnice Małe, Żlinice, Boguszyce, Chrzowice, Folwark.

Status obszarów szczególnego zagrożenia powodzią został uregulowany w art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne. Zgodnie z tym przepisem, obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy określone w ustawie Prawo wodne są:

- 1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- 2) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- 3) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 własność wysp i przymulisk powstałych w sposób naturalny, stanowiące działki ewidencyjne,
- 4) pas techniczny.

Na całej długości odcinka rzeki Odry w granicach gminy przebiegają wały przeciwpowodziowe. Zapewniają one ochronę przed wodami powodziowymi $Q=1\%$ - obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz $Q=10\%$ - obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%).

Na mapie uwarunkowań zostały naniesione również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego ($Q=0,2\%$).

Ukształtowanie rzeźby terenu opisywanego obszaru stwarza warunki do wykorzystania go jako polderu zalewowego.

Opisywany teren znajduje się w obszarze tzw. Polderu „Opole Winów – Dąbrówka Górna”, wyznaczonego w „*Generalnej strategii ochrony przed powodzią dorzecza górnej i środkowej Odry po wielkiej powodzi lipcowej 1997*”, opracowanej przez IMGW Oddział we Wrocławiu, Hydroprojekt Wrocław, który w czasie wielkich powodzi może być zalewany. Inna nazwa polderu to m.in. „Polder Dąbrówka – Opole”, który został ujęty w uchylonym w 2014 r. „*Programie dla Odry – 2006*”.

CZĘŚĆ III- KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. WPROWADZENIE

Podstawowym celem rozwoju przestrzennego gminy jest uzyskanie struktury przestrzennej terenów zabudowanych, która w zrównoważony sposób wykorzystuje walory przyrodnicze i kulturowe gminy oraz jej zasoby i potencjał dla potrzeb rozwoju. Cel ten będzie realizowany przez następujące grupy działań:

- 1) budowę systemu ochrony przyrody i krajobrazu oraz poprawę stanu środowiska przyrodniczego;
- 2) wykorzystanie przyjętych zasad ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska przyrodniczego oraz jego rewitalizacji w procesy zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego i przestrzennego;
- 3) ochronę dziedzictwa kulturowego, służące utrwalaniu tożsamości miasta i gminy;
- 4) uzyskanie wzrostu gospodarczego i zwiększenie efektywności gospodarowania przy wykorzystaniu szczególnych walorów położenia gminy;
- 5) uzyskanie wysokich standardów i ładu przestrzennego miasta i miejscowości gminy.

Realizacja wymienionych wyżej celów powinna doprowadzić do mierzalnej poprawy standardów:

- 1) ekologicznych, związanych z poprawą stanu środowiska przyrodniczego gminy, wzmocnieniem kondycji i walorów użytkowych oraz zapewnieniem jego stabilnej równowagi,
- 2) ładu społecznego, polegającego na powszechnej poprawie warunków życia, w tym m. in. wysokiej dostępności do usług i miejsc pracy oraz odpoczynku,
- 3) ładu ekonomicznego, związanego z ekonomizacją kosztów utrzymania miasta, tworzeniem udogodnień dla rozwoju i działalności gospodarczej, przy minimalizacji obciążeń dla środowiska przyrodniczego i infrastruktury,
- 4) ładu estetyczno- funkcjonalnego, związanego z poprawą strony estetycznej i technicznej terenów mieszkaniowych, zagrodowych, produkcyjnych oraz usługowych.

Przyjęte wyżej cele polityki przestrzennej gminy będą respektowane w ramach opracowania planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz przy podejmowaniu decyzji dotyczących jego zagospodarowania i rozwoju przestrzennego. Obejmą one także:

- 1) prowadzenie stałego monitoringu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym,
- 2) aktualizacje studium,
- 3) dążenie do wprowadzania postulatów przyjętych w studium rozwiązań do opracowań regionalnych (strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa),
- 4) zasadę wprowadzania zabudowy na tereny wykorzystywane rolniczo z utrzymaniem pierwszeństwa dla niższych klas bonitacyjnych gleb.

Wiodącym kierunkiem zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy, zapisanych w studium jest rozwój zabudowy, z dominującym udziałem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Tereny te wskazano w otoczeniu obszarów dotychczasowego zainwestowania poszczególnych miejscowości gminy, na terenach wykorzystywanych do tej pory jako tereny rolnicze. Delimitacja granic nowych obszarów zabudowy nastąpiła w nawiązaniu do uwarunkowań ekofizjograficznych obszaru opracowania, definiujących ograniczenia w sposobie użytkowania i zagospodarowania terenów. Do obszarów objętych tego typu ograniczeniami należą:

- 1) kompleksy leśne;
- 2) tereny o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych wymagających ochrony i kształtowania (m. in. proponowane formy ochrony przyrody, siedliska chronione, stanowiska roślin chronionych),
- 3) prawne formy ochrony przyrody: rezerваты przyrody „Przysiecz”, „Jaśkowice” i „Staw Nowokuźnicki”;
- 4) tereny o znacznych spadkach (>7-8%);
- 5) tereny w otoczeniu gazociągów wysokiego ciśnienia;
- 6) tereny w otoczeniu linii elektroenergetycznych wysokich napięć;
- 7) strefy ochronne ujęć wody;
- 8) tereny złóż surowców naturalnych „Opole - Folwark” i „Przysiecz II”;
- 9) tereny o znacznej przepuszczalności gruntów wymagające ochrony przed przenikaniem zanieczyszczeń w głąb profilu glebowego;
- 10) kompleksy gleb II i III klasy bonitacyjnej;
- 11) gleby organiczne i mineralno-organiczne;
- 12) tereny zalewowe, w szczególności w dolinie Odry.

2. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

W toku realizacji zapisów studium dojdzie do zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów. W największym stopniu zmiany te będą dotyczyć powiększania się terenów zabudowy kosztem terenów wykorzystywanych rolniczo. Podstawowe typy zabudowy, tworzące elementy docelowej struktury obszaru gminy tworzą tereny:

- 1) zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **MN**;
- 2) zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej **MW**;
- 3) zabudowy usługowej **U**;
- 4) tereny rolnicze **R**;
- 5) obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych **RU**;
- 6) zabudowy zagrodowej **RM**;
- 7) obiektów produkcyjnych, składów i magazynów **P**.
- 8) tereny eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych **PG**;
- 9) tereny lasów **ZL**;
- 10) tereny zieleni parkowej **ZP**;
- 11) zieleni urządzonej, sadów, ogrodów **RO**;
- 12) tereny ogrodów działkowych **ZD**;
- 13) tereny cmentarzy **ZC**;
- 14) tereny wód powierzchniowych **W**;
- 15) tereny komunikacji wodnej **KW**;
- 16) tereny infrastruktury technicznej **IT**;
- 17) tereny obsługi komunikacji **KS**;
- 18) tereny autostrady **KA**;
- 19) tereny zamknięte.

Tereny rozwoju zabudowy w generalnym ujęciu koncentrują się wokół historycznej zabudowy miejscowości z wykorzystaniem elementów istniejącego układu drogowego. Zapisy obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego spełniają swoją podstawową funkcję regulacyjną i zapobiegają chaotycznemu rozwojowi zabudowy. Planowana zabudowa na obszarach nie objętych zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wybudowana na podstawie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu nie jest zjawiskiem masowym.

Istotnym zjawiskiem w przestrzeni gminy jest zarezerwowanie w zapisach studium rezerwy terenu pod realizację nowych budowli drogowych, związanych z budową nowych odcinków oraz obwodnic w ciągu drogi krajowej i dróg wojewódzkich. Ich przebieg będzie miał wpływ na zdefiniowanie ostatecznego zasięgu granic zabudowy poszczególnych miejscowości w obszarze gminy.

Studium utrzymuje granice terenów zamkniętych w granicach nie odbiegających znacznie od ich pierwotnego zasięgu. Również zasięg przestrzenny Kopalni Margli Kredowych „Folwark” nie ulegnie zmianie.

Istotną zmianę w strukturze przestrzennej obszaru gminy wprowadzi realizacja inwestycji związanych z budową polderu Dąbrówka- Opole. W wyniku budowy wałów ochronnych w miejscowościach położonych w dolinie Odry zostanie zdefiniowany na nowo zasięg terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, jednocześnie znaczne obszary zostaną trwale wyłączone spod zabudowy dla zapewnienia warunków funkcjonowania polderu.

3. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPÓD ZABUDOWY

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe. Ustalenia zawarte w elaboracie Studium, zarówno w części tekstowej, jak i na rysunkach wyrażają kierunki polityki przestrzennej gminy, które nie są jednak ścisłymi przesądzeniami o granicach zainwestowania i użytkowaniu terenów.

W Studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania terenów wiejskich i miejskich, to znaczy, że określone na rysunkach przeznaczenie terenów oznacza funkcję dominującą, a nie wyłączną. Może i musi być uzupełnione innymi funkcjami, które jednak nie mogą wchodzić w kolizję lub w konflikt z funkcją podstawową oraz pogarszać warunków koegzystencji.

Ostateczne ustalenia granic terenów przeznaczonych do zabudowy będą dokonywane w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Opracowaniu planów miejscowych w oparciu o ustalenia niniejszego studium winna przyświecać zasada dążenia do uzupełnienia istniejącej zabudowy w obrębie poszczególnych miejscowości czy zespołów osadniczych, porządkowania przestrzeni oraz, gdzie to tylko możliwe i uzasadnione, tworzenia lokalnych wnętrz urbanistycznych. Nowa zabudowa powinna nawiązywać do skali i charakteru istniejącej tkanki urbanistycznej.

Niezależnie od określonego przeznaczenia oraz określonego sposobu zagospodarowania na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się:

- 1) korygowanie przebiegu linii rozgraniczających tereny w przypadku konieczności dostosowania ich do:
 - a) faktycznych granic nieruchomości,
 - b) faktycznych granic użytków,
 - c) rzeczywistego sposobu użytkowania działek i budynków,
 - d) kategorii dróg,
 - e) ukształtowania terenu oraz innych fizycznych barier przestrzennych,

- 2) określenie relacji pomiędzy przeznaczeniem podstawowym i dopuszczalnym poszczególnych terenów,
- 3) w miarę potrzeb wydzielenie liniami rozgraniczającymi przeznaczeń dopuszczalnych z uwzględnieniem wymagań ładu przestrzennego,
- 4) odstępstwa oraz korygowanie parametrów i wskaźników urbanistycznych w zależności od istniejącego zagospodarowania i użytkowania terenu,
- 5) przyjęte wskaźniki są minimalnymi i maksymalnymi, a ich dokładna wartość będzie doprecyzowana na etapie miejscowego planu,
- 6) dopuszcza się lokalizację obiektów wyższych niż określona maksymalna wysokość zabudowy (m.in. maszty telekomunikacyjne, urządzenia technologiczne),
- 7) w przypadku działek i budynków użytkowanych zgodnie z prawem oraz działek, w stosunku do których wydano ostateczne pozwolenia na budowę, ustalanie przeznaczenia oraz sposobu zagospodarowania innego niż określony w studium – zgodnego ze stanem faktycznym,
- 8) lokalizację niewyznaczonych w studium:
 - a) urządzeń, obiektów i infrastruktury technicznej związanych z zaopatrzeniem w wodę, energię elektryczną, ciepło i gaz, gospodarką ściekową oraz telekomunikacją,
 - b) dróg publicznych, wewnętrznych, ciągów komunikacyjnych, szlaków turystycznych oraz ścieżek rowerowych,
 - c) lokalnych terenów zieleni urządzonej i rekreacji (skwery i place zabaw) oraz obiektów małej architektury.

Tabela 22. Charakterystyka przeznaczenia terenów

CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENÓW		
TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ (MN)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
	Dopuszczalne	- zabudowa usługowa - zabudowa zagrodowa - zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,1 do 1,5
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	60%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	– dopuszczalna forma zabudowy usługowej: usługi lokalizowane w bryle budynku mieszkalnego lub w formie wolnostojącej, – zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,	

TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ (MW)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna
	Dopuszczalne	- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna - zabudowa usługowa
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,1 do 4,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki/terenu	70%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	25%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> - dopuszczalna forma zabudowy usługowej: usługi lokalizowane w bryle budynku mieszkalnego lub w formie wolnostojącej, - zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, 	
TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ (U)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Usługi publiczne i komercyjne
	Dopuszczalne	Zabudowa mieszkalno-usługowa
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,01 do 4,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	70%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> - dopuszcza się zwiększenie maksymalnej wysokości dla budynków sakralnych, w szczególności dla takich jak dzwonnice, kościoły z wieżą, - dopuszcza się wydzielanie lokali mieszkalnych w budynkach usługowych, - dopuszcza się lokalizację budynków mieszkalnych, gospodarczych związanych z podstawowym przeznaczeniem terenu (m.in. plebania, internat) - na terenach planowanego centrum szkoleniowo- badawczego w Prószkowie – Pomologii zakłada się możliwość rozwoju infrastruktury badawczo- rozwojowej, - zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, 	

TERENY ROLNICZE (R)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Tereny rolnicze- uprawy rolne
	Dopuszczalne	- zabudowa gospodarcza związana z produkcją rolniczą, - wiaty, - obiekty związane z gospodarką wodną
Wskaźniki do stosowania w przypadku wydzielenia w miejscowym planie terenów pod przeznaczenie dopuszczalne	Intensywność zabudowy	0,001 do 1,2
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	60%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona przed zabudową gleb najwyższych klas bonitacyjnych dla celów produkcji rolnej, - dopuszcza się zalesianie terenów rolnych (klas IV-VI), na których zakończono użytkowanie rolnicze, - zakaz lokalizowania nowej zabudowy nie związanej z działalnością rolniczą i gospodarką wodną, - zakaz lokalizacji zabudowy inwentarskiej oraz produkcji w gospodarstwach rolniczych, - ostateczne ustalenie terenów przeznaczonych do zabudowy (przeznaczenie dopuszczalne) będzie dokonywane na etapie opracowywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, - na terenach położonych wzdłuż rzeki Odry dopuszcza się wyznaczenie w miejscowym planie terenów rekreacyjnych, na których dopuszcza się lokalizowanie ścieżek pieszo-rowerowych, boisk, obiektów małej architektury, obiektów kubaturowych oraz budynków nietrwale związanych z gruntem związanych z obsługą terenów rekreacyjnych. 	

TERENY OBSŁUGI PRODUKCJI W GOSPODARSTWACH ROLNYCH (RU)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Obiekty obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych
	Dopuszczalne	- zabudowa zagrodowa - zabudowa produkcyjna, składy i magazyny - zabudowa usługowa
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,01 do 2,5
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	60%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<p>Ustalenie dopuszczalnych jednostek przeliczeniowych (DJP) zostanie przesądzone na etapie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, przy czym dopuszcza się wprowadzenie zakazu chowu lub hodowli zwierząt,</p> <ul style="list-style-type: none"> - dopuszcza się wprowadzenie zakazu lokalizacji obiektów budowlanych z pomieszczeniami przeznaczonymi do czasowego przetrzymywania zwierząt rzeźnych. 	
TERENY ZABUDOWY ZAGRODOWEJ (RM)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Zabudowa zagrodowa
	Dopuszczalne	- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna - zabudowa usługowa
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,1 do 1,5
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	60%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> - dopuszczalna forma zabudowy usługowej: usługi lokalizowane w bryle budynku mieszkalnego lub w formie wolnostojącej, - dopuszcza się zwiększenie maksymalnej wysokości zabudowy dla obiektów i instalacji związanych z produkcją rolniczą, - chów lub hodowla zwierząt w liczbie nie większej niż 10 DJP, przy czym dokładna wartość jednostek zostanie przesądzona na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. - dopuszcza się wprowadzenie zakazu chowu lub hodowli zwierząt. - dopuszcza się wprowadzenie zakazu lokalizacji obiektów budowlanych z pomieszczeniami przeznaczonymi do czasowego przetrzymywania zwierząt rzeźnych. 	

TERENY OBIEKTÓW PRODUKCYJNYCH, SKŁADÓW I MAGAZYNÓW (P)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Obiekty produkcyjne, składy i magazyny
	Dopuszczalne	- zabudowa usługowa - zabudowa związana z obsługą rolnictwa i przetwórstwem artykułów spożywczych - zieleń izolacyjna - zabudowa mieszkaniowa dla właścicieli obiektów produkcyjnych/usługowych
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,01 do 3,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	80%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	10%
	Maksymalna wysokość zabudowy	35 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	- zakaz lokalizacji funkcji związanych z hodowlą i ubojem zwierząt.	
TERENY EKSPLOATACJI POWIERZCHNIOWEJ SUROWCÓW MINERALNYCH (PG)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Tereny eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych
	Dopuszczalne	Nie ustala się
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	nie dotyczy
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	nie dotyczy
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	nie dotyczy
	Maksymalna wysokość zabudowy	nie dotyczy
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	- eksploatacja powierzchniowa w ramach obowiązującej koncesji, - rekultywacja w kierunku leśnym, rolnym lub wodnym	

TERENY LASÓW (ZL)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Las
	Dopuszczalne	- obiekty związane z gospodarką leśną, - obiekty związane z gospodarką wodną,
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	0,0001 -0,1
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	10%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	90%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z przepisami szczególnymi, - dopuszcza się lokalizację dostrzegalni przeciwpożarowych o wysokości przekraczającej maksymalną wartość wysokości zabudowy,	
TERENY ZIELENI PARKOWEJ (ZP)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Zieleń parkowa
	Dopuszczalne	Zabudowa usługowa – obiekty usługowe z zakresu gastronomii, kultury i handlu
Wskaźniki do stosowania w przypadku budowy obiektów na wydzielonych działkach budowlanych	Intensywność zabudowy	0,001 do 0,2
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	20%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	60%
	Maksymalna wysokość zabudowy	6 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	Nie ustala się	
TERENY ZIELENI URZĄDZONEJ SĄDÓW I OGRODÓW (RO)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Tereny zieleni urządzonej sądów i ogrodów
	Dopuszczalne	- możliwość utworzenia ogrodu botanicznego,
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,001 do 0,2
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	10%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	80%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	- na terenach planowanego centrum szkoleniowo- badawczego w Prószkowie- Pomologii zakłada się możliwość prowadzenia działalności związanych bezpośrednio z rozwojem usług nauki i szkolnictwa wyższego;	

TERENY OGRÓDKÓW DZIAŁKOWYCH (ZD)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Ogródki działkowe
	Dopuszczalne	Nie ustala się
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	0,01, do 0,1
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	10%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	80%
	Maksymalna wysokość zabudowy	6 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	Nie ustala się	
TERENY CMENTARZY (ZC)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	cmentarze
	Dopuszczalne	usługi związane z obsługą cmentarzy
Wskaźniki do stosowania w przypadku budowy obiektów na wydzielonych działkach budowlanych	Intensywność zabudowy	od 0,01 do 1,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	90%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	10%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<p>- wokół cmentarzy ustala się strefy sanitarne o szerokości 150 m (oznaczone na załączniku Nr 2 do studium), w obrębie których obowiązują ograniczenia w zainwestowaniu terenów określone w przepisach odrębnych, odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości do cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone,</p> <p>- dopuszcza się lokalizowanie wyższych obiektów budowlanych (dzwonnica, sakralne obiekty budowlane)</p>	
TERENY WÓD POWIERZCHNIOWYCH (W)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Wody powierzchniowe
	Dopuszczalne	- obiekty związane z gospodarką wodną
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	nie dotyczy
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	nie dotyczy
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	nie dotyczy
	Maksymalna wysokość zabudowy	nie dotyczy
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	Nie ustala się	

TERENY KOMYNIKACJI WODNEJ (KW)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Komunikacja wodna
	Dopuszczalne	- obiekty związane z gospodarką wodną
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	nie dotyczy
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	nie dotyczy
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	nie dotyczy
	Maksymalna wysokość zabudowy	nie dotyczy
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	Ustala się utrzymanie obecnej funkcji obiektów z dopuszczeniem rozwoju obiektów związanych z rekreacją (obiekty rekreacyjno-sportowe z usługami gastronomicznymi)	
TERENY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (IT)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Urządzenia i sieci infrastruktury technicznej
	Dopuszczalne	Nie ustala się
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,01 do 0,5
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	50%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	10%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	- lokalizacja obiektów i urządzeń służących grupowemu zaopatrzeniu w wodę, energię elektryczną, energię cieplną i gaz oraz związanych z telekomunikacją, gospodarką ściekowej oraz zbieraniem, przetwarzaniem i składowaniem odpadów	

TERENY OBSŁUGI KOMUNIKACJI (KS)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Tereny obsługi komunikacji obejmujące w szczególności: - parkingi i place manewrowe -miejsca obsługi podróżnych, -obiekty obsługi komunikacji: warsztaty samochodowe, stacje obsługi pojazdów, myjnie, stacje paliwowe
	Dopuszczalne	Usługi gastronomii i hotelarstwa
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	od 0,01 do 2,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	50%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	10%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	Nie ustala się	
TERENY AUTOSTRADY (KA)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Tereny autostrady
	Dopuszczalne	Nie ustala się
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	nie dotyczy
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	nie dotyczy
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	nie dotyczy
	Maksymalna wysokość zabudowy	nie dotyczy
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	- tereny przeznaczone pod pas drogowy autostrady wraz z urządzeniami i obiektami służącymi do utrzymania, konserwacji i naprawy elementów autostrady.	
TERENY ZAMKNIĘTE		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Wojskowe tereny zamknięte
	Dopuszczalne	nie dotyczy
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	nie dotyczy
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	nie dotyczy
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	nie dotyczy
	Maksymalna wysokość zabudowy	nie dotyczy
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	-na obszarze gminy położone są wojskowe tereny zamknięte znajdujące się Obrębie Górki. Tereny te przeznaczone są na cele związane z obronnością kraju, - planu miejscowego nie sporządza się dla terenów zamkniętych,	

4. OGRANICZENIA I WYŁĄCZENIA SPOD ZABUDOWY

Ze względu na oddziaływanie obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, konieczność zachowania zasobów środowiska i wymogów ładu przestrzennego w ramach ustaleń wskazuje się tereny na których nowa zabudowa powinna zostać ograniczona lub całkowicie zabroniona:

- tereny leśne (ZL), za wyjątkiem wynikających z przepisów odrębnych obiektów związanych z gospodarką leśną i wodną,
- tereny rolnicze (R) za wyjątkiem budowli związanych z gospodarką rolną oraz obiektów związanych z gospodarką wodną,
- tereny zieleni parkowej (ZP) za wyjątkiem niewielkich obiektów usługowych w zakresie gastronomii, kultury i handlu,
- tereny ogrodów działkowych (ZD) za wyjątkiem infrastruktury ogrodowej i altan działkowych.

Ujęcie terenu w ramach przedmiotowej grupy obszarów nie oznacza definitywnego braku możliwości realizacji obiektów budowlanych w jego granicach, stanowi natomiast swoiste ograniczenie w realizacji zabudowy kubaturowej mogącej mieć negatywny wpływ na przyjęty wyznacznik ładu przestrzennego. Zakładając jak najmniejszą ingerencję w środowisko przyrodnicze i krajobraz, dopuszcza się, zgodnie z przepisami odrębnymi, realizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej.

Ww. tereny oraz ograniczenia w ich funkcjonowaniu stanowią przejaw władztwa planistycznego samorządu podyktowanego dbałością o przestrzeń gminy oraz jej zasoby. Poza wyżej wymienionymi na obszarze gminy występują również struktury wywołujące częściowe lub całkowite wyłączenia spod zabudowy, przy czym ich funkcjonowanie wynika z przepisów odrębnych lub decyzji organów wyższego szczebla:

- kompleksy gruntów rolnych najwyższych klas bonitacyjnych ,
- korytarze przesyłowe linii elektroenergetycznych i gazociągów,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- strefy sanitarne cmentarzy,
- strefy ochronne ujęć wody,
- strefy ochronne wynikające z lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii.

5. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK

5.1. Obszar Chronionego Krajobrazu "Bory Niemodlińskie"

Gmina leży w zasięgu granic Obszaru Chronionego Krajobrazu "Bory Niemodlińskie" o łącznej powierzchni 4541,3 ha. Działalność gospodarcza na takim obszarze nie ulega poważniejszym ograniczeniom. Powinna być jednak prowadzona w sposób nie naruszający równowagi ekologicznej.

W granicach obszaru zakłada się utrzymanie zakazów i nakazów określonych w przepisach szczególnych.

5.2. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Istotnym powodem tworzenia użytków ekologicznych jest potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym. Nie mogły one być objęte ochroną rezerwatową ze względu na niewielką powierzchnię i zazwyczaj mniejszą rangę ich walorów przyrodniczych.

Użytek ekologiczny ustanawia Rada Miejska w odpowiedniej uchwale określając: nazwę danego obiektu lub obszaru, jego położenie, sprawującego nadzór, szczególne cele ochrony, w razie potrzeby ustalenia dotyczące jego czynnej ochrony oraz zakazy właściwe dla tego obiektu, obszaru lub jego części.

W obszarze gminy nie ma obecnie powołanych użytków ekologicznych, mimo występowania obszarów, których objęcie tą formą ochrony jest uzasadnione. Zakłada się powołanie następujących użytków:

- 1) „**Nad Prószkowianką**” w okolicach Ligoty Prószkowskiej - proponowany użytek obejmuje kompleks śródleśnych łąk w górnym odcinku Prószkówki I o powierzchni ok. 33,28 ha. Teren ten odznacza się malowniczym przebiegiem rzeki przez Bory Niemodlińskie, łąkami na podłożu torfowym z fragmentami naturalnych i półnaturalnych zespołów roślinnych. Jest to także miejsce bytowania i żerowania dziko żyjących zwierząt, w tym gniazdujących w pobliżu bocianów czarnych.
- 2) „**Starorzecze w Boguszycach**” - projektowany użytek ekologiczny obejmuje zespół cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym starorzeczy Odry koło Boguszyca. Są to jedne z najcenniejszych tego typu obiektów na Śląsku Opolskim. Na ich obszarze stwierdzono występowanie licznych chronionych i rzadkich gatunków roślin.

5.3. Pomniki przyrody

Dla drzew, stanowiących pomniki przyrody obowiązują działania ochronne określone przepisami szczególnymi.

5.4. Rezerваты przyrody

W obszarze gminy nie planuje się objęcia nowych obszarów ochroną w formie rezerwatu przyrody. Dla utworzonych trzech rezerwatów podstawowe działania ochronne wynikają z zapisów planu urządzania lasu Nadleśnictwa Prószków. Dla tych terenów postuluje się sporządzenie planów ochrony w zakresie określonym w przepisach odrębnych.

5.5. Cenne zbiorowiska oraz chronione gatunki roślin i zwierząt

Przedmiotem szczególnej ochrony są cenne zbiorowiska oraz chronione gatunki roślin i zwierząt, których obecność udokumentowano na podstawie odpowiednich badań i przeprowadzonej waloryzacji przyrodniczej gminy, znajdujących się poza ustanowionymi prawem obszarami chronionymi. Celem ochrony tych ekosystemów jest zachowanie pełnej różnorodności świata roślin i zwierząt, a w szczególności gatunków zagrożonych wskutek działalności człowieka poprzez zachowanie i ochronę lokalnych korytarzy ekologicznych,

powiązanych z systemem ciągów zieleni oraz zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, poprzez realizację działań polegających na:

1. zachowaniu ciągłości przebiegu lokalnych korytarzy ekologicznych w celu umożliwienia migracji fauny,
2. ochronie przed zmianą użytkowania i przekształceniami.

Do obszarów tych należą:

- 1) stanowiska zwierząt chronionych, m. in. :
 - a) bocian czarny *Ciconia nigra*,
 - b) cietrzew *Tetrao tetrix*,
 - c) kania czarna *Milvus migrans* i rdzawa *Milvus milvus*,
 - d) trzmielojad *Pernis apivorus* i dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*,
 - e) sowa włochata *Aegolius funereus*,
 - f) puchacz *Bubo Bubo*;
- 2) cenne obszary faunistyczne: Park w Pomologii, Starorzecza Odry w Boguszycach,
 - a) obszary te należy chronić przed zainwestowaniem w celu zachowania cennych gatunków zwierząt i roślin,
 - b) w sąsiedztwie cieków ustala się ściśle przestrzeganie inwestowania oraz zagospodarowanie nie naruszające równowagi ekologicznej (ochrona roślinności przybrzeżnej); przeciwdziałanie dewastacjom zbiorników wodnych i starorzeczy (zasypywanie, zaśmiecanie, zrzucanie gnojowicy itp.);
- 3) korytarze ekologiczne:
 - a) Prószkówki I,
 - b) Doliny Odry.

5.6. Wody powierzchniowe i podziemne

Dla poprawy jakości użytkowej wód i racjonalizacji użytkowania jej zasobów ustala się:

- 1) zwiększenie zasobów w zlewniach poprzez:
 - a) odbudowę urządzeń piętrzących wodę,
 - b) budowę obiektów małej retencji wodnej;
- 2) ochronę wód powierzchniowych poprzez:
 - a) modernizację i rozbudowę istniejących sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz:
 - budowę oczyszczalni przydomowych na terenach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalna z przyczyn ekonomicznych lub technicznych,
 - ewidencjonowanie i kontrola techniczna zbiorników bezodpływowych,
 - kontrolę punktów zrzutu ścieków przemysłowych,
 - ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko zanieczyszczeń obszarowych pochodzących z działalności rolniczej;
- 3) racjonalizację użytkowania zasobów wód poprzez:
 - a) modernizację istniejących stacji uzdatniania wody oraz elementów sieci wodociągowej,

- b) eliminowanie nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych oraz przez wprowadzenie zamkniętego obiegu wody w przemyśle,
- c) przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z zapisami pozwoleń wodno – prawnych.

Dla ochrony wód podziemnych ustala się:

- 1) objęcie szczególną ochroną zbiorników wód podziemnych: GZWP 337, GZWP 335, GZWP 333, GZWP 336, oraz czwartorzędowych struktur wodonośnych;
- 2) likwidację źródeł zanieczyszczeń zagrażających istniejącym ujęciom;
- 3) ustanowienie stref ochronnych dla eksploatowanych ujęć, a w pierwszej kolejności wyznaczenie strefy ochronnej dla ujęcia wody zlokalizowanego pomiędzy Zimnicami Małymi a Żlinicami;
- 4) selektywne użytkowanie wód podziemnych dla potrzeb komunalnych i przemysłowych, wymagających wód wysokiej jakości,

5.7. Ochrona powietrza atmosferycznego

Gmina Prószków ze względu na dogodne położenie ekologiczne (duże połacie lasów oraz brak uciążliwego przemysłu), charakteryzuje się czystym powietrzem atmosferycznym i korzystnym agroklimatem. Produkcja pozarolnicza na terenie gminy nie odgrywa większego znaczenia i prowadzona jest przede wszystkim przez małe zakłady produkcyjne i usługowe. Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie Gminy Prószków jest niska emisja i emisja komunikacyjna, wynikająca między innymi z przebiegu przez obszar gminy odcinka autostrady A-4.

Hałas stanowi jedno ze źródeł emisji, wzrastające w ostatnich latach w związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją. Hałas przemysłowy nie ma zasadniczego znaczenia, ze względu na brak dużych zakładów przemysłowych. Pewną uciążliwość powodują zakłady rzemieślnicze i usługowe zlokalizowane blisko zabudowy o charakterze mieszkalnym. Ich wpływ na ogólny klimat akustyczny nie jest znaczący, jednak są one przyczyną lokalnych negatywnych skutków odczuwalnych przez okolicznych mieszkańców. Do zakładów takich należą najczęściej: warsztaty mechaniki pojazdowej, blacharskie, ślusarskie, stolarskie i kamieniarskie. Przez teren Gminy Prószków przebiegają będące źródłami hałasu drogowa autostrada A4, droga krajowa i drogi wojewódzkie, oraz szereg dróg powiatowych i gminnych, łączących Gminę Prószków z innymi ośrodkami.

Na lokalny klimat akustyczny niekorzystny wpływ wywiera emisja hałasu urządzeń Kopalni Margli Wapiennych w miejscowości Chrzążczyce. Źródłami emisji pozostają maszyny wydobywcze, służące przerobowi surowca oraz elementy infrastruktury transportowej, zapewniające transfer urobku do zakładów Góraźdze (system taśmociągów).

Dla poprawy jakości powietrza atmosferycznego studium ustala:

- 1) ograniczanie emisji zanieczyszczeń poprzez:
 - a) modernizację układów technologicznych oraz montaż urządzeń ograniczających emisję pyłów w obiektach produkcyjnych,
 - b) eliminowanie węgla i koksu jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych, rozpowszechnienie stosowania drewna, trocin,

- wierzby energetycznej czy gazu, wymianę kotłów o niskiej wydajności na kotły konwencjonalne, ale o znacznie większej sprawności albo kotłownie gazowe lub olejowe o wyraźnie mniejszej uciążliwości dla środowiska przyrodniczego,
- c) realizacja przedsięwzięć związanych z modernizacją izolacji termicznej budynków,
 - d) promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych,
 - e) szkolenia dla podmiotów gospodarczych w zakresie wymagań dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego,
 - f) upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii;
- 2) ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych poprzez:
 - a) eliminację ruchu tranzytowego z obszarów zabudowanych,
 - b) bieżącą modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych,
 - c) likwidację barier technicznych dla rowerzystów na istniejących budowlach drogowych oraz rozbudowę systemu ścieżek rowerowych;
 - 3) ograniczenie emisji hałasu w środowisku poprzez:
 - a) dokonanie rozpoznania klimatu akustycznego ze wskazaniem terenów szczególnie narażonych na emisję hałasu,
 - b) wprowadzenie stref wolnych od ruchu samochodowego,
 - c) przestrzeganie zasad strefowania w planowaniu przestrzennym,
 - d) ustalanie i egzekwowanie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku przez właściwe organy i inspekcje ochrony środowiska.

5.8. Ochrona gleb

Dla ochrony powierzchni ziemi i gleb przed degradacją studium ustala:

- 1) ochronę przez zabudową gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem zwartych kompleksów, leżących poza terenami zurbanizowanymi;
- 2) ochronę gleb przed erozją dzięki zalesianiu terenów zdegradowanych;
- 3) rekultywację gleb zdegradowanych;
- 4) racjonalne użycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych oraz stosowanie technik naturalnych (fito i agromelioracyjnych) w celu zwiększenia udziału materii organicznej w glebie;
- 5) przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych;
- 6) prowadzenie monitoringu jakości gleby i ziemi;
- 7) przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne;
- 8) stosowanie naturalnych metod regulacji odczynu gleb.

5.9. Ochrona zasobów leśnych

Dla ochrony zasobów leśnych przed niekorzystnymi zmianami w środowisku studium ustala:

- 1) ochronę i powiększanie zasobów leśnych poprzez wprowadzanie zalesień na gruntach wyłączanych z produkcji rolniczej, nieużytków i terenów zdegradowanych;

- 2) wdrażanie Wojewódzkiego Programu Zwiększenia Lesistości gatunkami rodzimymi;
- 3) użytkowanie zasobów leśnych przez prowadzenie funkcji produkcyjnych na zasadzie racjonalnej gospodarki leśnej;
- 4) monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci);
- 5) udostępnianie i zagospodarowanie lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracji zdrowia, edukacji ekologicznej w porozumieniu z zarządcami gruntów leśnych, poprzez budowę obiektów związanych z turystyką, rekreacją;
- 6) dopuszczenie budowy dróg oraz obiektów i sieci infrastruktury technicznej dla potrzeb gospodarki leśnej oraz w innych przypadkach określonych przepisami szczególnymi.

Kierunki rozwoju produkcji leśnej na terenach pozostających we władaniu Lasów Państwowych ustalane są przez okresowo sporządzone plany urządzeniowe gospodarstwa leśnego, zarządzanego przez Nadleśnictwa Prószków. W myśl założeń studium gospodarka leśna powinna być prowadzona zgodnie z ich zapisami oraz z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska przyrodniczego i wartościowych komponentów miejscowego krajobrazu, w szczególności na obszarach objętych przestrzennymi formami ochrony przyrody w granicach gminy.

5.10. Ochrona Arboretum w Prószkowie- Pomologii

Dla parku i arboretum w Prószkowie- Pomologii, studium zakłada przekształcenie cennego zespołu zieleni parkowej wraz z otoczeniem w centrum szkoleniowo- badawcze oraz dopuszcza się założenie ogrodu botanicznego. Zakłada się wypracowanie formuły własnościowej i zarządzania dla tego przedsięwzięcia z udziałem samorządu i placówek naukowych.

5.11. Ochrona krajobrazu kulturowego

Na rzecz ochrony krajobrazu kulturowego gminy postuluje się:

- 1) ograniczenie rozpraszania zabudowy poprzez rozwój budownictwa na zasadzie dogęszczania istniejących jednostek osadniczych;
- 2) uwzględnianie problematyki form zabudowy tradycyjnej oraz egzekwowanie nawiązywania w nowych budynkach do lokalnych form i materiałów;
- 3) łączenie ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego poprzez ochronę krajobrazu naturalnego związanego z historycznym zagospodarowaniem ośrodków osadniczych i ich otoczenia;
- 4) czynną ochronę krajobrazu kulturowego gminy, realizowaną poprzez:
 - a) badania i studia nad zabytkami gminy,
 - b) budowę bazy informacji o zasobach dziedzictwa kulturowego,
 - c) budowę systemu zarządzania i marketingu zabytkami,
 - d) eksponowanie walorów kulturowych – poszerzanie form ochrony dóbr kultury;
 - e) edukację i popularyzację wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym;
 - f) promocję, edukację i dokumentację walorów regionalnego dziedzictwa kulturowego;
- 5) włączenie gospodarowania obiektami i obszarami zabytkowymi w procesy gospodarcze, przy jednoczesnym zapewnieniu ich ochrony, realizowane poprzez:
 - a) zwiększanie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
 - b) rewaloryzację i rewitalizację zespołu urbanistycznego miasta,
 - c) rewaloryzację i rewitalizację krajobrazu kulturowego wsi.

6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

6.1. Zasady ochrony obiektów i obszarów w systemie stref ochrony konserwatorskiej

Studium ustala następujące warunki ochrony konserwatorskiej w obrębie stref ochrony konserwatorskiej:

- 1) w obrębie **stref ochrony historycznie ukształtowanych układów przestrzennych miejscowości**:
 - a) zachowanie zasadniczych elementów układu przestrzennego, w tym:
 - rozplanowania ulic i placów,
 - rozplanowania i form zabudowy,
 - historycznych linii zabudowy i szerokości działek,
 - b) utrzymanie skali i charakteru zabudowy uzupełniającej,
 - c) wyłączenie terenu spod zabudowy zakłócającej wgląd na zabytkowy obiekt.
- 2) w obrębie **stref ochrony historycznie ukształtowanych układów zieleni**:
 - a) zachowanie i pielęgnacja elementów założenia, w tym:
 - historycznych granic założeń parkowych i cmentarzy,
 - rozplanowania dróg, alejek i kwater cmentarnych,
 - kompozycji i składu gatunkowego zieleni, zachowanego starodrzewu,
 - historycznej zabudowy cmentarnej,
 - małej architektury (w szczególności: ogrodzenia, bramy, fontanny, pomniki, historyczne nagrobki),
 - b) rewaloryzację zieleni i układu założeń przestrzennych w oparciu o wytyczne konserwatorskie,
 - c) zakaz lokalizacji zabudowy zakłócającej ekspozycję i wgląd na zabytkowy obiekt.

6.2. Zasady ochrony obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków

W obrębie obiektów wpisanych do rejestru zabytków dla ochrony ich form architektonicznych (wysokości, formy dachu, kompozycji elewacji wraz z detalem architektonicznym i stolarką, materiału budowlanego) oraz ich funkcji, zaleca się:

- 1) trwałe zachowanie formy architektonicznej i substancji budowlanej obiektu,
- 2) utrzymanie otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem,
- 3) uzyskanie zezwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków dla dokonywania wszelkich zmian w obiekcie zabytkowym.

6.3. Zasady ochrony obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków

W zakresie obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków dla ochrony ich form architektonicznych (wysokości, formy dachu, kompozycji elewacji wraz z detalem architektonicznym i stolarką, materiału budowlanego) oraz ich funkcji, należy dążyć do utrzymania tradycyjnej kompozycji architektonicznej obiektu.

Szczegółowe zapisy dotyczące zasad ochrony zabytkowej zabudowy ujętej w gminnej ewidencji zabytków należy formułować w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

6.4. Zasady ochrony obiektów i obszarów w systemie stref ochrony stanowisk archeologicznych

Wszystkie stanowiska archeologiczne zostały ukazane na Załączniku nr 2 do uchwały jako **orientacyjne granice stanowisk archeologicznych**.

Dla stanowisk o własnej formie terenowej (grodziska, kurhany) ustala się:

- 1) ścisłą ochronę zabytku archeologicznego oraz obszaru;
- 2) prace konserwatorskie ogranicza się do podtrzymania stanu istniejącego;
- 3) dopuszcza się lokalizację obiektów informacji wizualnej, służącej udostępnianiu informacji o zabytku, w uzgodnieniu ze służbami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wszelkie działania na terenach, na których zlokalizowane są stanowiska archeologiczne, należy prowadzić z uwzględnieniem wymogów zawartych w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Wyznacza się ponadto **strefy obserwacji archeologicznej** w zasięgu historycznie ukształtowanych układów przestrzennych poszczególnych miejscowości obszaru gminy. W ich zasięgu przekształcenia ograniczone są uwarunkowaniami obserwacji archeologicznej zgodnie z przepisami odrębnymi.

Dla wyznaczonych stref, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy ustalić ich ochronę, a zakres ochrony uściślić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Układ komunikacyjny oprócz pełnienia funkcji obsługi komunikacyjnej jest również elementem kształtującym strukturę przestrzenną obszaru gminy. Poprzez dostępność komunikacyjną wyznacza wartość terenu, a poprzez zapewnienie odpowiedniego standardu obsługi komunikacyjnej, stymuluje jego rozwój.

Generalnym celem polityki komunikacyjnej gminy winno być tworzenie poprawnych warunków podróżowania, zapewnienie właściwej obsługi komunikacyjnej mieszkańcom gminy, stworzenie warunków do rozwoju przestrzennego i ekonomicznego gminy oraz kształtowanie ładu przestrzennego.

Pochodnymi celami tej polityki winny być:

- 1) zapewnienie sprawnych powiązań wewnątrz obszaru gminy, a także układu drogowego gminy z układem drogowym zewnętrznym,
- 2) dbałość o nieobudowywanie obu stron ważnych ciągów drogowych, szczególnie dróg krajowych oraz wojewódzkich, poprzez odpowiednie kierowanie ruchem budowlanym, lokalizując nową zabudowę w bezpiecznej odległości od dróg publicznych.

Przy opracowywaniu kierunków rozwoju systemów komunikacji przyjęto następujące założenia:

- 1) uwzględnienie wniosków z dotychczasowych opracowań planistycznych, w tym z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego,
- 2) uwzględnienie wniosków i wytycznych z instytucji i organów uzgadniających i opiniujących opracowane Studium zgodnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym,

- 3) uwzględnienie wniosków z analizy i diagnozy stanu istniejącego,
- 4) wzięto również pod uwagę projekt Planu Województwa i zadania tam zawarte.

7.1. Kierunki rozbudowy systemu komunikacji drogowej

W zakresie modernizacji i rozbudowy sieci drogowej, w powiązaniu z układem komunikacyjnym obszaru gminy z otoczeniem (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru przyległego miasta Opola), zakłada się następujące działania, służące uzyskaniu docelowego układu sieci drogowej obszaru gminy:

1) dla autostrady A4:

- a) powiązanie autostrady z obszarem miasta Opole za pośrednictwem węzłów autostradowych:
 - w rejonie węzła Opole Południe w ciągu drogi krajowej Nr 45,
 - w rejonie miejscowości Ochodze w powiązaniu z koncepcją połączenia drogowego z Obwodnicą Południową Miasta Opola;

2) dla drogi krajowej Nr 45:

- a) przebudowę drogi dla uzyskania pełnych parametrów drogi klasy GP2/2 (główniej przyspieszonej o dwóch jezdniach) na całej długości na terenie gminy Prószków,
- b) budowę obwodnicy w ciągu drogi krajowej dla miejscowości: Boguszyce, Chrzowice, Żlinice, Folwark.

3) dla dróg wojewódzkich:

- a) prowadzenie niezbędnych działań służących uzyskaniu przez drogi wojewódzkie następujących parametrów technicznych:
 - G1/2 (główniej o jednej jezdni)- dla dróg wojewódzkich Nr 413, 414, 415, 429
- b) w celu usprawnienia powiązań komunikacyjnych obszaru gminy i jej otoczenia zakłada się ponadto:
 - modernizację drogi wojewódzkiej Nr 414 w powiązaniu z budową z obwodnic miejscowości : Górki, Chrzaszczyce, Złotniki, Prószków, Przysiecz,
 - powiązanie obszaru gminy z Obwodnicą Wschodnią Miasta Opola poprzez odcinek drogi klasy G1/2 (główniej o jednej jezdni), z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań przestrzennych, łączący drogę krajową Nr 45 w rejonie miejscowości Chrzowice poprzez przeprawę na rzece Odrze z południowo – wschodnią częścią obszaru miasta Opole (Groszowice).
 - budowę drogi wojewódzkiej klasy G1/2 (główniej o jednej jezdni) z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań przestrzennych, relacji Dzików- południowa obwodnica Opola, w powiązaniu z autostradą A4 węzłem drogowym w rejonie miejscowości Ochodze.

Studium zakłada stopniową modernizację nawierzchni wszystkich dróg w obszarze gminy, z dopuszczeniem niezbędnych korekt ich przebiegów w miejscach gdzie przebudowa wymagana jest ze względu na:

- 1) korektę geometrii skrzyżowań;
- 2) budowę dodatkowych obiektów drogowych takich jak:
 - a) zatoki autobusowe,
 - b) chodniki,
 - c) ścieżki rowerowe,
 - d) elementy oznakowania i sygnalizacji.

7.2. Kierunki rozwoju komunikacji rowerowej i pieszej

Postuluje się urządzenie nowych i modernizację istniejących turystycznych tras pieszych oraz stworzenie ścieżek rowerowych poprzez miejscowości o dużych walorach krajobrazowych i o funkcji i rekreacyjnej, w szczególności:

- 1) oznakowanie i informacja o przebiegu w terenie istniejących szlaków turystycznych Śladami kapliczek i krzyży: "Przez łąki i wzgórza" i "Zielono nam";
- 2) uzupełnienie wymienionych elementów o gminny system tras rowerowych w oparciu o drogi gminne i powiatowe a także wojewódzkie o odpowiedniej, utwardzonej nawierzchni;
- 3) prowadzenie odcinków tras rowerowych na terenach zabudowanych poszczególnych miejscowości jako urządzonych i oznakowanych ścieżek rowerowych, wyposażonych w oddzielną jezdnię z odpowiednią nawierzchnią;
- 4) stworzenie systemu szlaków pieszych – m. in. stworzenie oznakowanego systemu leśnych ścieżek edukacyjnych przez Bory Niemodlińskie z oznaczeniem cennych gatunków roślin i drzew;
- 5) stworzenie biuletynu informacyjnego z naniesionym systemem ścieżek i szlaków, informującego mieszkańców i turystów o dostępności komunikacji pieszej i rowerowej w gminie.

Obok pieszych szlaków turystycznych, przebiegających przez obszar gminy, studium zaleca:

- 1) rozbudowę systemu ciągów pieszych na terenie miasta, polegać ona będzie na modernizacji nawierzchni na ich przebiegach i wyposażeniu ich w elementy małej architektury;
- 2) wytyczenie pasów dla ruchu rowerowego na wałach przeciwpowodziowych, w ciągu planowanych dróg krajowych i wojewódzkich oraz w odcinkach pozostałych dróg publicznych poddawanych przebudowie.

7.3. Kierunki rozwoju żeglugi śródlądowej

Zakłada się utrzymanie Śluzy Kąty i Śluzy Groszowice, stanowiących obiekty obsługi Odrzańskiej Drogi Wodnej. Dopuszcza się możliwość modernizacji oraz rozbudowy wymienionych obiektów w szczególności modernizację nabrzeża przeładunkowego w miejscowości Kąty.

7.4. Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w wodę

Studium zakłada utrzymanie istniejącego systemu zaopatrzenia miasta i gminy w wodę, z możliwością przeprowadzania jego przebudowy. Zapewnia on zaspokojenie potrzeb jego mieszkańców. Rozbudowie powinny podlegać elementy magistralnej i rozdzielczej sieci wodociągowej na terenach wskazanych pod rozwój zabudowy.

Studium ustala przeprowadzenie działań mających na celu ustanowienie stref ochronnych wokół ujęć wód podziemnych w obszarze gminy.

7.5. Kierunki ochrony przeciwpowodziowej

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią należy chronić przed zabudową poprzez formułowanie na nich zakazu zabudowy w planach miejscowych. Odstępstwa od tej zasady mogą dotyczyć inwestycji związanych z ochroną przeciwpowodziową, transportem wodnym bądź związanych z rekreacyjnym wykorzystaniem nabrzeża Odry.

Dla ochrony przed skutkami wystąpienia powodzi w obszarze gminy i pośrednio obszarów przyległych z uwzględnieniem obszaru miasta Opole, zakłada się budowę we wschodniej części obszaru gminy polderu przeciwpowodziowego Dąbrówka- Opole, oraz modernizację wałów przeciwpowodziowych położonych w obszarze gminy.

Ponadto w zakresie regulacji wód studium ustala:

- 1) utrzymanie dotychczasowych funkcji melioracji szczegółowych i podstawowych,
- 2) dopuszczenie modernizacji, odbudowy melioracji szczegółowych i podstawowych,
- 3) dopuszczenie budowy nowych obiektów melioracji szczegółowej i podstawowej.

7.6. Kierunki rozwoju systemu odprowadzenia i unieszkodliwienia ścieków

Studium ustala następujące zasady rozbudowy gminnego systemu kanalizacji sanitarnej:

- 1) funkcjonowanie gminnego systemu oczyszczania ścieków sanitarnych w oparciu o istniejący system kanalizacyjny, z możliwością przeprowadzania jego przebudowy;
- 2) rozbudowę systemu o nowe obszary, wskazane do rozwoju zabudowy;
- 3) stopniowe ograniczanie użycia indywidualnych oczyszczalni ścieków (przedomowych) i włączenie obsługiwanych nimi obiektów w gminny system kanalizacji.

7.7. Kierunki zarządzania gospodarką odpadami

W odniesieniu do gospodarki odpadami ustala się gospodarowanie odpadami komunalnymi w ramach Centralnego Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Opolu, zgodnie z zapisami Planu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Województwa Opolskiego i przepisami szczególnymi.

7.8. Kierunki rozwoju elektroenergetyki

Dla istniejących oraz planowanych urządzeń elektroenergetycznych należy zapewnić możliwość dojazdu oraz dostępu dla ich zarządcy celem prowadzenia eksploatacji, modernizacji i przebudowy. Dla istniejącej i projektowanej sieci elektroenergetycznej należy wyznaczyć strefy oddziaływania pól elektromagnetycznych dwustronnie od osi poszczególnych linii energetycznych, w których powinien obowiązywać zakaz lokalizacji zabudowy. Dopuszcza się użytkowanie zgodne z przeznaczeniem terenu, przy uwzględnieniu następujących ograniczeń:

- 1) zakaz nasadzeń trwałej zieleni wysokiej pod liniami elektroenergetycznymi w odległościach wynikających z przepisów odrębnych,
- 2) budowa i rozbudowa budynków i budowli wymaga zachowania warunków bezpieczeństwa w tym minimalnych dopuszczalnych odległości od elementów znajdujących się pod napięciem oraz zachowania wymagań dotyczących dopuszczalnego natężenia pola elektromagnetycznego emitowanego przez linię wysokiego napięcia 110 kV oraz linie najwyższego napięcia 220 kV i 400 kV,
- 3) lokalizacja budynków i budowli nie może ograniczać dostępu sprzętem budowlanym do stanowisk słupowych.

Wzdłuż przebiegu istniejących i planowanych napowietrznych linii elektroenergetycznych będących częścią sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej należy uwzględnić pasy technologiczne o odpowiednich szerokościach. W przypadku projektowania zmian zagospodarowania terenu w pasach technologicznych linii elektroenergetycznych należy dokonywać uzgodnień branżowych z właścicielem tych linii.

Dopuszcza się przebudowę i rozbudowę istniejących stacji transformatorowych, a także lokalizację nowych stacji transformatorowych wraz z drogami dojazdowymi.

Wokół istniejących i planowanych stacji transformatorowych należy wyznaczyć strefę techniczną o szerokościach wynikających z przepisów odrębnych. Planowane kubaturowe stacje transformatorowe powinny być wykonane jako obiekty naziemne, wolnostojące.

W przypadku zaistnienia kolizji planowanych obiektów z sieciami elektroenergetycznymi, sieci te mogą podlegać przebudowie w uzgodnieniu z przedsiębiorstwem sieciowym na koszt inicjatora zmian.

W ramach rozbudowy sieci elektroenergetycznej wysokich napięć dopuszcza się:

- 1) przebudowę istniejących linii elektroenergetycznych 110kV;
- 2) przebudowę linii elektroenergetycznej 220kV relacji Groszowice- Ząbkowice Śląskie na linię 400kV lub alternatywnie na linię wielonapięciową i wielotorową;
- 3) budowę Głównego Punktu Zasilania "Prószków" w rejonie miejscowości Zimnice Małe.

Dla sieci średniego napięcia przewiduje się:

- 1) budowę węzła sieciowego 15/0,4 kV Prószków Stara Kuźnia,
- 2) budowę węzła sieciowego 15/0,4 kV Ligota Prószkowska Wiśniowa,
- 3) modernizację sieci 0,4 kV Zimnice Małe,
- 4) modernizację sieci 0,4 kV Zimnice Wielkie (Opolska, Wieś Strumyk),
- 5) modernizację linii napowietrznej w kierunku stacji Dzików,
- 6) modernizację linii kablowej Jaśkowice Kolonia- Ochodze Wojsko,
- 7) wymianę stacji transformatorowej 15/0,4 kV Prószków Stadion.

7.9. Kierunki wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Studium zakłada możliwość lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii mocy powyżej 100 kW, przy czym lokalizacja takich inwestycji wraz z maksymalną dopuszczalną strefą oddziaływania, nie może wykraczać poza tereny przeznaczone pod ten cel.

Produkcja energii będzie się odbywać z użyciem następujących typów instalacji:

- 1) biogazowni,
- 2) kotłowni, siłowni elektrycznych z wykorzystaniem biomasy,
- 3) upraw roślin dla pozyskania biomasy dla celów energetycznych,
- 4) ogniw fotowoltaicznych,
- 5) pomp ciepła i innych.

Zakłada się prowadzenie działalności w tej dziedzinie zarówno w formie poprzez budowę instalacji wymienionych typów jak i systemów hybrydowych, wykorzystujących więcej niż jedno źródło energii odnawialnej lub jako instalacji wspomagających systemy zasilane konwencjonalnie.

7.10. Kierunki rozwoju sieci gazowej

Przez gminę Prószków przebiegać będzie gazociąg wysokiego ciśnienia DN 1000 PN 8,4 MPa Zdieszowice- Wrocław. Dla otoczenie gazociągu należy ustalić strefę kontrolowaną o szerokości ustalonej na podstawie przepisów szczególnych.

Ponadto w planie inwestycyjnym PSG Oddział Zakład Gazowniczy w Opolu ujęta jest inwestycja liniowa: budowa sieci gazowej średniego ciśnienia DN 110PE dł. około 6300 mb.) doprowadzająca z kierunku wsi Domecko w gminie Komprachcice gaz ziemny wysokometanowy do miasta Prószków, ul. Daszyńskiego, Opolska, Młyńska- Stara Kuźnia.

Gazyfikacja gminy Prószków jest uwarunkowana techniczno-ekonomiczną opłacalnością inwestycji. W sieci wysokiego ciśnienia istnieją duże rezerwy przesyłowe, które zapewniają bezpieczeństwo dostaw gazu do potencjalnych odbiorców, którzy zostaną podłączeni do sieci gazowej w przyszłości.

W każdym ze scenariuszy gazyfikacji terenów Województwa Opolskiego przewidziano gazyfikację Gminy Prószków do roku 2015. Jednakże ze względu na zbyt małe prognozowane zapotrzebowanie na gaz na terenie Gminy Prószków, nie zostały dotąd wykonane żadne działania związane z rozpoczęciem budowy sieci gazowej na terenie gminy.

Na podstawie studium rozwoju systemów energetycznych w województwie opolskim zakłada się rozwój sieci rozdzielczej obszaru gminy, zależne od zmiennych warunków technicznych i ekonomicznych realizacji tego typu inwestycji, w dwóch etapach:

- 1) w pierwszym etapie gazyfikacja obejmować będzie wsie położone w północnej części gminy, które zasilane będą z istniejącego gazociągu średniego ciśnienia położonego na terenie wsi Chmielowice w gminie Komprachcice;
- 2) w drugim etapie gazyfikacja obejmowała będzie miasto Prószków i okolice (miejscowości Zimnice Wielkie i Zimnice Małe), które zasilane będą gazem z gazociągu wysokiego ciśnienia za pośrednictwem koniecznej do wybudowania stacji redukcyjno – pomiarowej I^o oraz sieci przesyłowej średniego ciśnienia.

7.11. Kierunki rozwoju zaopatrzenia w ciepło

Obecnie na terenie gminy ciepło nie jest dostarczane do odbiorców za pomocą sieci ciepłowniczych, dla zaopatrzenia w ciepło dopuszcza się stosowanie indywidualnych lub sieciowych źródeł ciepła, pracujących w oparciu o następujące, preferowane nośniki energii:

- 1) gaz,
- 2) paliwa płynne i inne o niskiej zawartości siarki,
- 3) energia elektryczna,
- 4) odnawialne źródła energii.

Zadania do realizacji:

- 1) zastosowanie technologii grzewczych pozwalających na zmianę obecnie stosowanego paliwa na przyjazne dla środowiska i energooszczędne;
- 2) rozbudowa sieci ciepłowniczej;
- 3) wymiana tradycyjnej sieci na preizolowaną;
- 4) wymiana instalacji wewnętrznych CO i CW oraz wyposażenie w regulatory pogodowe, regulatory
- 5) ciśnień oraz liczniki indywidualnego zużycia energii cieplnej;
- 6) docieplenie budynków;

- 7) automatyka węzłów ciepłych;
- 8) modernizacja indywidualnych kotłowni węglowych;
- 9) likwidacja systemu ogrzewania piecami węglowymi w budynkach wielorodzinnych

Obecnie udział odnawialnych źródeł energii w bilansie pokrycia zapotrzebowania na ciepło jest dość niski (ok. 3,5%). Należy dążyć do rozwoju i wykorzystania potencjału upraw energetycznych (rzepak, słoma, wierzba energetyczna) oraz wzrostu wykorzystania innych źródeł odnawialnych (energia słoneczna, małe układy skojarzone na biogaz, pompy ciepła).

7.12. Kierunki rozwoju sieci telekomunikacyjnej

W odniesieniu do telekomunikacji studium ustala:

- 1) rozwijanie istniejącej sieci telefonicznej,
- 2) lokalizację nowych urządzeń telekomunikacji w miejscowościach gminy w zależności od potrzeb.

W zakresie telekomunikacji przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie, postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych. Ustala się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie.

Zakłada się pełną dostępność do łączy telekomunikacyjnych, rozwój sieci teleinformatycznych. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje się rozwój dostępu do szerokopasmowego Internetu, rozwój sieci bezprzewodowych - budowę systemu nieodpłatnego dostępu do Internetu.

8. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

W gminie Prószków istnieją i przewiduje się następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym (gminnym):

- 1) w zakresie komunikacji - modernizacji dróg gminnych,
- 2) w zakresie infrastruktury technicznej – sieci i urządzenia, służące do zaopatrzenia w wodę, odprowadzenia i oczyszczania ścieków sanitarnych, odprowadzenia wód opadowych, zaopatrzenia w energię elektryczną, obsługi telekomunikacyjnej, odzysku odpadów (np. punkt selektywnej zbiórki odpadów),
- 3) obiekty dla potrzeb oświaty, ochrony zdrowia, kultury, administracji i bezpieczeństwa publicznego,
- 4) obiekty i tereny rekreacyjne i sportowe – w tym boiska i place zabaw ,
- 5) parki,
- 6) cmentarze,
- 7) inne wg przepisów odrębnych.

Wymienione inwestycje nie wyczerpują katalogu możliwych do realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym. Przyjęto więc nadrzędną zasadę, że ewentualne nowe, obecnie trudne do przewidzenia, inwestycje celu publicznego mogą być zlokalizowane w granicach gminy pod warunkiem podjęcia działań minimalizujących ewentualne kolizje z istniejącymi i docelowymi funkcjami terenów.

9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych w obszarze gminy wymieniono w rozdziale 14 uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego. Obszary ich rozmieszczania, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa ujęto w treści rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 23. Zestawienie obszarów rozmieszczania inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Lp.	Rodzaj inwestycji	Oznaczenie na rysunku studium
1.	powiązanie autostrady z obszarem miasta Opole za pośrednictwem węzłów autostradowych w rejonie miejscowości Ochodze w powiązaniu z koncepcją połączenia drogowego z Obwodnicą Południową Miasta Opola	ICPP 1
2.	przebudowa drogi Nr 45 na całej długości na terenie gminy Prószków	ICPP 2
3.	budowa obwodnicy w ciągu drogi krajowej nr 45 dla miejscowości: Boguszyce, Chrzowice, Żlinice oraz Folwark	ICPP 3
4.	modernizacja dróg wojewódzkich: Nr 414, Nr 413, 415, 429	ICPP 4
5.	budowę obwodnic miejscowości : Górki, Chrząszczyce, Złotniki, Prószków, Przysiecz w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 414	ICPP 5

6.	budowa drogi wojewódzkiej relacji Dzików- południowa obwodnica Opola, w powiązaniu z autostradą A4 węzłem drogowym w rejonie miejscowości Ochodze	ICPP 6
7.	powiązanie obszaru gminy z wschodnią obwodnicą Opola poprzez odcinek łączący drogę krajową Nr 45 w rejonie miejscowości Chrzowice poprzez przeprawę na rzece Odrze z południowo – wschodnią częścią obszaru miasta Opole (Groszowice)	ICPP 7
8.	przebudowa istniejących linii elektroenergetycznych 110kV; przebudowa linii elektroenergetycznej 220kV relacji Groszowice- Ząbkowice Śląskie na linię 400kV lub alternatywnie na linię wielonapięciową i wielotorową	ICPP 8
9.	budowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 1000 PN 8,4 MPa Zdieszowice- Wrocław, odcinek Zdieszowice- Brzeg Opolski wzdłuż istniejącego gazociągu DN 400/350 PN 4,0 MPa Zdieszowice- Brzeg Opolski	ICPP 9
10.	ochrona przeciwpowodziowa: budowa polderu Dąbrówka- Opole	ICPP 10

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego

10. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

10.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

W obszarze gminy znajdują się obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów odrębnych, należą do nich obszary górnicze, wyznaczone na podstawie obowiązujących koncesji dla obszarów złóż tj. obszar i teren górniczy Opole - Folwark I ustanowiony koncesją nr 2/2002 [ŚR. II-KM-7412/4/29 z dnia 200206-10. Jednocześnie obszar Kopalni Margli Kredowych „Folwark” dysponuje obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

10.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

W studium nie wyznacza się obszarów wskazanych do przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

10.3. Obszary przestrzeni publicznej

Za obszary przestrzeni publicznej uznaje się:

- 1) obszar rynku w mieście Prószków w raz z otoczeniem w ciągu ul. Zamkowej oraz tereny zieleni urządzonej przy Zamku Prószkowskim;
- 2) obszar parku i arboretum w Prószkowie- Pomologii z otoczeniem;

Działania w ramach obszarów przestrzeni publicznych powinny dotyczyć:

- podniesienia walorów przestrzennych,
- wzbogacenia programu funkcjonalnego (z koncentracją usług o charakterze ponadlokalnym),

- zadbania o sferę estetyczną pierzei tworzących rynek oraz głównych ciągów komunikacyjnych poprzez przeprowadzenie rewaloryzacji lub renowacji historycznych budynków i lokalizację nowych obiektów nawiązujących do zabudowy istniejącej,
- wprowadzenia jednorodnej formy zagospodarowania o najwyższej jakości dla poszczególnych elementów składowych systemu przestrzeni publicznych: organizacja zagospodarowania w odbiorze powinna być spójna (posadzka, przekrój ulicy, wspólne elementy małej architektury, zieleni, oświetlenia itd.);
- reorganizacji lub usunięcia parkowania przy ulicach, w celu poszerzenia przestrzeni dla przechodniów,
- rewitalizacji przestrzeni w centrum miasta poprzez wprowadzanie zieleni, elementów wypoczynkowych – „mebli miejskie” (ławki, stoły), placów zabaw dla dzieci i urządzeń rekreacyjnych.

11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

11.1. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

Gmina dysponuje zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich miejscowości gminy w zasięgu ich istniejącej i planowanej zabudowy, w tym także dla miasta Prószków.

Z analizy obowiązujących zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wniosków o ich zmianę, oraz z racji wieku opracowań (których zapisy nie wypełniają części obecnie obowiązujących wymagań ustawowych) zasadne wydaje się opracowanie ich aktualizacji. Dopuszcza się wykonanie tego zadania w podziale na części lub dla całych obszarów objętych poszczególnymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Odrębną grupą obszarów, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uznać za celowe, są obszary wymagające zapewnienia niezbędnych rezerw terenowych dla lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego poszczególnych miejscowości gminy powinny być realizowane w zasięgu planowanego rozwoju ich terenów zabudowy, wskazanego na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, przy założeniu stopniowego zastępowania obowiązujących planów nowymi opracowaniami w miarę występujących potrzeb.

Docelowo zakłada się, że 100% powierzchni gminy będzie pokryte miejscowymi planami, a dokładne określenie granic miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych obszarów nastąpi na etapie prowadzonych analiz zasadności przystąpienia do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

11.2. Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

W obszarze gminy w granicach stref rozwoju zabudowy poszczególnych miejscowości występują obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Doprecyzowanie zakresu przestrzennego oraz powierzchni tych obszarów będzie następować w toku przygotowania wniosków o zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne w procesie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W przypadku nie uzyskania wymaganej zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, dopuszcza się utrzymanie w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotychczasowego przeznaczenia terenu.

12. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Kierunki rozwoju produkcji rolnej uzależnione są restrukturyzacji bazy produkcyjnej, jaką dysponuje gmina w dostosowaniu do nowych wymogów rynkowych. Studium ustala następujące zasady gospodarowania na obszarach wykorzystywanych rolniczo:

- 1) utrzymanie i rozwój najbardziej efektywnych kierunków produkcji roślinnej (przede wszystkim zboża, w mniejszym stopniu okopowe);
- 2) wykorzystanie warunków przyrodniczych i ekologicznych do uprawy roślin o dużych wymaganiach glebowych oraz warzyw i owoców;
- 3) rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego;
- 4) rozwój przechowalnictwa (magazyny, chłodnie);
- 5) utrzymanie dotychczasowej funkcji obiektów przemysłu rolnego z dopuszczeniem adaptacji dla potrzeb produkcji i usług;
- 6) przeznaczenie gruntów rolnych o niskich walorach produkcyjnych do produkcji biomasy roślinnej jako jednej z alternatywnych, odnawialnych źródeł energii;
- 7) poprawę struktury obszarowej gospodarstw w celu zwiększenia efektywności gospodarowania;
- 8) wprowadzenie rolnictwa ekologicznego w obszarach strefy ochrony ujęć wody pitnej, doliny rzecznej, terenach przyjeziornych.

Zakłada się ponadto:

- 1) rozwój produkcji zdrowej żywności;
- 2) promowanie gospodarstw specjalistycznych;
- 3) dostosowywanie rozwoju rolnictwa do wymogów Unii Europejskiej;
- 4) rozwój rolnictwa ekologicznego, jako wiodącego kierunku rozwoju rolnictwa w gminie i związane z tym powiększenie żyzności gleb;
- 5) korzystanie z odnawialnych źródeł energii i surowców;
- 6) wspieranie spółdzielczości socjalnej.

Kierunki rozwoju produkcji na terenach pozostających we władaniu Lasów Państwowych ustalane są przez okresowo sporządzone plany urzędniowe gospodarstwa leśnego, zarządzanego przez Nadleśnictwo Prószków. W myśl założeń studium gospodarka leśna powinna być prowadzona z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska przyrodniczego i wartościowych komponentów miejscowego krajobrazu, w szczególności na obszarach objętych przestrzennymi formami ochrony przyrody w granicach gminy.

Studium ustala możliwość wprowadzania zalesień na terenach produkcji rolniczej o niższych klasach bonitacyjnych. Z zalesień wyłącza się grunty, na których występują siedliska nieleśne wskazane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia Obszarów Natura 2000.

13. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi występują w dolinie rzeki Odry. W niniejszej zmianie studium naniesiono obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (Q= 1%) oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (Q= 10%) zgodnie z aktualnymi mapami zagrożenia powodziowego.

Obszary te należy chronić przed zabudową poprzez formułowanie na nich generalnie zakazu zabudowy w planach miejscowych. Odstępstwa od tej zasady mogą dotyczyć inwestycji związanych z ochroną przeciwpowodziową, transportem wodnym bądź związanych z rekreacyjnym wykorzystaniem nabrzeża Odry.

Ze względu na lokalne warunki geologiczne oraz cechu ukształtowania rzeźby terenu w strefie krawędziowej doliny Odry mogą potencjalnie występować osuwiska ziemne, na przestrzeni ostatnich lat nie stwierdzono jednak występowania tego typu zjawisk.

14. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Filar ochronny jest częścią obszaru górniczego w którym są zabronione wszelkie roboty górnicze. Zadaniem filaru ochronnego jest zabezpieczenie obiektów technicznych (na powierzchni i pod ziemią) przed negatywnym wpływem eksploatacji górniczej. Decyzję o ustanowieniu filaru ochronnego nadaje Okręgowy Urząd Górniczy.

W obszarze gminy filary ochronne ustanowiono dla terenów Kopalni Margli Kredowych „Folwark” wyznaczono je w zapisach koncesji a następnie obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru górniczego.

15. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY

W obszarze gminy nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych, w związku z tym nie przyjmuje się ustaleń dla tego typu obszarów.

16. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENI, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

Do obszarów wymagających **przekształceń i rehabilitacji** należy zaliczyć dwa podobszary wskazane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Prószków (Uchwała Nr XXXVI/327/2018 Rady Miejskiej w Prószkowie z dnia 23 lutego 2018 r.):

- 1) podobszaru I Starego Miasta z zabudową otaczającą rynek i plac przed zamkiem w Prószkowie, z terenami zamku i towarzyszącego parku oraz z nie zharmonizowanymi z historycznym otoczeniem budynkami wielorodzinnymi i usługowymi oraz przestrzeniami publicznymi;

- 2) podobszaru II Pomologia w Prószkowie, z wymagającą poddania remontom zabudową mieszkalną, usługową i gospodarczą, nie wykorzystywaną zgodnie z jej historycznym przeznaczeniem oraz ze zdezastowanymi zespołami zieleni oraz dawnych sadów, a także ze zdekapitalizowanymi terenami oświaty.

Powyższe obszary zostały ukazane na mapie Kierunku Zagospodarowania Przestrzennego (Załącznik 2 do uchwały) jako „Obszary wymagające rewitalizacji”, a ustalenie dotyczące zasad ich zagospodarowania opisano w podrozdziale „Obszary przestrzeni publicznych”.

Do obszarów wymagających **rekultywacji** należą:

1. obszar byłego wysypiska w Chrząszczycach, z przeznaczeniem na tereny zieleni;
2. obszary eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych - dawne wyrobiska kruszyw w miejscowości Przysiecz, z przeznaczeniem na tereny sportu i rekreacji.

Zasady ich rekultywacji określają warunki koncesji na podstawie przepisów odrębnych.

17. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

W obszarze gminy położone są wojskowe tereny zamknięte znajdujące się obręb Górk AM-1, w granicach nieruchomości o numerach: 79/1, 81/1, 83/1, 84/1. Tereny te przeznaczone są na cele związane z obronnością kraju. Dotychczas nie wyznaczono stref ochronnych dla tych terenów.

W obszarze gminy ustanowiono natomiast strefy ochronne dla terenu zamkniętego, położonego w sąsiednich gminach Strzeleczy, obręb Dobra (w południowo-wschodniej części obszaru gminy) oraz Gminie Krapkowice:

- 1) **Strefa ochronna „B” terenów zamkniętych w gminie Strzeleczy i Krapkowice** – ograniczenie w zakresie budowy autostrad i dróg o dużym natężeniu ruchu, oraz wprowadzania zabudowy zwartej i obiektów, których odporność konstrukcji na obciążenia wyjątkowe jest mniejsza od 5kPa,
- 2) **Strefa ochronna „C” terenów zamkniętych w gminie Strzeleczy i Krapkowice** – ograniczenie w zakresie budowy obiektów użyteczności publicznej, w których gromadzi się duża liczba ludzi, takich jak miejsca kultu, szpitale, placówki oświatowo-wychowawcze, place i hale targowe, obiekty rekreacyjno-sportowe oraz innych obiektów budowlanych, których odporność konstrukcji na obciążenia wyjątkowe jest mniejsza od 3kPa.

Ze względu na położenie w granicach kompleksu leśnego wyłączono z zabudowy, ograniczenia wynikające z ustanowienia tych stref nie mają bezpośredniego przełożenia na rozwój zabudowy w obszarze gminy.

18. INNE OBSZARY PROBLEMOWE

W zapisach ustawy planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obszarem problemowym jest obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych wskazany w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lub określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

W obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego wyróżniono obszary problemowe o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym, obejmujące swoim zasięgiem gminę Prószków, należą do nich:

- 1) obszar depopulacji
- 2) Dolina Odry.

Obszar kryzysu ludnościowego obejmuje całe województwo opolskie, w tym miasto w jego granicach administracyjnych. Dolina Odry jest podstawową strukturą przestrzenną regionu, stanowiącą główną oś rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, skupiającą jego największy potencjał społeczno-gospodarczy a także oś ekologiczną, kluczową w krajowym i europejskim systemie terenów przyrodniczych. Jest to obszar o określonej specyfice zagospodarowania przestrzennego wynikającej z cech fizyczno-geograficznych, jednocześnie obszar konfliktów pomiędzy zagrożeniem powodziowym a zjawiskami urbanizacji, funkcjami przyrodniczymi doliny i eksploatacją surowców mineralnych. Obszar wymaga szczególnej polityki przestrzennej, w tym zapewnienia maksymalnej ochrony ludzi i mienia przed zagrożeniem powodziowym, ochrony i kształtowania systemu ekologicznego doliny oraz kształtowania struktury przestrzennej z uwzględnieniem potrzeb rozwoju aktywności społeczno-gospodarczych.

19. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY

Koncepcję rozwoju miasta i gminy Prószków określoną w niniejszym studium opracowano na podstawie uwarunkowań o zakresie problemowym wyczerpującym zagadnienia wyszczególnione w art. 10 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przeanalizowano uwarunkowania przyrodniczo-ekologiczne, kulturowe, lokalne i zewnętrzne powiązania komunikacyjne, elementy infrastruktury technicznej i społeczno-gospodarczej, a także zamierzenia regionalnych organów administracji publicznej i wskazania władz samorządu lokalnego.

Generalnie, jako zasadę naczelną przyjęto ochronę i rozwój oraz przekształcenia i intensyfikację istniejących procesów i zjawisk. Rozproszenie terenów przeznaczonych do zabudowy na obszarze gminy, głównie o funkcjach osadnictwa wiejskiego o niskiej intensywności z udziałem części południowo-wschodniej rekreacji indywidualnej nakazuje przyjąć dążenie do ich koncentracji i tworzenia zwartych przestrzennie zespołów tej zabudowy z obowiązkiem ich sukcesywnego wyposażania w urządzenia infrastruktury technicznej. Jest to proces bardzo odległy w czasie, ale musi być procesem celowym i podporządkowanym określonym zasadom. Dlatego też należy stopniowo, ale konsekwentnie obejmować planami miejscowymi kolejne tereny, bilansując jednocześnie potrzeby w zakresie uzbrojenia i budowy dróg dojazdowych. Miasto Prószków z kolei, o historycznym rodowodzie i z zachowanymi elementami układu urbanistycznego podlegać winno systematycznej rewitalizacji i starannej odnowie, z udziałem wielorodzinnej i jednorodzinnej zabudowy w częściach wskazanych w studium jako kierunki rozwoju. Szczególne szanse należy przypisać gminie ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo z miastem Opole oraz autostradą A4. Rozwój przestrzenny miejscowości w gminie winien być kontynuowany w oparciu o zasady ochrony układów urbanistycznych i wzorców istniejącej zabudowy.

20. POLITYKA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

Sporządzenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy jest niezbędnym ogniwem procesu planowania przestrzennego, który ustawowo jest procesem ciągłym. Studium, jako etap poprzedzający plany miejscowe, wskazuje pełen zakres możliwości przedsięwzięć planistycznych oraz realizacji idei i zamierzeń rozwoju, lub ograniczeń czy ochrony, w bliskiej i dalszej perspektywie czasowej. Opracowanie jest kierowane zasadami zrównoważonego rozwoju i spełnia podstawowe jego kryteria:

- 1) cele społeczne realizowane przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, aby umożliwić społeczeństwu stopniowe osiągnięcie poprawy jakości życia, poprzez proporcjonalne rozmieszczenie ludności w stosunku do miejsc pracy i układów osadniczych, zachowanie prawidłowych relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami zamieszkania, pracy, odpoczynku, usług i administracji, wskazanie korzystnego techniczno-przestrzennego standardu środowiska człowieka, kształtowanie środowiska przestrzennego kreującego nowe jakościowo potrzeby i wartości społeczne;
- 2) cele kulturowe osiągnięte przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, które chronią istniejące dziedzictwo kulturowe przed zniszczeniem lub dewastacją, poprzez powiązanie obiektów historycznych z krajobrazem naturalnym i wkomponowanie ich we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne oraz poprzez tworzenie nowych istotnych wartości kulturowych;
- 3) cele ekologiczne osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na dewastację środowiska i tworzących warunki umożliwiające jego aktywną ochronę poprzez zgodność charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego, zgodność intensywności zagospodarowania z naturalną chłonnością środowiska oraz jego odpornością na zniszczenia, eksponowanie wartości krajobrazowych i ich harmonijne łączenie z zagospodarowaniem, tworzenie warunków zapewniających ochronę unikatowych wartości środowiska oraz umożliwiających odzyskanie utraconej równowagi ekologicznej;
- 4) cele ekonomiczne osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki wzrostu efektywności gospodarowania poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych i istniejącego majątku, kształtowanie elastycznych struktur przestrzennych, podatnych na dalszy rozwój, kształtowanie warunków przestrzennych tworzących korzystne procesy, kształtowanie układów przestrzennych, których struktura zwiększa sprawność i niezawodność funkcjonowania.

To nowoczesne (współczesne i przyszłościowe) kształtowanie ładu integralnego jest najistotniejszym warunkiem prawidłowego rozwoju miasta i gminy.

W wyniku przeprowadzonych analiz i studiów dokonano waloryzacji obszaru i określono politykę funkcjonalno-przestrzenną miasta i gminy - w pełni czytelną po zapoznaniu się z rysunkiem studium (plansza „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”), gdzie przedstawiono lokalizację poszczególnych obszarów.

W przedstawionej na rysunku studium legendzie pokazano oznaczenia poszczególnych terenów oraz przypisane im funkcje. Przypisane danemu terenowi różne funkcje zostaną

wyodrębnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z wymaganą w tych opracowaniach precyzją i stopniem uszczegółowienia.

Wszelkie działania przestrzenne na obszarach nie objętych tzw. obowiązkiem sporządzenia planu, wymagają również wyprzedzających działań planistycznych obejmujących obowiązkowo obszar docelowy wraz ze strefą kontekstu przestrzennego.

W oparciu o uwarunkowania w pełnym zakresie problemowym, tzn. przestrzenno-historycznym, z uwzględnieniem cech szczególnych miejsca i jego tożsamości, przyrodniczo-ekologicznym, komunikacyjnym zarówno jako system lokalny, jak i w powiązaniach zewnętrznych, infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społeczno-gospodarczej, a także według zamierzeń organów nadrzędnych oraz wskazań władz samorządu lokalnego zaproponowano koncepcję rozwoju miasta i gminy. Koncepcja ta określa cele społeczne, kulturowe, ekologiczne i ekonomiczne, wskazuje kierunki rozwoju gminy na czas najbliższy i dla dalszej perspektywy czasowej.

Generalnie, za zasadę przyjmuje się ochronę i rozwój oraz przekształcenia i intensyfikację istniejących walorów i zjawisk.

Rozproszona struktura osadnicza nakazuje dążenie do koncentracji i komasacji terenów zabudowanych. Będzie to proces bardzo odległy w czasie, ale musi być celowy.

Jako wartości rozwojowo-przekształcające wprowadza się stopniowe przekształcanie rozproszonej zabudowy zagrodowej, różne formy aktywności gospodarczej wspomagające rozwój społeczno-gospodarczy oraz uaktywnienie gospodarcze potencjalnych obszarów obsługujących komunikację.

Realizacja zadań powinna obejmować różne perspektywy czasowe, niejednokrotnie determinowane czynnikami będącymi poza Samorządem Gminy, ale przede wszystkim procesy rozwojowe powinny być sukcesywne i celowe.

Koncepcja zawarta w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prószków” wskazuje na możliwość większej aktywności gospodarczej, dostosowanej do zmiennych uwarunkowań i potrzeb, a jednocześnie chroni i rozwija istniejące walory przyrodniczo-kulturowe i wskazuje możliwość lepszych warunków życia jej mieszkańców, oraz podnoszenia rangi gminy w strukturze województwa.

21. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe. Ustalenia zawarte w elaboracie Studium, zarówno w części tekstowej, jak i na rysunkach wyrażają kierunki polityki przestrzennej gminy, które nie są jednak ścisłymi przesądzeniami o granicach zainwestowania i użytkowaniu terenów.

W Studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania terenów wiejskich i miejskich, to znaczy, że określone na rysunkach przeznaczenie terenów oznacza funkcję dominującą, a nie wyłączną. Może i musi być uzupełnione innymi funkcjami, które jednak nie mogą być przeciwstawiane funkcji dominującej i pogarszać warunki koegzystencji.

Określenia:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
- tereny zabudowy usługowej

- itd.

dotyczą dominujących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być lokalizowane inne funkcje niewchodzące w kolizję lub w konflikt z funkcją podstawową. Każda działalność, z wyłączeniem inwestycji realizujących cele publiczne, w tym telekomunikacji i łączności publicznej, nie może swoją uciążliwością wykraczać poza granice użytkowanej działki.

Ostateczne ustalenia granic terenów przeznaczonych do zabudowy będą dokonywane w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

22. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to opracowanie strategiczne dla rozwoju przestrzennego miasta i gminy Prószków. Mimo, że nie ma ono rangi prawa miejscowego, to jednak stanowi oś systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy.

Podstawowymi zadaniami Studium są:

- rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- sformułowanie kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego,
- stworzenie podstaw do koordynacji sporządzania planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego wydawanych w przypadku braku planów miejscowych,
- integrowanie polityki przestrzennej państwa z interesami gminy, a także wpływanie na formułowanie zadań rządowych, wojewódzkich i powiatowych, związanych z priorytetami rozwoju gminy,
- zebranie informacji stwarzających warunki dla marketingu, podkreślenia przestrzennych walorów gminy, mających na celu przyciągnięcie działalności związanych z preferowanymi formami aktywności gospodarczej i społecznej,
- promocji walorów i możliwości inwestycyjnych gminy.

Podczas kolejnych etapów opracowania analizie poddane zostały istniejące opracowania planistyczne i inne branżowe, wydane decyzje o pozwoleniu na budowę, wydane decyzje o warunkach zabudowy, wydane decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz wnioski złożone przez zainteresowanych. W ten sposób określone zostały potrzeby i aspiracje społeczeństwa, władz i przedsiębiorców, a także zjawiska wpływające na samą przestrzeń gminy.

Ocenił zostały:

- stan środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stan i faktyczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, transportową i społeczną,
- potencjał demograficzny,
- potencjał ekonomiczny i gospodarczy gminy,
- sytuacja na rynku pracy oraz problemy związane z bezrobociem.

Zebrane informacje posłużyły do ich analizy pod kątem możliwości przestrzennego kształtowania gminy. Wyniki przeprowadzonych badań stanowią bazę do określenia kierunków rozwoju gminy oraz rozpoznania jej predyspozycji i możliwości z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Zaproponowane nowe tereny inwestycyjne w pełni wystarczają na zabezpieczenie potrzeb gminy w zakresie terenów budownictwa mieszkaniowego, działalności usługowej i gospodarczej na najbliższy okres, przy jednoczesnym zachowaniu w stanie nienaruszonym walorów środowiska. W studium znalazły się także wytyczne dotyczące zagospodarowania terenów rolnych i leśnych w taki sposób, aby nie uległy one nadmiernej degradacji.

Realizacja ustaleń studium, wynikająca z przeprowadzonych analiz opiera się przede wszystkim na:

- stymulowaniu rozwoju gminy,
- inspirowaniu i realizowaniu programów zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców,
- udziale samorządu gminy w procesie opracowywania, uchwalania, aktualizacji i oceny realizacji,
- tworzeniu infrastruktury dla istniejących i planowanych inwestycji,
- zapewnieniu współdziałania samorządu gminy z samorządem powiatowym i wojewódzkim
- odnośnie prowadzonych analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, zagadnień jego rozwoju, styków pomiędzy gminą a gminami sąsiednimi,
- analizie i kontrolowaniu stopnia wykorzystania gruntów.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że dotychczasowe kierunki rozwoju i istniejące funkcje gminy mogą być kontynuowane, pod warunkiem zwrócenia większej uwagi na zrównoważony rozwój wszystkich z nich oraz na aktywizację mniej znaczących dotychczas funkcji, do takiego stopnia aby stały się czynnikami napędzającymi rozwój gminy Prószków.

23. OBJAŚNIENIE ZMIAN W NOWYM OPRACOWANIU W STOSUNKU DO POPRZEDNIEJ EDYCJI STUDIUM

Rada Gminy Prószków Uchwałą Nr IV/19/98 z dnia 29 grudnia 1998 r. przyjęła pierwszą edycję Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Drugą edycję „Studium...” Rada Miejska w Prószkowie przyjęła uchwałą Nr XXVII/193/2004 z dnia 30 listopada 2004 r.

Trzecią edycję w/w dokumentu Rada Miejska w Prószkowie przyjęła uchwałą Nr III/13/2014 z dnia 18 grudnia 2014 r.

W dniu 29 czerwca 2017 r. Rada Miejska w Prószkowie uchwałą Nr XXIX/251/2017 przystąpiła do sporządzenia kolejnej zmiany studium. Główną przyczyną podjęcia przedmiotowej uchwały, była zmiana granic administracyjnych gminy Prószków, związana z przyłączeniem do miasta Opole obszaru obrębu ewidencyjnego Winów, o powierzchni 278,85 ha, będącego wcześniej częścią gminy Prószków.

Ponadto projekt niniejszej edycji Studium dostosowuje zapisy do aktualnych wymogów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073).

Analizując wprowadzone zmiany należy uznać że ich skala w porównaniu do poprzedniej wersji jest niewielka (bez uwzględnienia zmiany granic administracyjnych). Główne zmiany wprowadzone do przedmiotowego dokumentu dotyczą:

- 1) dokonania nieznacznych korekt terenów przeznaczonych pod zabudowę w nawiązaniu do wniosków złożonych podczas trwania procedury planistycznej;
- 2) naniesienia obszarów na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, obszarów na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
- 3) aktualizacji udokumentowanych złóż surowców naturalnych, terenów górniczych oraz terenów do rekultywacji w związku z zakończeniem eksploatacji surowców;
- 4) wyznaczenia obszarów wymagających rewitalizacji na terenie gminy;
- 5) zmian w zakresie dróg publicznych.
- 6) aktualizacji danych dotyczących uwarunkowań środowiskowych, kulturowych oraz infrastrukturalnych.

24. SPIS MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

Przy opracowaniu niniejszego opracowania wykorzystano następujące materiały źródłowe:

- 1) *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Prószków przyjęte uchwałą Nr III/13/2014 Rady Miejskiej w Prószkowie z dnia 18 grudnia 2014 r.;*
- 2) *Aktualizacji Opracowanie ekofizjograficznego dla potrzeb sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Prószków oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, e-GIS Pracownia Urbanistyczno -Projektowa/ BioPlan 2017;*
- 3) *Plan zagospodarowania Województwa Opolskiego – uchwalony przez sejmik Województwa Opolskiego Uchwałą XLVIII/505/2010 z dnia 28 września 2010 r.;*
- 4) *Plan Urzędnictwa Lasu Nadleśnictwa Prószków na okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2024 r. 2014*
- 5) *Prognoza Oddziaływania na środowisko Aneksu do planu urzędnictwa lasu dla nadleśnictwa Prószków na okres gospodarczy od 1 stycznia 2005 r. do 31 grudnia 2014r. ;*
- 6) *„Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Prószków na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022, Instytut Ceramiki i Materiałów Budowlanych 2014;*
- 7) *Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska” dla gminy Prószków na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016, 2010r.;*
- 8) *Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Prószków – aktualizacja, M. Tańczuk, 2016;*
- 9) *Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia i obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2018-2027 - projekt, PSE 2018;*

- 10) *Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Prószków 2025 – prognoza oddziaływania na środowisko przyrodnicze, 2016;*
- 11) *Wieloletni Program Gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Prószków na lata 2013-2018; 2012*
- 12) *Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju, KZGW 2016;*
- 13) *Ocena wód powierzchniowych za 2016 rok w województwie opolskim, WIOŚ 2017;*
- 14) *Pięcioletnia ocena stanu klimatu akustycznego województwa opolskiego za lata 2012-2016, WIOŚ 2017;*
- 15) *Program Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2016 -2020 od roku 2018, WIOŚ 2018;*
- 16) *Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Prószków, 2017;*
- 17) *„Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028” , 2016;*
- 18) *Plan gospodarki odpadami dla gminy Prószków na lata 2005-2015, 2005r.;*
- 19) *Gminna Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Prószków na lata 2009-2013;*
- 20) *Inwentaryzację i analizę techniczną sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej gminy Prószków, Neustein- Biuro Projektów Wodociągów i Kanalizacji, -2010r.;*
- 21) *Gminna Ewidencja Zabytków- 2009 r.;*
- 22) *Studium zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zespołu parkowo-zabytkowego w Pomologii w gminie Prószków wraz z przyległymi gruntami" z 2007.*
- 23) *Informacje publikowane na serwisach internetowych następujących instytucji:*
 - a. *Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego,*
 - b. *Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego,*
 - c. *Powiatu Opolskiego,*
 - d. *Gminy Prószków,*
 - e. *Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska,*
 - f. *Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska,*
 - g. *Regionalnej Dyrekcji Gospodarki Wodnej,*
 - h. *Głównego Urzędu Statystycznego,*
 - i. *Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych,*
 - j. *Serwisów ekologicznych ekologia.pl i eko.org.pl,*
 - k. *Serwisu OWI- Opolskie w Internecie,*
 - l. *Serwisu geoportal.gov.pl.*
 - m. *Serwisu e-mapa.net ,*
 - n. *Serwisu katowice.lasy.gov.pl;*